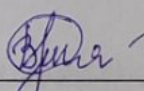

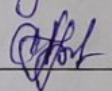
Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

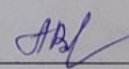
до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи
за спеціальністю 281 - «Публічне управління та адміністрування»

Тема роботи: «Ефективність механізмів реалізації соціальної
політики на місцевому рівні»

Виконала: студентка групи ПУА- 21 Дорошенко В.А.

Керівник: канд. екон. наук, доцент Архипенко С.В.

Нормоконтролер: канд. екон. наук,
доцент Адамовська В.С.

Завідувач кафедри, канд. екон. наук,
доцент Адамовська В.С.

Кривий Ріг
2025 р.

Криворізький національний університет
Факультет економіки та управління бізнесом
Кафедра маркетингу, обліку, оподаткування та публічного управління
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри МООПУ

Канд. екон. наук, доц. Адамовська В.С.

В.С. Адамовська

«20» 02 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну (випускную) роботу

студентки гр. ПУА-21 Дорошенко Вікторії Анатоліївни

1. Тема роботи: Ефективність механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні

керівник роботи: канд. економ. наук, доцент Архипенко С.В.

затверджена наказом по університету від «20» лютого 2025 р. № 131с

2. Термін здачі студентом закінченої роботи: «10» 06 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правові документи, підручники, монографії, статті в періодичних виданнях, дисертації, аналітичні доповіді, веб-сайти зокрема офіційний сайт виконкому КМР, звіти, збірники, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій

4. Зміст кваліфікаційної (випускної) роботи (назви розділів):

Розділ 1 Теоретичні основи ефективності механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні

Розділ 2 Дослідження ефективності механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні

5. Перелік графічного матеріалу: 3 таблиці 51 рисунок, 74 джерела.

6. Консультанти з роботи із зазначенням розділів, що їх стосуються:

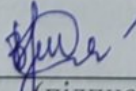
Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	Архипенко С.В	17.03.2025	16.04.2025
Розділ 2	Архипенко С.В	17.04.2025	21.05.2025

7. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів випускної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1	Співбесіда зі студентом по тематиці роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	20.02.2025	Виконано
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (випускної) роботи	24.02 – 08.03.2025	Виконано
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (випускної) роботи	10.03 – 15.03.2025	Виконано
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (випускної) роботи та подання його керівнику	17.03 – 16.04.2025	Виконано
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (випускної) роботи та подання його керівнику	17.04 – 21.05.2025	Виконано
6	Підготовка вступу, висновків, реферату, ілюстративного матеріалу, тощо	22.05.2025	Виконано
7	Перевірка роботи керівником та доопрацювання	23.05 – 04.06.2025	Виконано
8	Отримання відгуку керівника	16.06.2025	Виконано
9	Попередній захист роботи	05.06.2025	Виконано
10	Захист роботи в ЕК	25.06.2025	Виконано

Дата видачі завдання «20» лютого 2025 р

Студентка

(підпис)

Дорошенко В. А.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

к.е.н, доцент Архипенко С.В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	3
ВСТУП.....	4
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	6
1.1 Сутність соціальної політики та характеристика складових механізму її реалізації	6
1.2 Критичний аналіз наукових праць з питань ефективності механізмів реалізації соціальної політики	17
1.3 Нормативне забезпечення механізмів реалізації соціальної політики ..	26
2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	36
2.1 Характеристика діяльності виконавчого комітету Криворізької міської ради та організаційна структура управління економіки виконавчого комітету Криворізької міської ради.....	36
2.2 Аналіз якості механізмів реалізації соціальної політики м. Кривого Рогу	45
2.3 Шляхи підвищення ефективності механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні	55
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ.....	83

ВР: 103 сторінки, 3 таблиці, 51 рисунок, 75 джерел, 7 додатків.

Мета ВР: систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних аспектів функціонування механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні, а також розробка рекомендацій щодо підвищення їх ефективності.

Завдання, які ставились при написанні роботи: визначити сутність соціальної політики та особливості її реалізації на місцевому рівні; класифікувати основні механізми реалізації соціальної політики; розглянути нормативно-правове забезпечення соціальної політики на місцевому рівні; проаналізувати діяльність виконавчого комітету КМР та управління економіки виконавчого комітету КМР, щодо реалізації соціальної політики; провести оцінку ефективності програм реалізації соціальної політики на місцевому рівні; розробити пропозиції щодо підвищення ефективності механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні в умовах війни.

Об'єкт дослідження в роботі: процес розроблення соціальної політики, яку реалізують органи влади.

Предмет дослідження: конкретні механізми реалізації соціальної політики, їх складові та ефективність.

Результати дослідження: проведено аналіз Програми соціальної підтримки населення, в межах якого розглянуто напрями, обсяги та цільові категорії підтримки, визначено виклики, з якими стикаються ОМС у процесі реалізації соціальної політики в умовах війни, запропоновано напрями вдосконалення механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні.

Ключові слова: СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА, МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РІВНІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ, ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ, МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ,

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

1. ДРЕ – державне регулювання економіки
2. ЖКГ – Житлово-комунальне господарство
3. ОМС – органи місцевого самоврядування
4. ЄС – Європейський Союз
5. дод. – додаток
6. рис – рисунок
7. КУ – Конституція України
8. ЗУ – Закон України
9. КМУ – Кабінет Міністрів України
10. ОМС – органи місцевого самоврядування
11. ЦОВВ – центральний орган виконавчої влади
12. ВРУ – Верховна Рада України
13. КМР – Криворізька міська рада
14. ЄСВ – єдиний соціальний внесок
15. КП – комунальне підприємство
16. ЖКП – житлово-комунальні послуги
17. ВПО – внутрішньо переміщена особа
18. ПТСР – посттравматичний стресовий розлад
19. ДПП – Державно-приватне партнерство

Соціальна політика є одним із ключових інструментів формування добробуту населення та забезпечення соціальної стабільності та справедливості в державі. З початком повномасштабної війни в Україні у 2022 році соціальні виклики значно загострилися, що поставило перед органами місцевого самоврядування завдання оперативного реагування на потреби громадян в умовах обмежених ресурсів і постійної невизначеності. Це актуалізує необхідність детального вивчення та переосмислення підходів до реалізації соціальної політики, зокрема на локальному рівні, де тісніше відбувається взаємодія між владою та населенням.

У процесі децентралізації в Україні, вже значна частина повноважень у сфері соціального захисту перейшла до місцевих громад. Однак ефективність використання цих повноважень значною мірою залежить від наявних механізмів реалізації соціальної політики – їхньої гнучкості, результативності, прозорості та адаптивності до кризових обставин. Недостатня координація між структурами, обмежене фінансування, кадровий дефіцит, а також брак антикризових управлінських інструментів лише ускладнюють ситуацію.

З огляду на вищезазначене, дослідження ефективності існуючих механізмів реалізації соціальної політики є своєчасним та практично значущим. Воно дозволяє виявити проблемні зони та запропонувати шляхи їх вдосконалення, з урахуванням нових соціальних реалій.

Питання ефективності механізмів реалізації соціальної політики досліджується такими науковцями, як Тюленєва Ю. В. [72], Ярошенко А. О. [75], Котвіцька А. А. [23], Сазонець О. М. [69], Медяник В. А. [27], Бондаренко С. М. [11], Кудлаєнко С. В. [25], Чанишева Г. [73], Руденко О. І. [68], Рибчинський Є. Ю. [67], Приходько І. П. [34], Безпаленко О. В. [10], Дубель М. [16], Шапошникова І. В. [74], Волошин В. [14], Літинська В. А. [26], Ачкасова О. [9], Павлова О. [33], Вітер І. І. [12], Кирилко Н. [19], Тимошенко В. [19].

Метою роботи є розробка теоретичних положень щодо механізмів реалізації соціальної політики та практичних рекомендацій для підвищення їх ефективності

Виходячи з мети дослідження необхідно виконати наступні завдання:

- розкрити сутність, роль, основні функції та складові механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні;
- здійснити критичний огляд наукових підходів та літературних джерел щодо механізмів реалізації соціальної політики ОМС;
- проаналізувати нормативно-правову базу, що регламентує механізми реалізації соціальної політики в Україні;
- охарактеризувати діяльність виконавчого комітету КМР та управління економіки виконавчого комітету КМР;
- провести аналіз якості механізмів реалізації соціальної політики у місті Кривий Ріг;
- визначити практичні шляхи вдосконалення механізмів реалізації соціальної політики органами місцевого самоврядування в умовах сучасних викликів.

Об'єкт дослідження – процес розроблення соціальної політики, яку реалізують органи влади.

Предмет дослідження – конкретні механізми реалізації соціальної політики, їх складові та ефективність.

В процесі написання роботи використовувалися методи аналізу та синтезу, порівняння, формалізації, узагальнення, індукції та дедукції, класифікації та економіко-математичні моделі.

Інформаційною базою були нормативно-правові документи, підручники, монографії, статті в періодичних виданнях, дисертації, аналітичні доповіді, веб-сайти зокрема офіційний сайт виконкому КМР, звіти, збірники, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1.1 Сутність соціальної політики та характеристика складових механізму її реалізації

У сучасний період, зі стрімким розвитком суспільства, поступово зростає роль соціальної політики. Це зумовлено її здатністю долати економічні, демографічні та соціальні кризи. Світові та вітчизняні науковці, енциклопедії та словники по-різному підходили до визначення соціальної політики, але незмінним залишалося забезпечення добробуту та зменшення соціальної нерівності.

Термін «соціальна політика» ввів у науковий простір Ш. Фур'є – знаменитий ідеолог утопічного соціалізму. Завдяки його ініціативі питання про обов'язок держави забезпечувати громадян соціальними гарантіями стало пріоритетним. У результаті державі довелося взяти під контроль торгівлю, грошову емісію та систему оподаткування [75, с. 58].

Соціальна політика є суспільно-історичним феноменом: вона виникла одночасно з державою і спрямована на координацію спільних дій людей, а також на регуляцію взаємозв'язків між соціальними системами та організаціями і між суспільним та приватним життям людини [5].

Соціальну політику можна розглядати в рамках ДРЕ та як складову внутрішньої політики держави. Вона покликана забезпечувати оптимальні умови для розвитку соціальної сфери, задовільнити основні потреб громадян, соціальних груп та територіальних об'єднань, а також покращувати добробут суспільства загалом [72].

Канадський вчений Т. Ганслі стверджує, що немає точного визначення поняття соціальна політика. Цю особливість він пояснює тим, що сам термін пов'язаний з діяльністю держави щодо забезпечення благополуччя населення, а заходи досягнення цієї мети включають програми, стратегії, тактики

соціального захисту, тому межі такого поняття складно обмежити одним визначенням [75, с. 59]. На рисунку 1.1 продемонстровані бачення різних авторів до визначення соціальної політики.

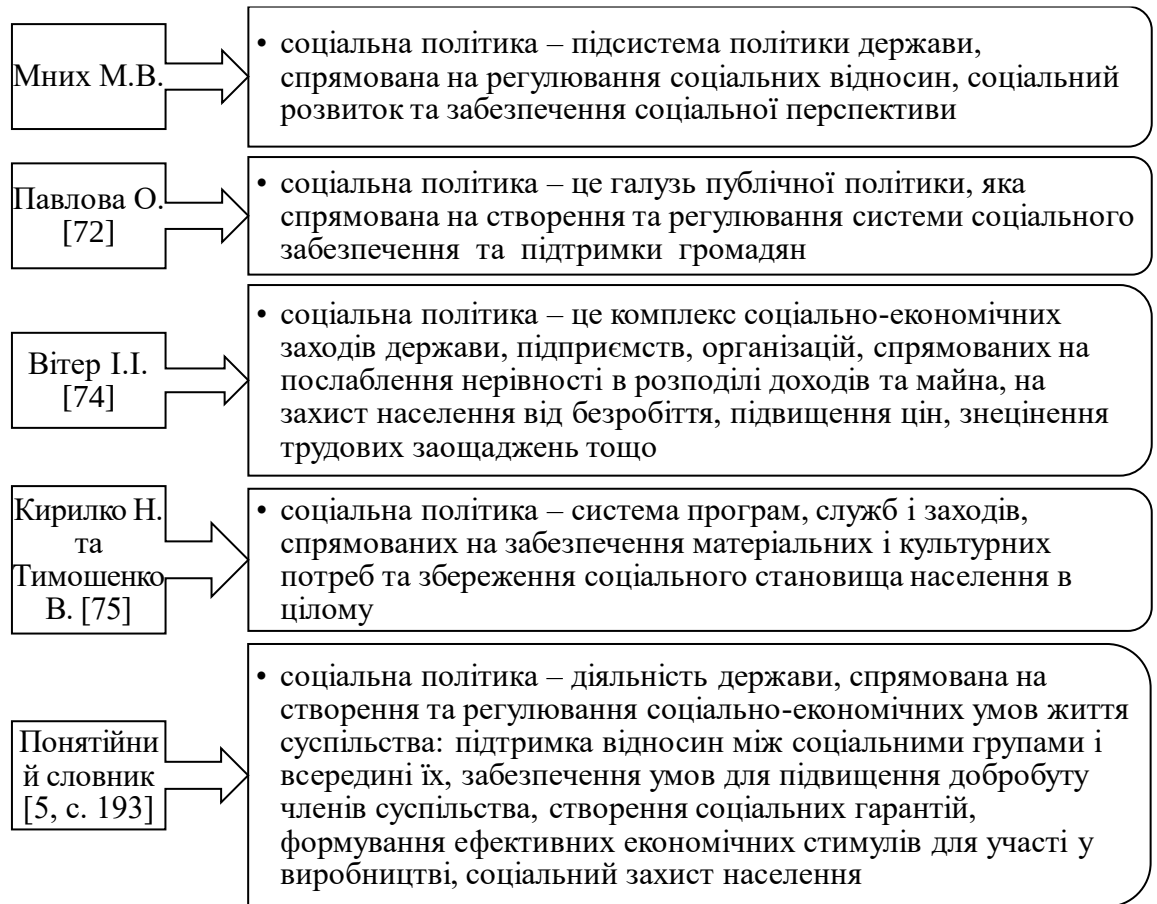

Рисунок 1.1 – Бачення різних авторів до визначення соціальної політики

Джерело: складено на основі [1], [33], [12], [19], [69]

У більш вузькому розумінні соціальну політику варто розглядати через призму соціального адміністрування. Держава забезпечує населення набором заходів в різних сферах, таких як зайнятість, соціальний захист, охорона здоров'я, освіта, культура та ЖКГ. У ширшому контексті соціальна політика є системою управлінських методів і форм діяльності суб'єктів, що включає принципи, рішення та дії, які реалізуються в межах визначених соціальних програм та практик для задоволення потреб соціуму, досягнення цілей та вирішення завдань у соціальній сфері, а також формування соціальних цінностей [6].

З огляду на всі розглянуті визначення можна стверджувати, що

соціальна політика держави – надзвичайно важливий механізм який супроводжує трансформації суспільства. Соціальна політика держави може реалізовуватися на різних рівнях (рис. 1.2.)

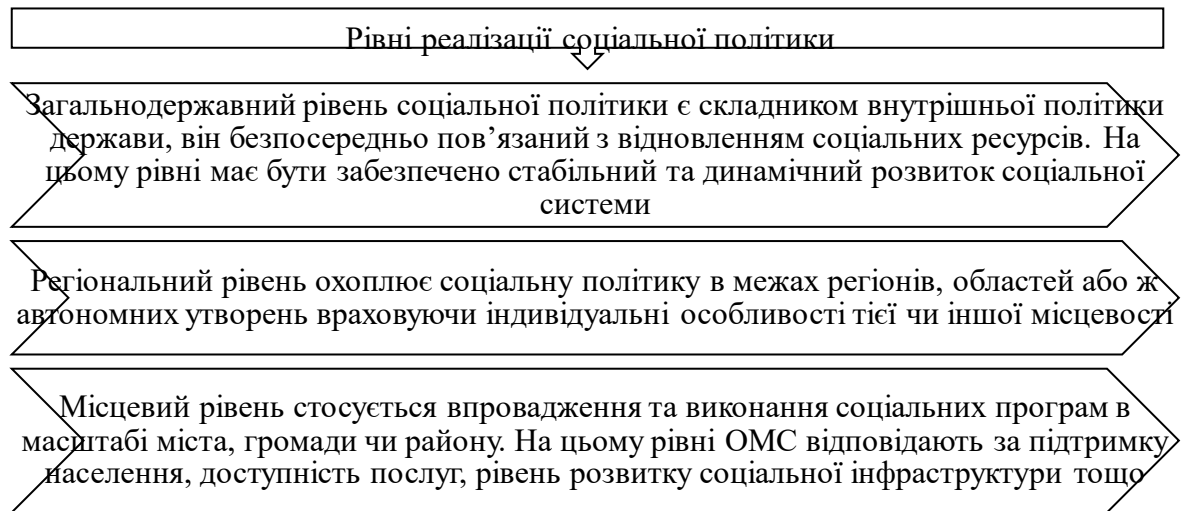

Рисунок 1.2 –Рівні реалізації соціальної політики

Джерело: складено на основі [27]

Зауважимо, що соціальна політика держави має бути спрямована не лише на зазначені соціальні категорії, такі як соціальний захист, соціальна допомога, освіта тощо. Державної підтримки потребують і такі важливі соціально орієнтовані сфери, як харчова та легка промисловість, які своєю діяльністю забезпечують продукти, необхідні для якісного життя громадян [11].

Соціальна політика має багато функцій, однак головною слід виділити саме забезпечення соціальної стійкості та безпеки. Функціонуюча в державі соціальна структура має бути перспективною, стабільною та готовою до потенційних змін шляхом реалізації прогресивних програм [6].

Реалізація заходів соціальної політики має на меті впровадження позитивних соціальних зрушень та ініціювання соціального розвитку на основі забезпечення соціальної рівності, справедливості та соціального захисту населення [11]. Основні завдання соціальної політики представлені на рис. 1.3.

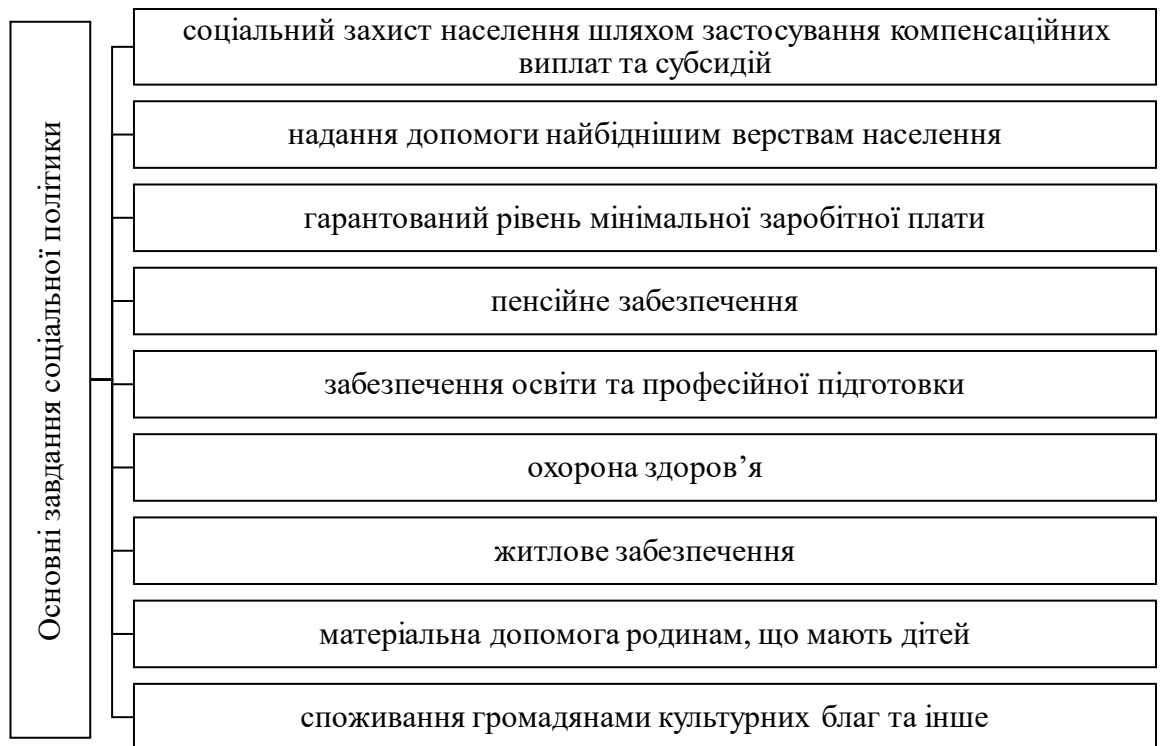

Рисунок 1.3 – Основні завдання соціальної політики

Джерело: складено на основі [11]

Населення держави, зокрема соціально вразливі групи, до яких належать безробітні, люди з інвалідністю, пенсіонери, ветерани, діти-сироти інші, є основними об'єктами соціальної політики. Суб'єктами соціальної політики в першу чергу виступають державні органи виконавчої та законодавчої влади, які є її основним джерелом формування. Однак крім них, для розвитку соціальної політики залучають і інші суб'єкти, такі як ОМС, політичні партії, громадські організації, профспілки, бізнес різних рівнів та інші недержавні установи. Зі свого боку держава, її департаменти та відомства сприяють взаємодії соціальних груп із соціальними структурами. У результаті цієї взаємодії держава виконує роль гаранта реалізації соціальної політики [23].

До основних ознак соціальної політики відносять елементи, що дозволяють чітко ідентифікувати її як державну соціальну політику, виокремлюючи її серед інших сфер державної діяльності за певними критеріями (рис. 1.4).

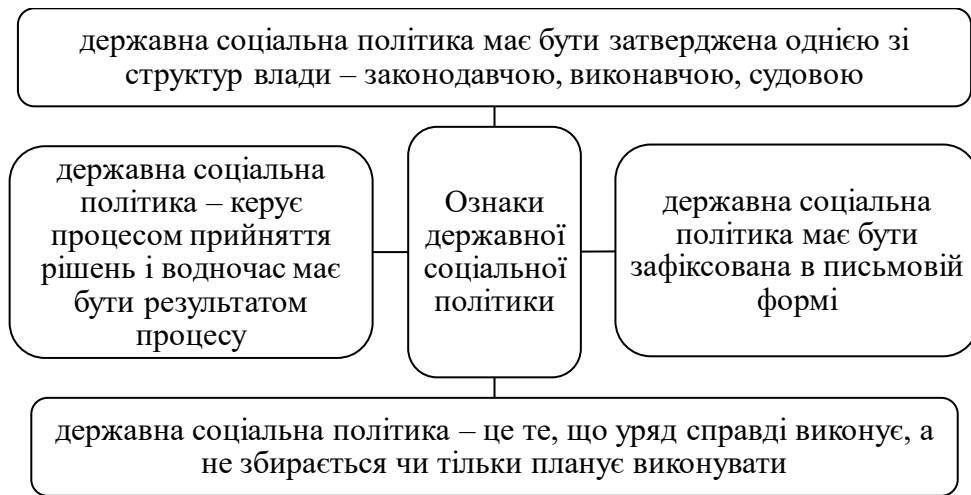

Рисунок 1.4 – Ознаки державної соціальної політики

Джерело: складено на основі [5].

При створенні ефективної державної соціальної політики потрібно окреслити її напрями. Напрямами соціальної політики називають ключові сфери, в яких держава реалізує заходи для забезпечення добробуту населення та спрямовуються покращення якості життя населення вразливих соціальних груп [23]. Основні напрями соціальної політики наведені на рис 1.5.

Рисунок 1.5 – Основні напрями соціальної політики

Джерело: складено на основі [23].

Реалізація соціальної політики в державі ґрунтується на загальновизнаних принципах. Основні представлені в рисунку. 1.6.

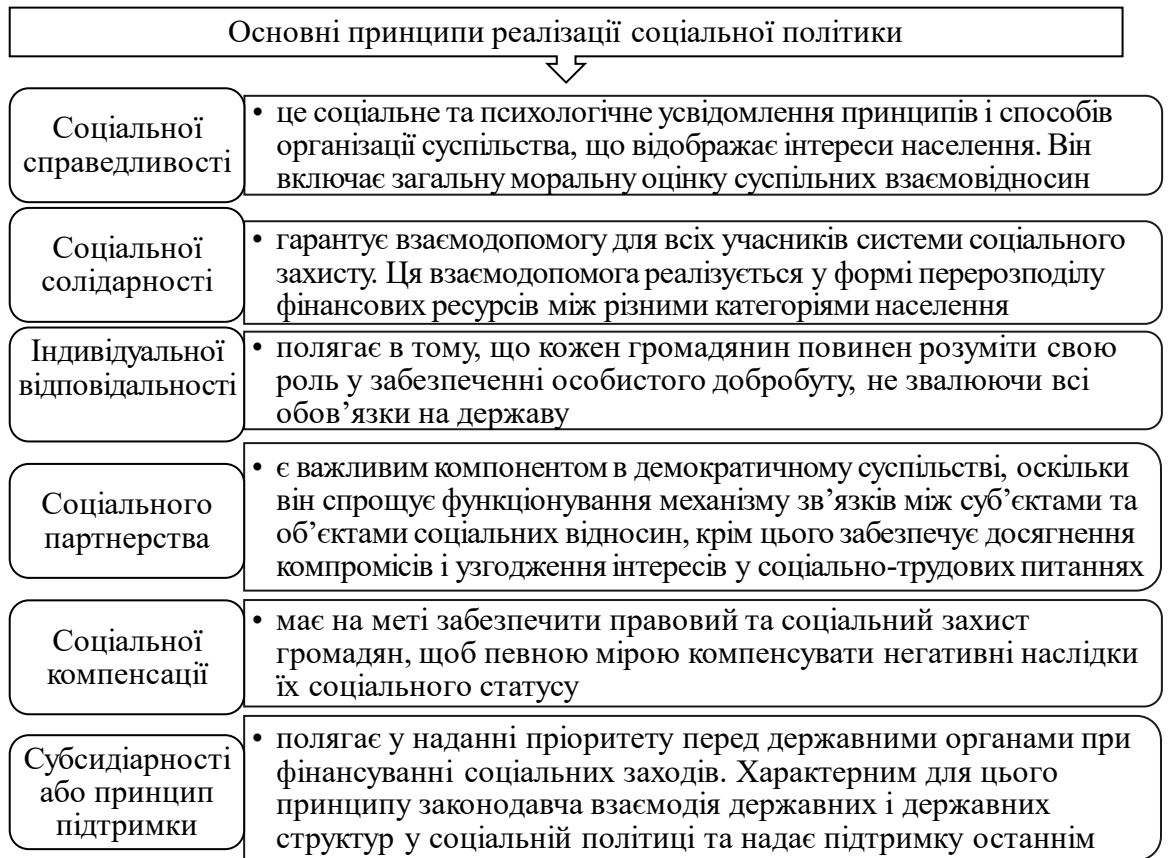

Рисунок 1.6 – Основні принципи реалізації соціальної політики

Джерело: складено на основі [25], [34]

Основні завдання соціальної політики наведено на рис. 1.7.

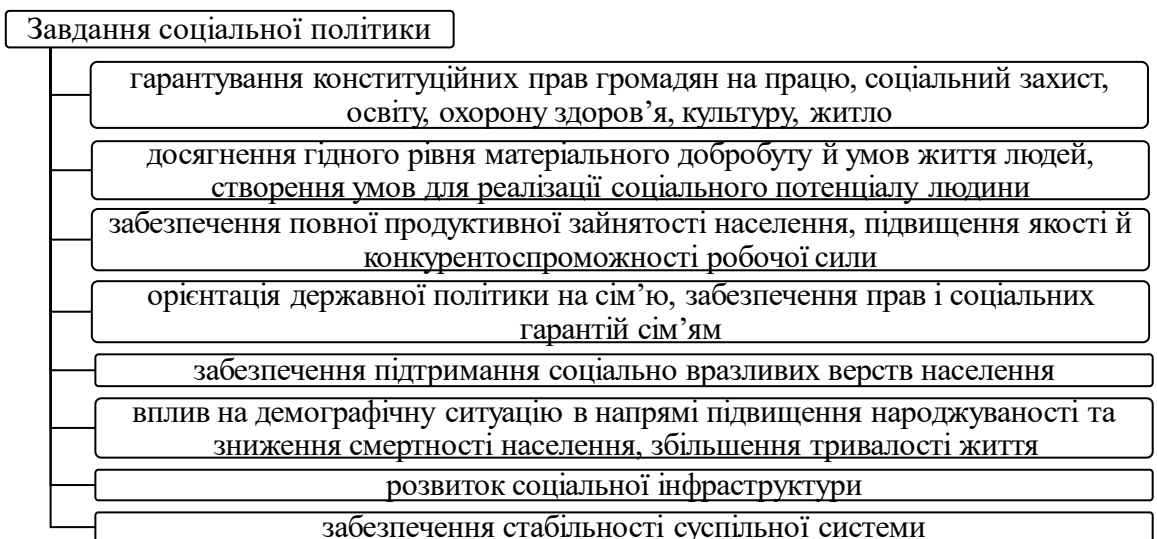

Рисунок 1.7 – Основні завдання соціальної політики

Джерело: складено на основі [23].

Правильно визначені завдання соціальної політики дозволять точно визначити пріоритети, сформувані заходи та розподілити ресурси.

У процесі становлення та розвитку державності система управління в різних країнах зазнавала суттєвих змін і удосконалень, що призвело до формування різних підходів і моделей соціальної політики. Модель будь-якої окремої країни є результатом історичних, економічних, культурних і політичних особливостей розвитку. Залежно від основних принципів, стратегічних цілей та ключових напрямів впливу, моделі соціальної політики поділяють на окремі типи. У світовій науковій літературі визнаними є три моделі соціальної держави, їх запропонував датський соціолог-економіст Ганс Еспінг-Андерсен у 1990 році рис. 1.8.

Ліберальна (англосаксонська)

- модель соціальної політики передбачає мінімальну роль держави в економічному процесі та ринкових відносинах. Провідна ідея концепції – обмежене державне регулювання, при цьому соціальна підтримка надається тільки найбільш нужденним категоріям громадян. Соціальні послуги за цією моделлю фінансуються через страхові внески, а фінансова допомога надається лише за відповідністю чітким та перевірним критеріям

Консервативна (континентально-європейська)

- модель вимагає колективної відповідальності за соціальні проблеми, таку відповідальність забезпечує система обов'язкових соціальних гарантій на підконтрольних державі підприємствах. Важливим аспектом цієї моделі є соціальне партнерство між працівниками та роботодавцями. Цей підхід зосереджується на підтримці трудової активності та регулювання соціальних конфліктів

Соціально-демократична (скандинавська)

- модель базується на принципі «солідарності», який продукує рівні можливості для всіх громадян. У цій системі соціальний захист розглядається як загальний обов'язок громадян, а не лише окремих осіб. Цією моделлю передбачено загальнодоступні соціальні гарантії, які мають бути постійними, всебічними та спрямованими на вирівнювання соціального становища різних верств населення. Держава відіграє ключову роль у дотриманні прав громадян на соціальний захист і сприяє розвитку недержавних соціальних ініціатив

Рисунок 1.8 – Моделі соціальної держави за Г. Еспінгом-Андерсеном,
Джерело: складено на основі [1]

На рисунку 1.9. зображено моделі соціальної політики, що сформувалися на основі нормативно-правових актів ЄС. Вони відображають

особливості державного регулювання, головну ідею, та базові характеристики.

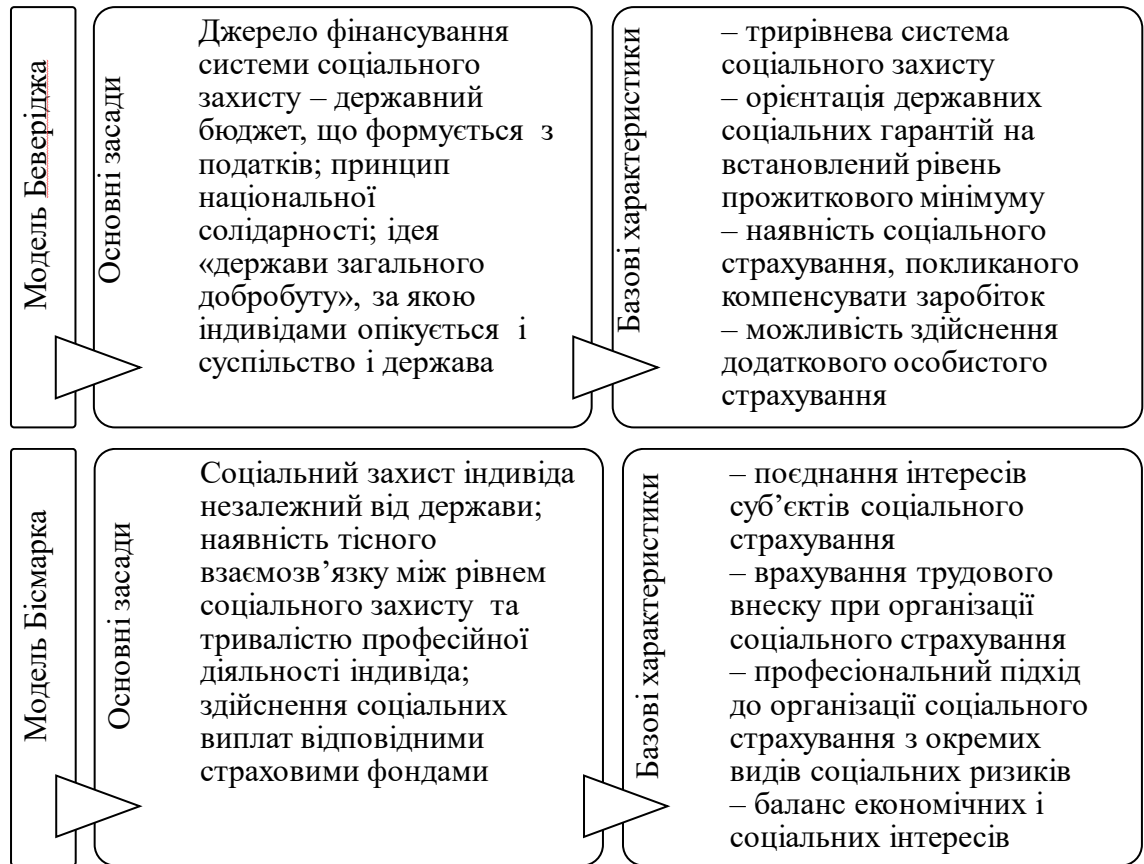

Рисунок 1.9 – Моделі соціальної політики, що сформувалися на основі нормативно-правових актів ЄС

Джерело: складено на основі [24].

Всі згадані моделі мають власні характерні риси та можуть бути використанні у державному управлінні. Однак жодна не є досконалою, тому на практиці соціальна політика держави приймає форму симбіозу різних моделей. Кожна країна розробляє власний підхід, поєднуючи базові концепції з національними особливостями. Фактори, такі як історичний контекст, рівень розвитку та політичні реалії, формують унікальні соціальні системи [24, с. 58].

В дод. А представлені моделі соціальної політики, які формувалися виходячи з принципу територіального поділу.

Механізмом реалізації державної соціальної політики є стійка система взаємодії соціальних суб'єктів різних рівнів, яка спрямовується на

забезпечення високої якості життя громадян. Ідея механізму реалізації соціальної політики ґрунтується на твердженні, що сукупність процесів та факторів утворює цілісний феномен, при аналізі якого виявляються закономірності. Для максимально ефективної реалізації соціальної політики механізмом передбачено розподіл повноважень між центральними та місцевими органами влади. Головним завданням механізму реалізації державної соціальної політики є розв'язання соціальних проблем та конфліктів у суспільстві шляхом впливу на ключові чинники [11].

В Україні соціальна політика реалізується з урахуванням певних характеристик. Основною рисою є те що вона реалізується у трьох вимірах: державному, регіональному та муніципальному. Детальна характеристика кожного з рівнів продемонстрована на рис. 1.10.

Рисунок 1.10 – Особливості різних рівнів реалізації соціальної політики
Джерело: складено на основі [34].

Соціальна політика впроваджується через соціальні програми, на основі чинного законодавства країни, це забезпечує задоволення соціальних потреб та сприяє становленню соціальної справедливості в суспільстві.

Для реального впровадження соціальних програм необхідно розуміти, з чим доведеться працювати і які особливості того чи іншого інструмента. Основними інструментами реалізації соціальної політики є «обов'язкове» та «добровільне» соціальне страхування. На рисунку нижче представлено деталізацію цих інструментів (рис 1.11).

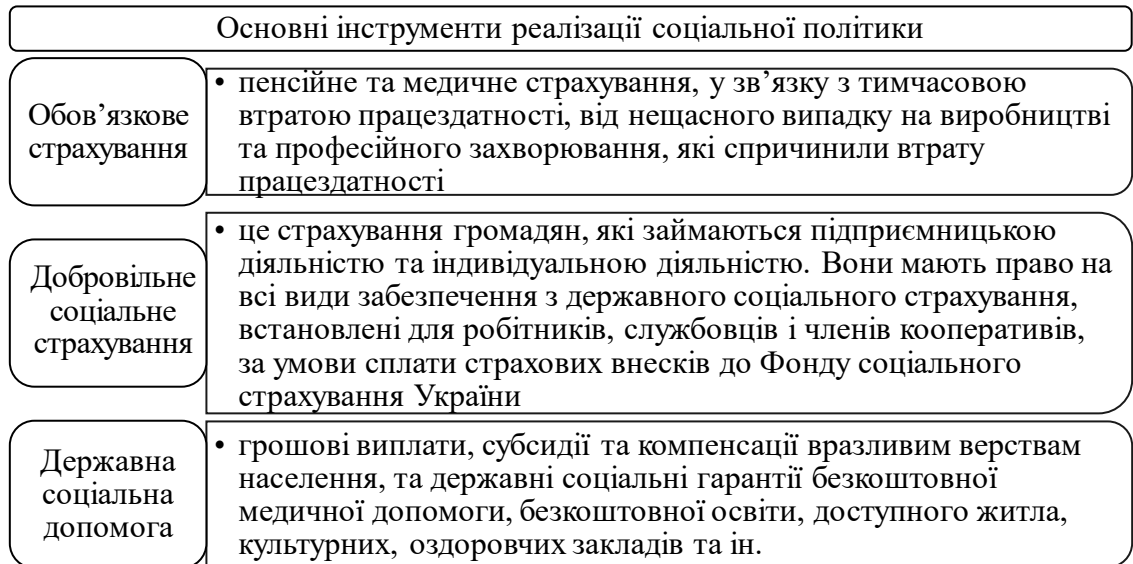

Рисунок 1.11 – Основні інструменти реалізації соціальної політики
Джерело: складено на основі [11].

Основні положення впровадження соціальної політики, на які мають спиратися механізми її реалізації представлені на рис. 1.12.

Рисунок 1.12 – Основні засади реалізації державної соціальної політики
Джерело: складено на основі [24]

Розглядаючи методи реалізації соціальної політики, варто згадати про соціальне замовлення, освітні ініціативи, програмно-цільові методи, податкове регулювання, регулювання цін і тарифів, визначення рівня пенсій, стипендій, заробітних плат, нормативне та адміністративне регулювання. І звичайно, при впровадженні будь-якого з зазначених методів необхідно комплексно здійснювати контроль і моніторинг на завершальному етапі реалізації [24].

До базових способів реалізації соціальної політики держави належать загальний, адресний та змішаний способи рис. 1.13.

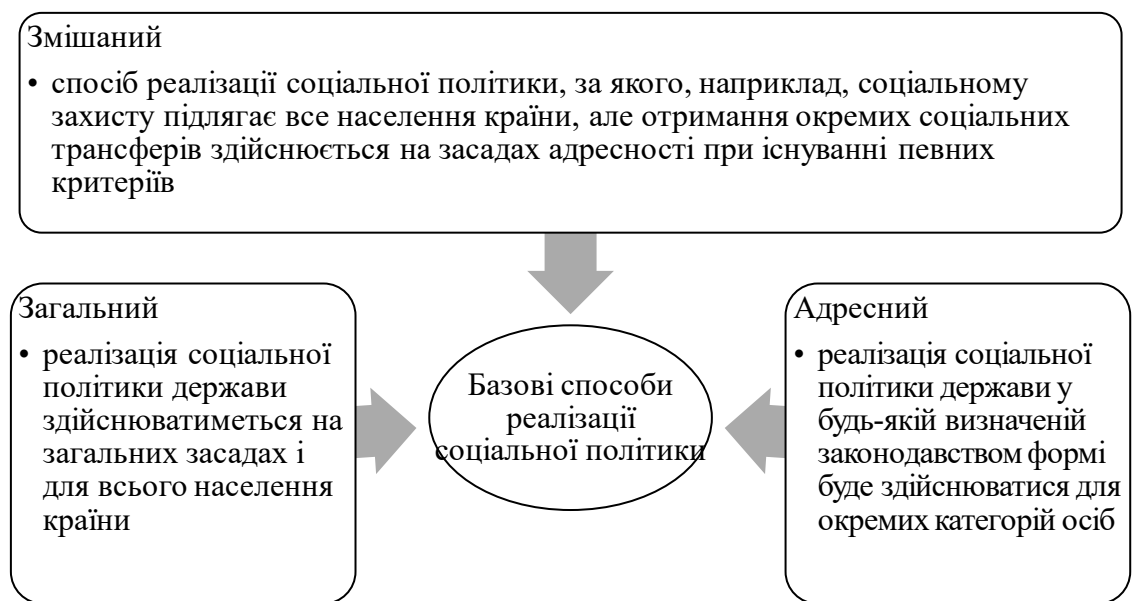

Рисунок 1.13 – Базові способи реалізації соціальної політики

Джерело: складено на основі [24]

Вся система механізмів реалізації соціальної політики спирається на загальний методологічний фундамент, хоча кожен із них має власну структуру та завдання, результат його діяльності так чи інакше має спрямовуватися на покращення добробуту громадян за всіма соціальними складовими [24].

Отже, стає зрозуміло, що соціальна політика має бути дієвим інструментом для покращення якості життя різних верств населення. Вона

реалізується на різних рівнях, спираючись на різні моделі, принципи та концепції. Ефективна соціальна політика має враховувати особливості країни – історичні, культурні, економічні, політичні, тим самим сприяючи подальшому розвитку суспільства.

1.2 Критичний аналіз наукових праць з питань ефективності механізмів реалізації соціальної політики

Стає зрозумілим, що соціальна політика – беззаперечно цілеспрямована діяльність держави, яка пролягає в ефективному розподілі ресурсів між різними верствами населення для забезпечення загального благополуччя. Але потрібно розуміти, що з плином часу кожен окремий період має свої пріоритети, які можуть змінюватися в залежності від різних факторів, тому напрямок соціальних заходів завжди орієнтується на вирішення найактуальніших проблем у відповідний етап суспільного розвитку [67]. А для ефективного виявлення, аналізу та вирішення цих проблем функціонує загальний механізм реалізації соціальної політики, який включає в себе ще низку подібних механізмів рис. 1.14.

Рисунок 1.14 – Механізми реалізації соціальної політики

Джерело: складено на основі [67]

Механізм втілення соціальної політики в суспільному процесі розглядається як стабільна система спільної діяльності соціальних суб'єктів

різних рівнів, а кінцевим результатом такої діяльності є задоволення суспільного запиту. Концепція механізмів впровадження соціальної політики ґрунтується на припущенні, що основні процеси, явища, фактори утворюють єдиний комплекс, аналіз яких дає можливість глибше дослідити залежності та закономірності в соціальній сфері [67, с. 59].

У науковій літературі фінансово-економічний механізм впровадження соціальної політики розглядають у двох значеннях вузькому та широкому (рис. 1.15).

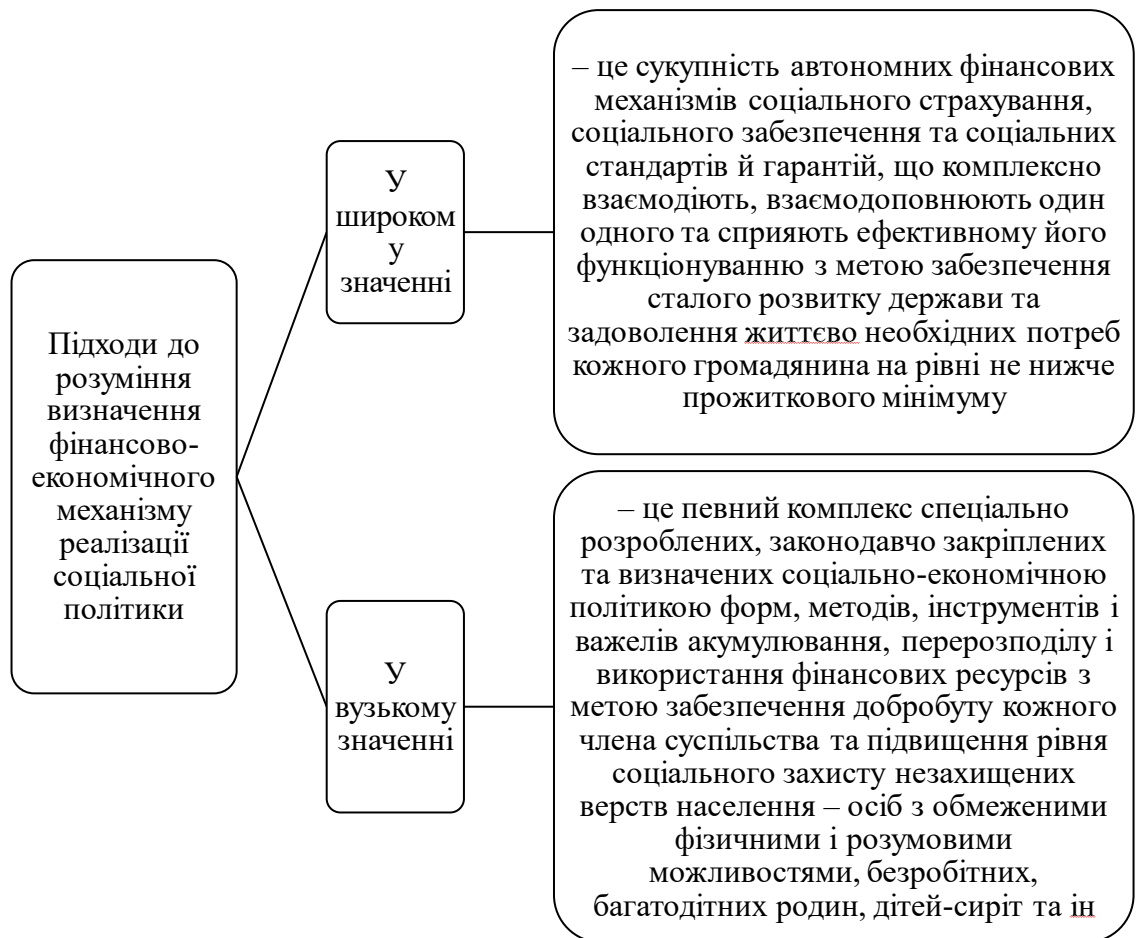

Рисунок 1.15 – Підходи до розуміння визначення фінансово-економічного механізму реалізації соціальної політики

Джерело: складено на основі [67]

Варто зазначити, що низька ефективність згаданого механізму в Україні наразі ускладнює повне виконання положень ЗУ «Про соціальні послуги». Як правило, цей механізм характеризується нераціональним розподілом ресурсів

та застарілими формами соціального забезпечення, що упаковалися з радянського періоду [67, с. 59].

Політичний механізм, що визначає і формує основні засади соціальної політики держави, обумовлює пріоритетні напрямки її подальшого розвитку та втілення. Він являє собою цілісну систему інституційно закріплених цінностей, правил, норм та процедур яка забезпечує роботу ОВВ. Зауважимо, що цей механізм охоплює широкий спектр розподілу ключових управлінських елементів – таких як завдання, цілі, обов'язки та відповідальність, а також включає в себе механізм ухвалення важливих державних рішень і контролю за їх реалізацією.

Важливо розуміти, що політичний механізм щодо реалізації соціальної політики повинен бути орієнтований на зміцнення суспільних взаємовідносин і водночас відігравати провідну роль у визначенні орієнтирів державної політики [68].

Нормативно-правовий механізм, має забезпечити результативне впровадження норм права в межах державної соціальної політики. Його суб'єкти визначають правові норми управління, що охоплюють всі елементи системи формування і реалізації соціальної політики держави. Слід підкреслити, що ухвалення законів і підзаконних актів, формування державних управлінських рішень, створення механізмів та інституцій їх реалізації, затвердження державних стандартів і механізмів імплементації міжнародного законодавства – усе це сприяє втіленню правових норм у систему управління соціальною політикою [67].

Як і будь-який інший механізм, організаційний механізм реалізації соціальної політики держави включає в себе систему суб'єктів і об'єктів. Вони, в свою чергу, формують основні цілі, функції, методи та завдання управління соціальною політикою в Україні. Цей механізм також координує діяльність організаційних структур, які відповідальні за впровадження соціальних програм на різних масштабах, здійснює контроль за їх якістю, особливостями функціонування та протоколює досягнуті результати [68]. До основних складових організаційного

механізму доцільно віднести соціальне замовлення та ліцензування (рис. 1.16).

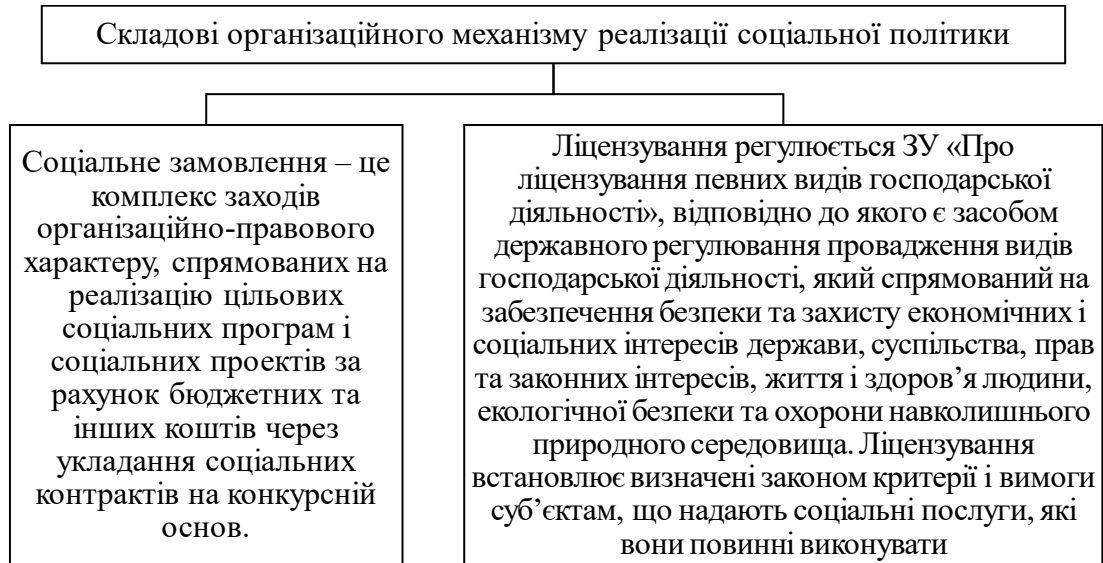

Рисунок 1.16 – Основні складові організаційного механізму реалізації соціальної політики

Джерело: складено на основі [68]

Інформаційний механізм часто розглядається науковцями як один із найважливіших компонентів ефективної соціальної політики держави. Це зумовлюється обов'язком держаних установ забезпечувати населення необхідною інформацією [67]. Основні завдання реалізації інформаційного механізму в розрізі державної соціальної політики (рис. 1.17).

Рисунок 1.17 – Основні завдання реалізації інформаційного механізму в розрізі державної соціальної політики

Джерело: складено на основі [67]

Можна стверджувати, що інформаційний механізм забезпечує координацію та гармонізацію взаємодії між суб'єктами та об'єктами соціальної політики, а також створює можливості для вдосконалення соціально-економічних статистичних даних, ставлячи за мету досягти ефективного та стабільного результату в соціальній сфері. Для цього можна використовувати різноманітні інструменти, зокрема впровадження новітніх цифрових технологій, аналітичний і технологічний супровід основних напрямків соціальної політики тощо.

Завдяки цьому механізму, з одного боку гарантується вільний доступ до інформації щодо стану соціального розвитку в країні, її збирання та розповсюдження, а з іншого функціонування дієвої системи моніторингу як з боку держави так і з боку громадськості. Що дозволяє з максимальною оперативністю надавати та використовувати необхідну інформацію усіма учасниками системи управління у сфері соціальної політики держави [68].

Механізм впровадження соціальної політики можна розглядати, як систему засновану на концепції комплексного або всебічного розвитку особистості. Він покликаний забезпечити громадян гідними умовами та засобами для повноцінного існування, особистісного зростання та реалізації індивідуального потенціалу [25]. В розрізі цієї концепції визначаються основні завдання механізму впровадження соціальної політики (рис. 1.18).

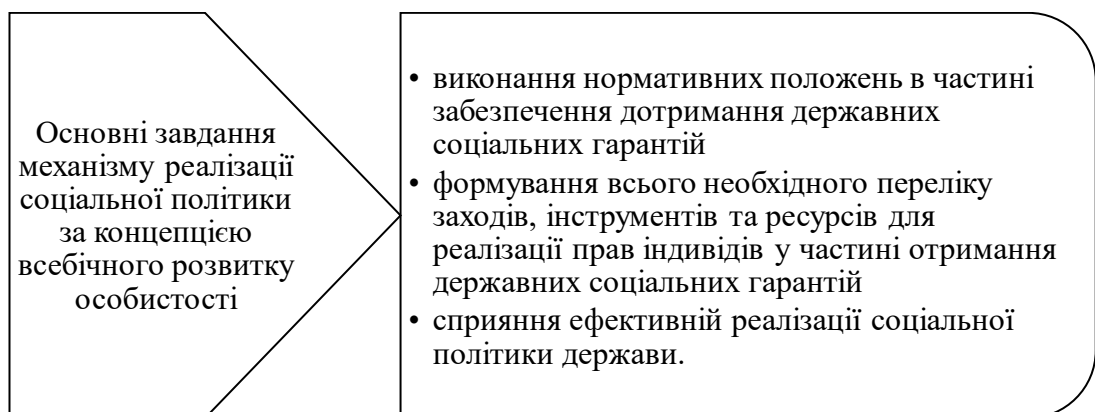

Рисунок 1.18 – Основні завдання механізму реалізації соціальної політики за концепцією всебічного розвитку особистості

Джерело: складено на основі [25]

Зі змісту окреслених завдань досліджуваного механізму, можна визначити його провідну функцію це забезпечувальна. Вона реалізується через соціальне забезпечення держави, яке має створити налагоджену та ефективну діяльність усіх складових механізму реалізації соціальної політики [25]. Для задовільного функціонування програм державного соціального забезпечення в межах механізму впровадження соціальної політики, важливо чітко визначити основні принципи (рис. 1.19).

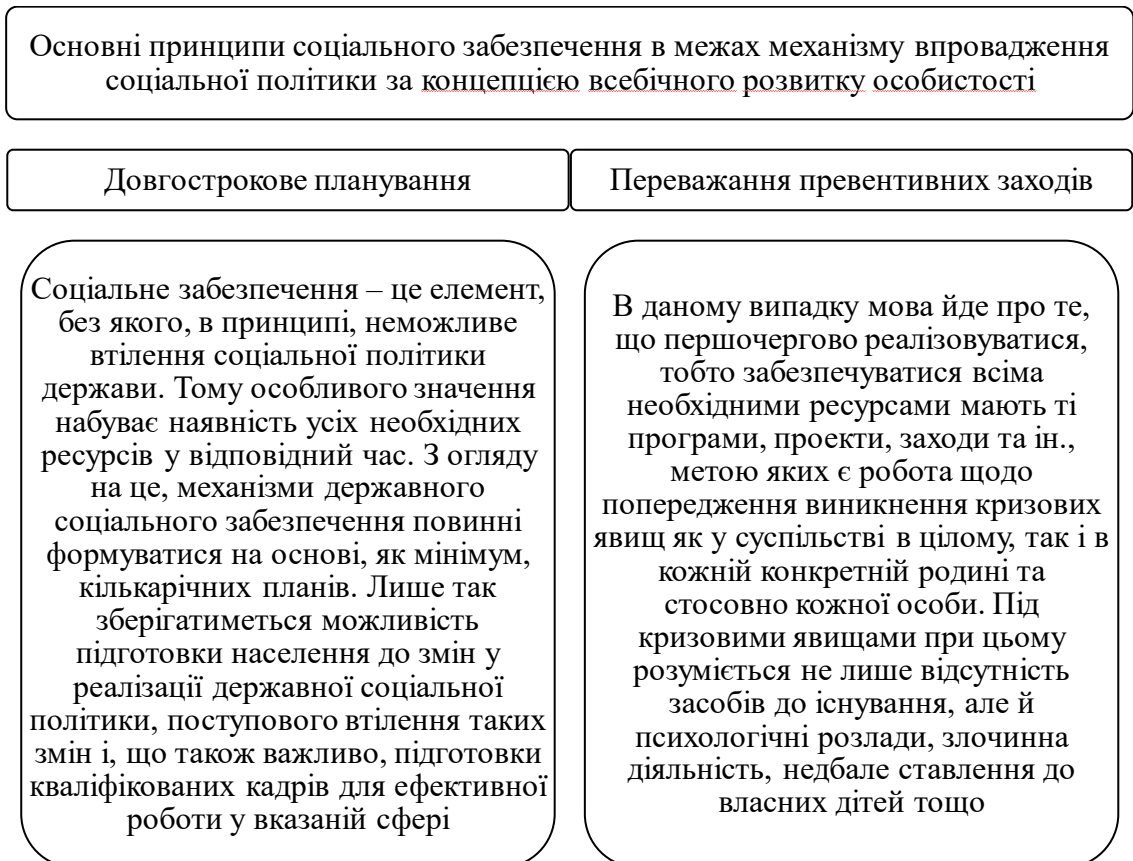

Рисунок 1.19 – Основні принципи соціального забезпечення в межах механізму впровадження соціальної політики за концепцією всебічного розвитку особистості

Джерело: складено на основі [25]

Система інструментів реалізації соціальної політики, що ґрунтується на концепції всебічного розвитку індивіда, є багатокомпонентною і різноплановою. Найважливішими елементами в структурі виступають соціальні гарантії, соціальне та правове забезпечення, без яких не можливо впровадити будь-які

заходи соціальної політики. Важливо розуміти, що головна ціль системи соціального забезпечення полягає створенні умов для ефективного функціонування визначених механізмів шляхом залучення фінансових, людських, технічних і інформаційних ресурсів, а також через впровадження відповідної інфраструктури й стратегічних програм розвитку [25].

Ефективність та результативність механізмів впровадження соціальної політики, не в останню чергу визначається рівнем участі зацікавлених сторін у процесі управління соціальними ініціативами, узгодженням їх інтересів і розподілом обов'язків. У цьому контексті особливе значення набувають новітні управлінські підходи до соціальних програм. Інтегрований підхід є однією з ключових інновацій, адже він добре поєднується з інклюзивним управлінням. Він дозволяє координувати різні рівні управління спираючись на систему соціального забезпечення. Інтегрований підхід передбачає узгоджену та комплексну підтримку громадян, об'єднуючи у своїй діяльності різних суб'єктів соціальної політики (рис. 1.20)

Рисунок 1.20 – Особливості інтегрованого підходу до реалізації соціальної політики.

Джерело: складено на основі [3]

Не можливо вважати ефективною соціальною політикою, якщо вона не використовує інклюзивне управління, що є особливо актуальним для України, з огляду на наслідки повномасштабного вторгнення. Зростаюча кількість громадян, для яких інклюзивність послуг життєво важливою, збільшує значущість управлінських підходів, які спрямовані на забезпечення рівного

доступу до соціальних послуг для всіх незахищених категорій громадян. Цей підхід вимагає залучення широкого кола громадськості, державних та недержавних установ, а також безпосередньо вразливих груп населення для максимально ефективного прийняття рішень щодо соціальної політики. Особливості інклюзивного підходу наведені на рис. 1.21.

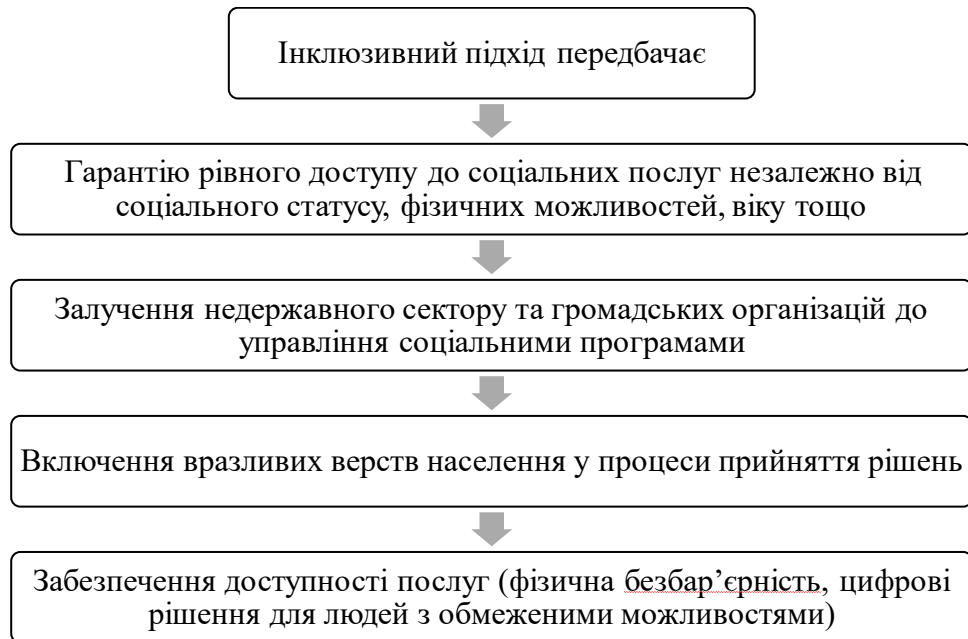

Рисунок 1.21 – Особливості інклюзивного підходу до реалізації соціальної політики

Джерело: складено на основі [3]

Не можливо оминути той факт, що важливими показниками ефективності управління соціальною політикою є відповідальність і прозорість на всіх рівнях управлінської діяльності. Прозорість і відповідальність забезпечується відповідними нормативно-правовими актами та активною взаємодією державних органів з громадськістю, зокрема через організацію консультацій, брифінгів та безпосередньою співпрацю з недержавними установами. Активне використання комп'ютерних технологій, створення реєстрів для збору та обробки даних дозволить покращити соціальне прогнозування та адресність послуг, що є важливим елементом, який впливає на ефективність механізмів соціальної політики [3]

Ефективність механізмів впровадження будь-якої політики держави

можна визначити рівнем досягнення поставлених цілей. Якщо говорити про соціальну політику, то ефективність механізму, який реалізовує соціальну політику, покаже повноту соціального забезпечення вразливих категорій населення, зменшення рівня соціальної нерівності та бідності. Основні критерії, за якими проводять дослідження ефективності наведені на рис. 1.22.

Рисунок 1.22 – Основні критерії ефективності механізму соціальної політики

Джерело: складено на основі [4]

Отже, ефективний механізм реалізації соціальної політики вимагає інтеграції різних суб'єктів соціальних відносин, активних громадян та прозорості в управлінні. Важливість ефективності цього механізму полягає в тому, що він дозволяє адаптувати соціальну політику до змін, забезпечує прозорість та відповідальність у її реалізації, зменшує рівень бідності та соціальної нерівності, сприяє підвищенню якості життя громадян та їх довірі до державних інститутів.

1.3 Нормативне забезпечення механізмів реалізації соціальної політики

Як і будь-яка державна політика соціальна політика потребує правового підкріплення. Законодавчим фундаментом соціальної політики В Україні є Конституція України [22], закони, постанови та міжнародно-правові акти, які ратифіковані Україною.

Базовий нормативно-правовий документ це – Конституція України [22]. Вона закладає принципи та напрями, за якими суспільство дбає про своїх громадян. Основні статті Конституції, які регулюють питання соціальної політики продемонстровано на рисунку 1.23.

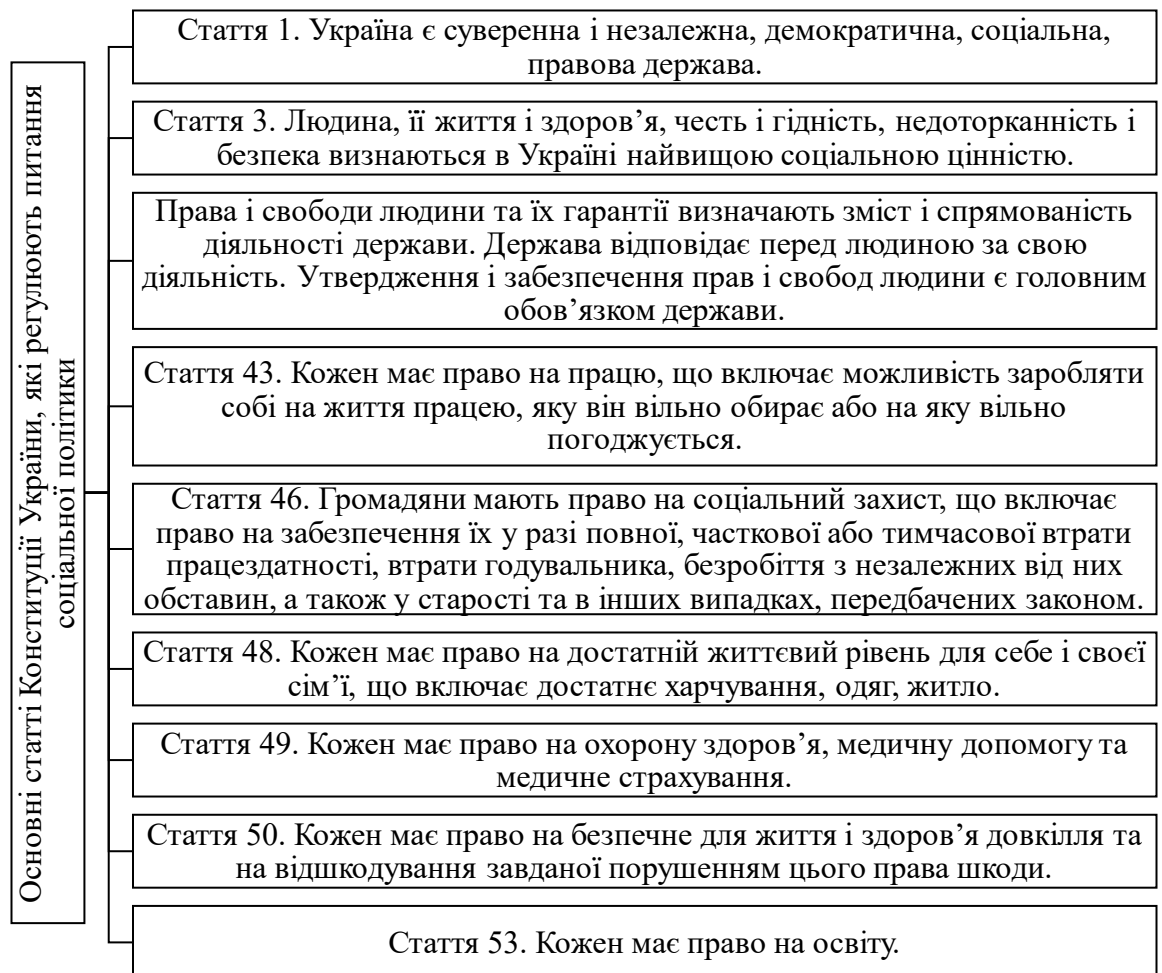

Рисунок 1.23 – Основні статті Конституції України, які регулюють питання соціально політики

Джерело: складено на основі [22]

Не менш важливим для реалізації соціальної політики є Закон України «Про соціальні послуги» [64]. Він розкриває основні аспекти надання соціальних послуг громадянам. Соціальні послуги згідно із ЗУ «Про соціальні послуги» можна визначити як дії, які спрямовані на подолання або профілактику складних життєвих обставин та мінімізацію їх негативних наслідків у межах конкретної особи чи сім'ї. Порядок за яким визначається надання соціальних послуг затверджується КМУ. Стаття 2 ЗУ «Про соціальні послуги» розкриває головні цілі надання соціальних послуг (рис. 1.24).

Рисунок 1.24 – Основні цілі надання соціальних послуг

Джерело: складено на основі [64]

У статті 3 ЗУ «Про соціальні послуги» наведені принципи, за якими здійснюється надання соціальних послуг (рис. 1.25).

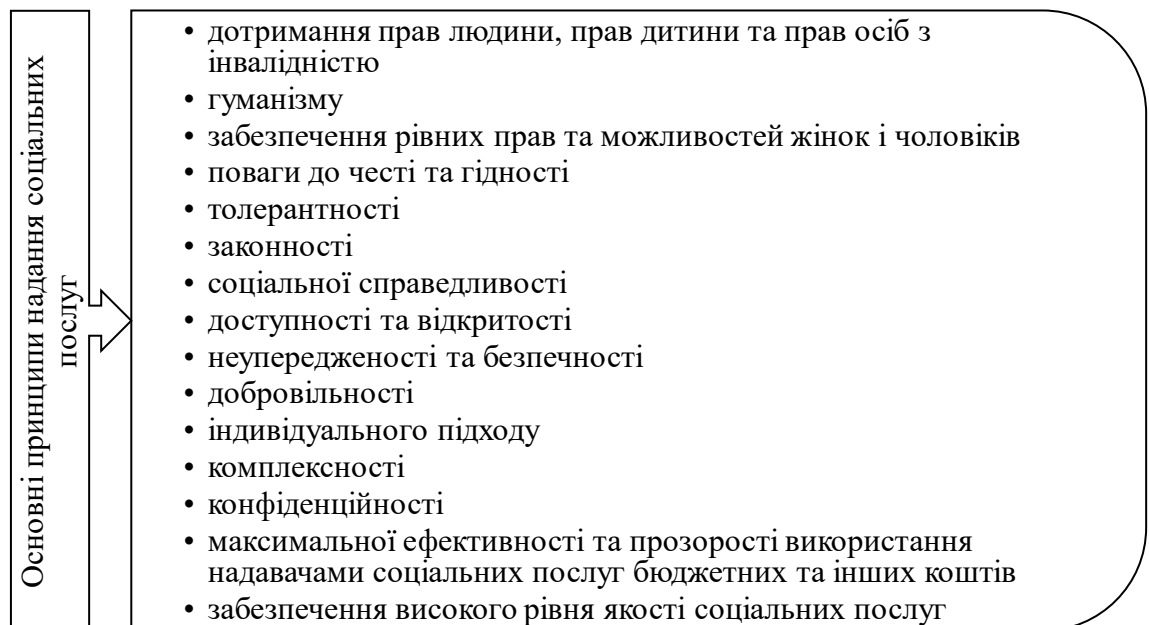

Рисунок 1.25 – Основні принципи надання соціальних послуг

Джерело: складено на основі [64]

Дія ЗУ «Про соціальні послуги» розповсюджується на громадян

України, осіб без громадянства та іноземців, які на законних підставах перебувають в Україні. Вона також охоплює осіб, на яких розповсюджується дія ЗУ «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

У Статті 10 ЗУ «Про соціальні послуги» представлені основні засади функціонування системи надання соціальних послуг (рис. 1.26).

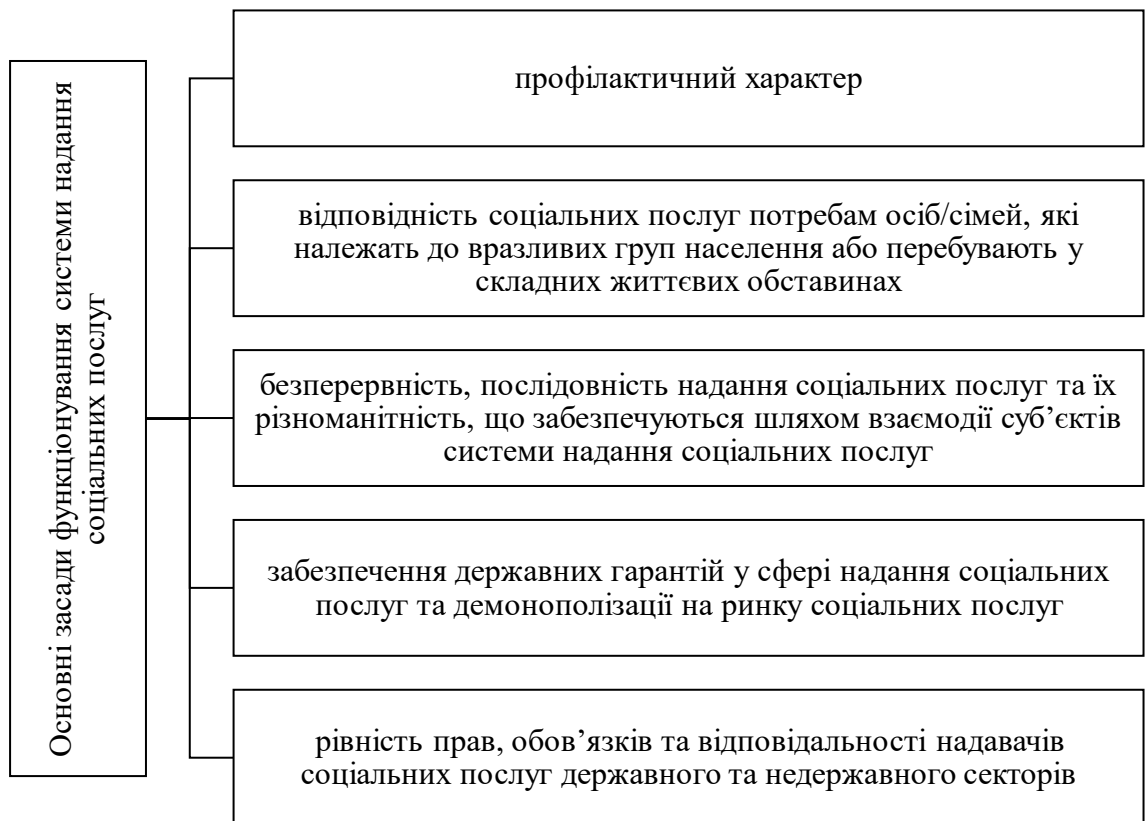

Рисунок 1.26 – Основні засади функціонування системи надання соціальних послуг

Джерело: складено на основі [64]

Для того щоб ефективно спланувати, впорядкувати та забезпечити належну якість соціальних послуг, доцільно створити їх класифікацію. Завдяки цьому держава зможе гарантувати більшу адресність та актуальність послуг. Саме статті 16 ЗУ «Про соціальні послуги» подано загальноприйняту класифікацію соціальних послуг, що визначає їх види та особливості надання (рис. 1.27).

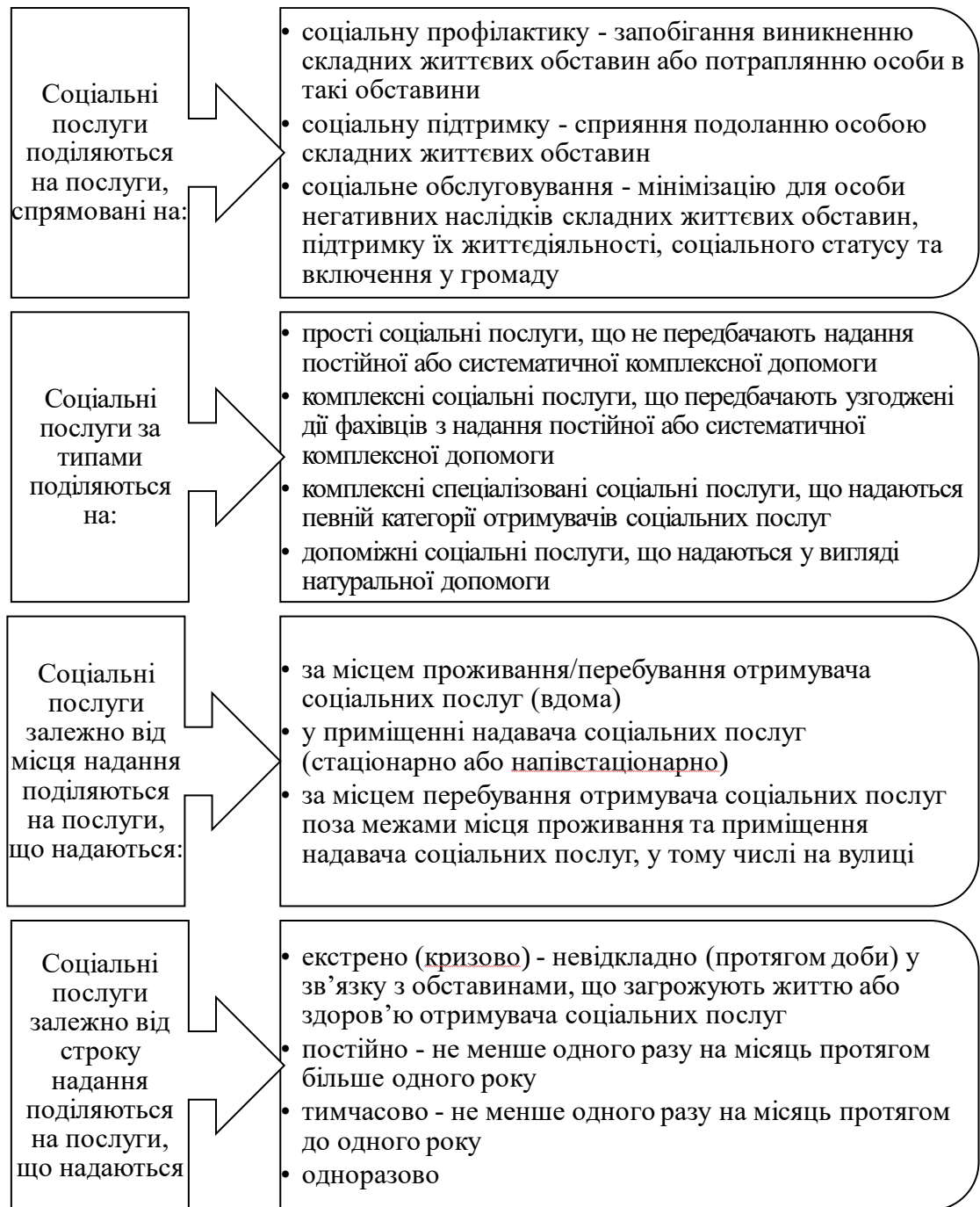

Рисунок 1.27 – Класифікація соціальних послуг

Джерело: складено на основі [64]

Види та умови за якими надаються соціальні послуги відповідно ЗУ «Про соціальні послуги» визначається класифікатором соціальних послуг, який затверджується ЦОВВ, цей процес забезпечує формування державної соціальної політики. Базові соціальні послуги згідно з ЗУ «Про соціальні послуги» представлені на рис. 1.28.

Базові соціальні послуги	
	догляд вдома, денний догляд
	підтримане проживання
	соціальна адаптація
	соціальна інтеграція та реінтеграція
	надання притулку
	екстрене (кризове) втручання
	консультування
	соціальний супровід
	представництво інтересів
	посередництво
	соціальна профілактика
	натуральна допомога
	фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, порушення зору
	переклад жестовою мовою
	догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних
	супровід під час інклюзивного навчання
	інформування
	медіація

Рисунок 1.28 – Базові соціальні послуги

Джерело: складено на основі [64]

Для вирішення питання соціальної нерівності в Україні існує ЗУ «Про прожитковий мінімум» [59]. Цей закон, опираючись на статтю 46 КУ, визначає поняття прожиткового мінімуму, формує правові підстави для його визначення та затвердження у процесі реалізації державою гарантії на достатній рівень життя громадян. Стаття 2 ЗУ «Про прожитковий мінімум» розкриває застосування прожиткового мінімуму (рис. 1.29).

Рисунок 1.29 – Застосування прожиткового мінімуму

Джерело: складено на основі [59]

З метою оцінки якості життя в регіоні, створення та впровадження місцевих соціальних ініціатив, а також для надання соціальної допомоги певним категоріям населення за рахунок місцевих бюджетів, ОМС мають право самостійно затвердити та встановити регіональний прожитковий мінімум, однак його рівень не може бути нижчим від встановленого ЗУ «Про прожитковий мінімум» [59].

У статті 4 ЗУ «Про прожитковий мінімум» визначено алгоритм встановлення та ухвалення прожиткового мінімуму (рис. 1.30). Цей алгоритм є важливим механізмом для реалізації соціальної політики, оскільки допомагає розібратися у процесі розрахунку прожиткового мінімуму.

Рисунок 1.30 – Порядок встановлення та затвердження прожиткового мінімуму

Джерело: складено на основі [59]

Для забезпечення соціальної справедливості крім ЗУ «Про прожитковий мінімум», слід виокремити тісно пов'язаний з ним ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [37]. Він визначає застосування та формування державних соціальних стандартів та нормативів, які спрямовані на підтримку громадян та запобігання нерівності в суспільстві.

Головна мета встановлення державних соціальних стандартів і нормативів розписана у статті 2 ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [37]. В ній прописано, що державні соціальні стандарти визначають механізми реалізації соціальних прав населення, пріоритети соціальної політики держави та обґрунтовують видатки на соціальний захист. Вони є основою для призначення пенсій, заробітних плат та ряду інших соціальних виплат. Державні соціальні стандарти обов'язкові до врахування при розробці програм соціально-економічного розвитку.

Стаття 3 ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» присвячена принципам формування державних соціальних стандартів та нормативів (рис. 1.31).

Рисунок 1.31 – Принципи формування державних соціальних стандартів і нормативів

Джерело: складено на основі [37]

Державні соціальні нормативи у різних сферах суспільного життя детально розглянуто в дод. Г. сфері соціальних послуг

Стаття 19 ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» визначає алгоритм визначення та застосування державних соціальних гарантій в процесі реалізації державної соціально-економічної політики (рис. 1.32).

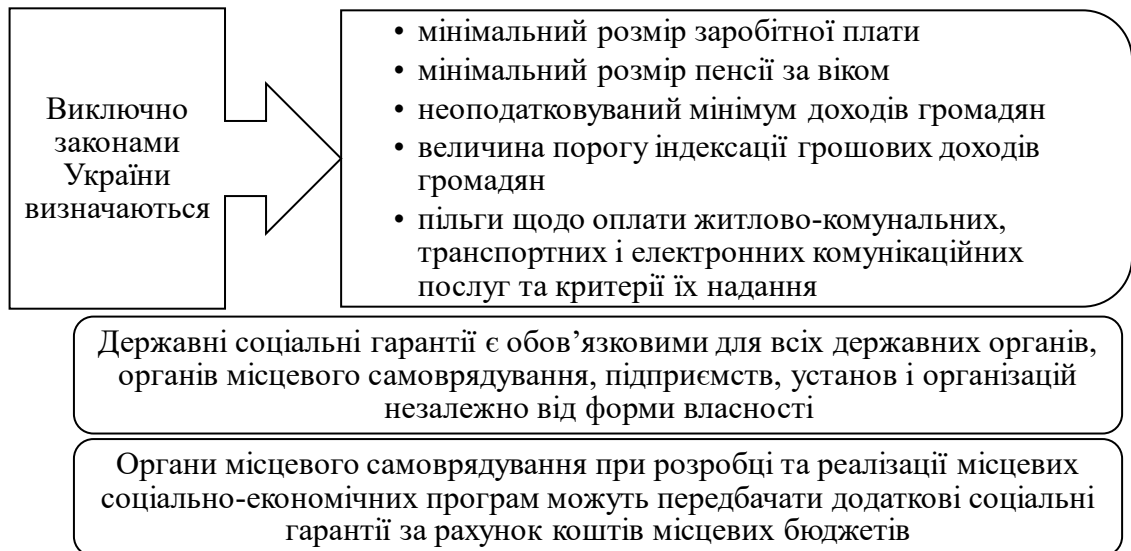

Рисунок 1.32 – Алгоритм визначення та застосування державних соціальних гарантій в процесі реалізації державної соціально-економічної політики

Джерело: складено на основі [37]

Основні фінансові аспекти щодо забезпечення надання соціальних гарантій розкриті у статті 20 ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Варто зауважити, що фінансування соціальних гарантій здійснюється за рахунок бюджетів різних рівнів, соціальних фондів та підприємств різної форми власності на принципах адресності та цільового використання. Пріоритет надається фінансуванню соціальних програм під час розробки бюджету, а залучення нових джерел фінансування не повинно приводити до зменшення бюджетного фінансування. Самі витрати на соціальні цілі в бюджеті обґрунтовуються згідно з державними стандартами [37]. Перелік основних Державних стандартів соціальних послуг наведено в дод. В.

Сучасні виклики, зокрема повномасштабне вторгнення РФ в Україну, ще сильніше актуалізували значущість такої категорії громадян, як військовослужбовці та члени їхніх сімей. Відтак виникла потреба в модернізації законодавства. Для соціального захисту цієї категорії громадян був прийнятий ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [63]. Цей закон, опираючись на КУ, встановлює основу

державної політики щодо соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей. У ньому описані правові та соціальні гарантії, а також умови для виконання обов'язку щодо оборони країни та регулювання відносин у цій сфері. Основні статті ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» наведені на рис. 1.33.

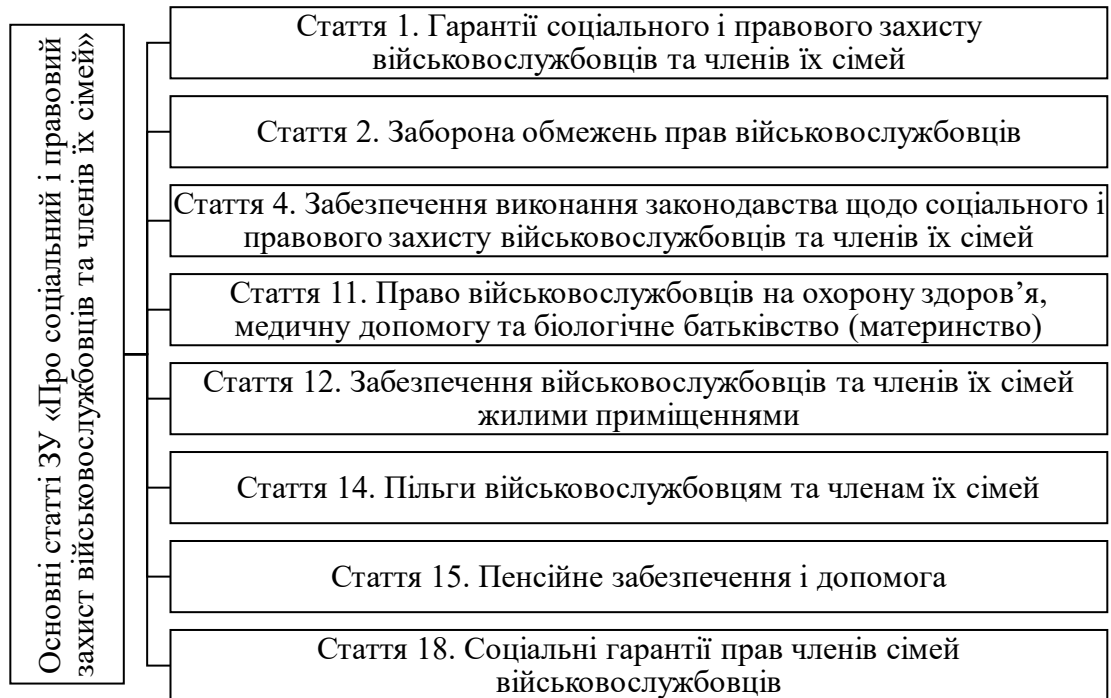

Рисунок 1.33 – Основні статті ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

Джерело: складено на основі [63]

Нормативно-правова база щодо соціальної політики налічує ще значний перелік документів, основні з яких представлено в дод. Б.

Отже, нормативно-правове забезпечення соціальної політики в Україні має системний характер і охоплює різноманітні аспекти суспільного життя громадян. Сучасне законодавство постійно адаптується до викликів сьогодення, що можна вважати позитивною динамікою. Однак важливо пам'ятати, що зміни в соціальній політиці та законодавстві, яке регулює її відбуватимуться й надалі, адже Україна обрала шлях європейського розвитку, де соціальна сфера займає визначне місце.

2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

2.1 Характеристика діяльності виконавчого комітету Криворізької міської ради та організаційна структура управління економіки виконавчого комітету Криворізької міської ради

Для ефективного втілення державної політики функціонують взаємозалежні органи управління. Так, Криворізька міська рада (далі КМР) визначає стратегічні напрями місцевого розвитку, виконавчий комітет відповідає за їх практичну реалізацію, а управління економіки – як його структурний підрозділ – займається плануванням, аналітичним супроводом та впровадженням економічних програм. Їхня узгоджена взаємодія сприяє стабільному функціонуванню міста.

Розглянемо основні аспекти діяльності виконавчого комітету міської ради, його повноваження, а також діяльність управління економіки в розрізі ефективного управління містом.

Виконавчий комітет КМР є ключовим органом у системі місцевого самоврядування, який забезпечує реалізацію виконавчих функцій міської ради. Його діяльність регламентується Конституцією України, ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими нормативно-правовими актами. Комітет створюється на строк повноважень ради й офіційно реєструється відповідно до чинного законодавства як неприбуткова організація.

Положення про виконком КМР представлено в дод. Д.

Виконавчий комітет КМР функціонує як юридична особа, наділена правом мати печатки із власним найменуванням офіційні бланки, реквізити та штампи. Також комітет відкриває рахунки в органах Державної казначейської служби та банківських установах відповідно до норм Бюджетного кодексу України.

Комітету заборонено розподіляти отримані доходи або їх частину між засновниками, членами виконкому, працівниками, за винятком виплат заробітної плати й нарахувань єдиного соціального внеску, а також іншими пов'язаними особами.

Окрім визначених законом функцій, комітет може розглядати питання, віднесені до компетенції виконавчих органів міської ради, та виконувати інші повноваження, передбачені чинним законодавством і рішеннями міської ради (рис. 2.1).

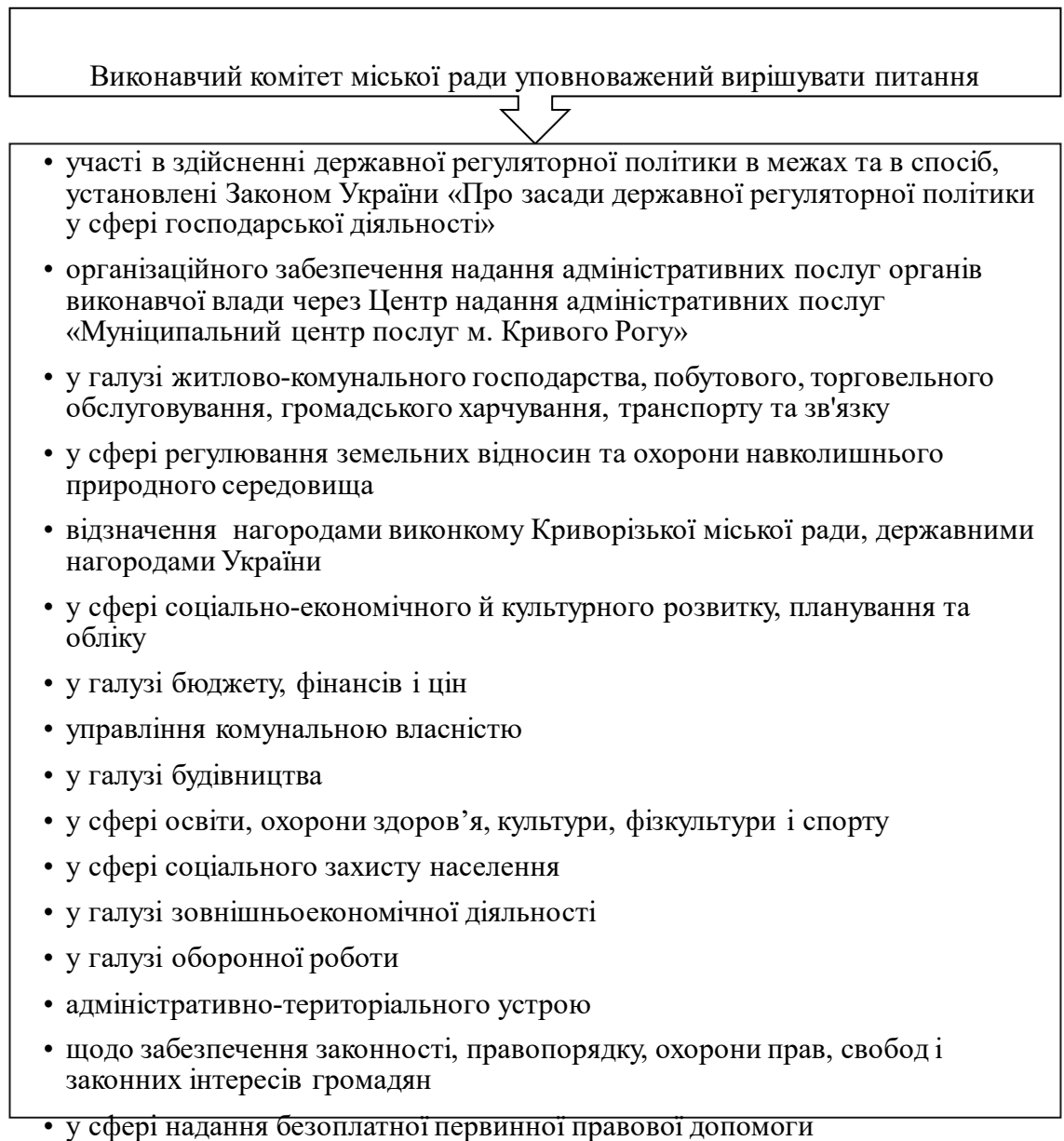

Рисунок 2.1 – Питання, які уповноважений вирішувати виконавчий комітет КМР

Джерело: складено на основі [50]

У разі припинення діяльності виконавчий комітет має право передати активи лише іншим неприбутковим організаціям відповідного типу або зарахувати їх до доходу бюджету.

Склад виконавчого комітету міської ради включає міського голову, його заступників, керуючого справами, керівників відповідних виконавчих органів та інших осіб. Депутати міської ради не мають права входити до комітету, що гарантує поділ представницької та виконавчої гілок влади на місцевому рівні. Комітет очолює міський голова. У разі закінчення його повноважень, а також повноважень ради, виконавчий комітет продовжує здійснення функцій до моменту оновлення складу.

Виконавчий комітет підконтрольний та підзвітний КМР, а також виконує окремі повноваження виконавчої влади, визначені законом. Комітет координує діяльність усіх виконавчих органів міської ради, підприємств, установ та організацій, що перебувають у комунальній власності територіальної громади Кривого Рогу, а також заслуховує звіти керівників цих установ.

До структури управління виконавчого комітету Криворізької міської ради входять 32 управління, в тому числі управління економіки. Структура виконавчого комітету Криворізької міської ради наведена у дод. Е.

Управління економіки є самостійним підрозділом виконавчого комітету Криворізької міської ради, що створюється або ліквідується рішенням міської ради відповідно до статті 54 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», за поданням міського голову та в межах затвердженої структури.

Управління є юридичною особою, має власний баланс, реєстраційні рахунки в органах Державної казначейської служби України, штамп, бланк, печатку та інші реквізити. Воно підпорядковується міському голові, заступнику міського голову та виконавчому комітету, а також є підзвітним і підконтрольним КМР. Управлінню заборонено розподіляти отримані доходи чи їх частину між засновниками, працівниками, крім зарплати та нарахування ЄСВ,, членами керівних органів або іншими пов'язаними особами. У разі припинення діяльності управління його активи можуть бути передані іншим

неприбутковим організаціям або зараховані до бюджету.

Управління економіки виконкому КМР є важливою складовою системи місцевого самоврядування, яка забезпечує реалізацію соціально-економічної політики на території міста. Основними напрямками його діяльності є стратегічне планування, прогнозування розвитку, оцінка економічної ситуації та підтримка рішень, спрямованих на підвищення ефективності місцевого господарства та безпосередня розробка та впровадження програм соціально-економічного розвитку.

Нормативно-правові акти, якими керується управління економіки (рис. 2.2).

Рисунок 2.2 – Основні нормативно-правові акти, якими керується управління економіки виконкому КМР

Джерело: складено на основі [49]

Основні завдання управління економіки, відповідно до закріпленого положення розписані нижче.

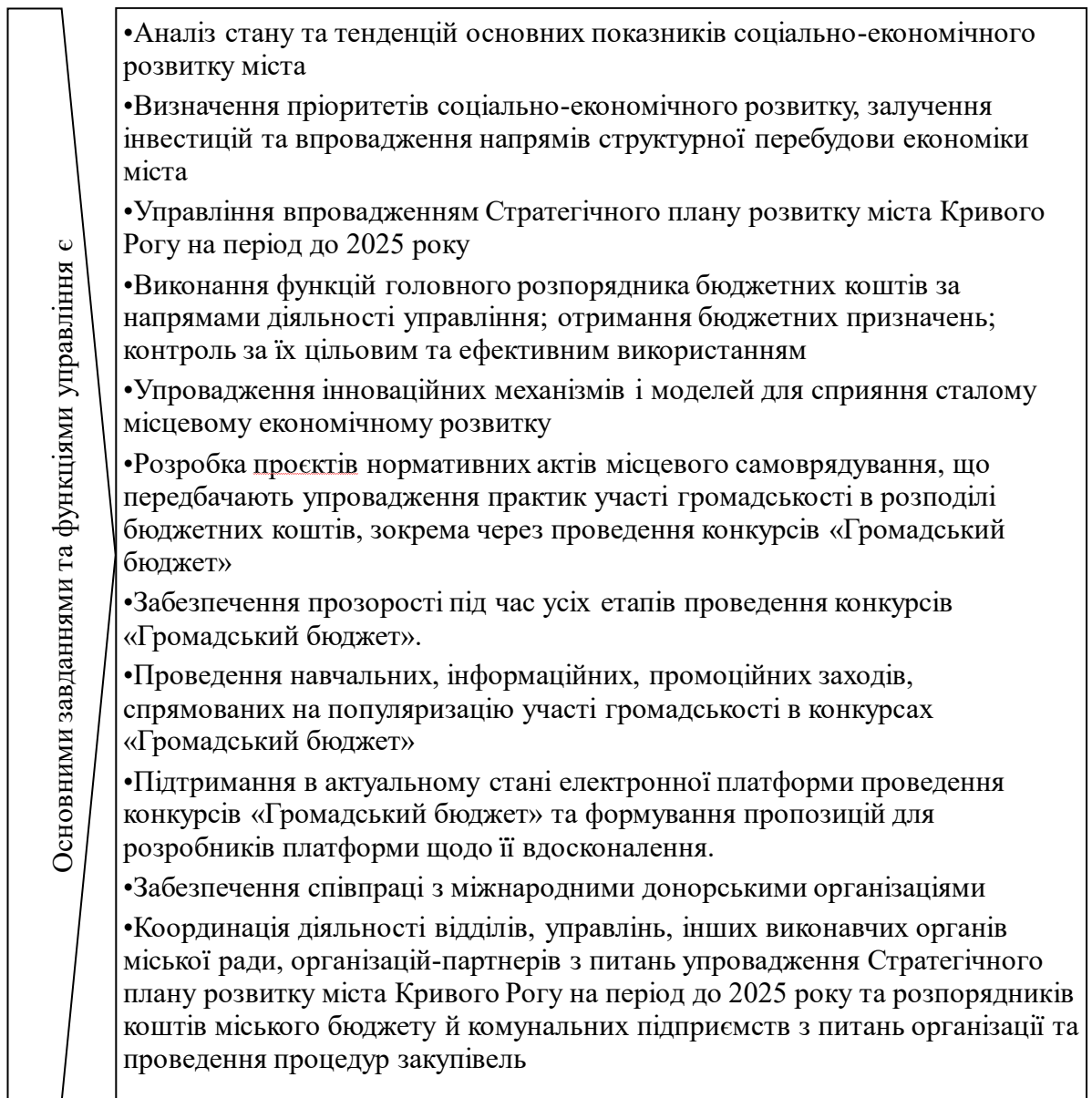

Рисунок 2.3 – Основні завдання та функції управління економіки виконкому КМР

Джерело: складено на основі [49]

До важливих напрямів діяльності Управління економіки також належать:

- 1) організаційне супроводження роботи дорадчих органів;
- 2) підготовка відповідних клопотань щодо відзначення підприємств, організацій та їхніх працівників до професійних свят або пам'ятних дат згідно з чинним законодавством;
- 3) забезпечення прозорості і відкритості управлінських процесів,

надаючи громадянам доступ до інформації та правову підтримку;

4) поліпшення доступу бізнесу й населення до міських інформаційних ресурсів, включаючи розвиток цифрових сервісів, інструментів електронної взаємодії та платформ зворотного зв'язку;

5) виконання функцій засновника та управлінського органу щодо Комунального підприємства «Інститут розвитку міста Кривого Рогу».

Управління економіки виконкому КМР має значний перелік функціональних обов'язків (рис. 2.4).

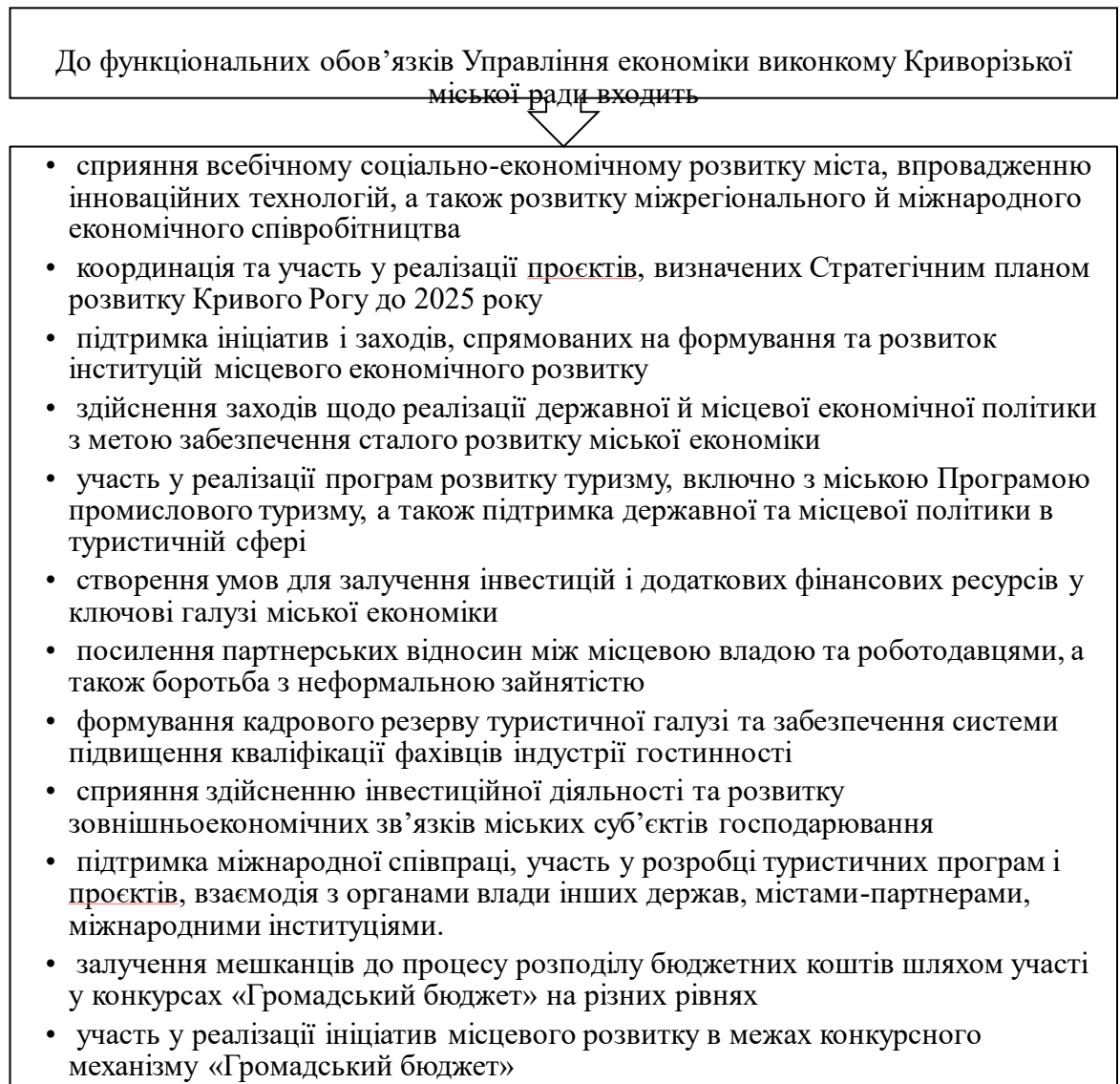

Рисунок 2.4 – Основні функціональні обов'язки управління економіки виконкому КМР

Джерело: складено на основі [49]

У сфері бюджетного планування та контролю основні завдання управління економіки виконкому КМР представлені на рис. 2.5.

Рисунок 2.5 – Основні завдання управління економіки виконкому КМР у сфері бюджетного планування та контролю

Джерело: складено на основі [49]

До основних обов’язків управління економіки належать підготовка фінансових документів, розподіл та адміністрування бюджетних асигнувань, подання бюджетних запитів, а також здійснення фінансових операцій через казначейську систему. Управління несе відповідальність за повноцінну участь у бюджетному процесі в межах своєї компетенції. Управління ухвалює плани роботи та звіти КП «Інститут розвитку міста Кривого Рогу», а також формує пропозиції контракту з керівником КП.

З огляду на ключову роль управління економіки у реалізації місцевої соціально-економічної політики, доцільно визначити його основні права (рис. 2.6)

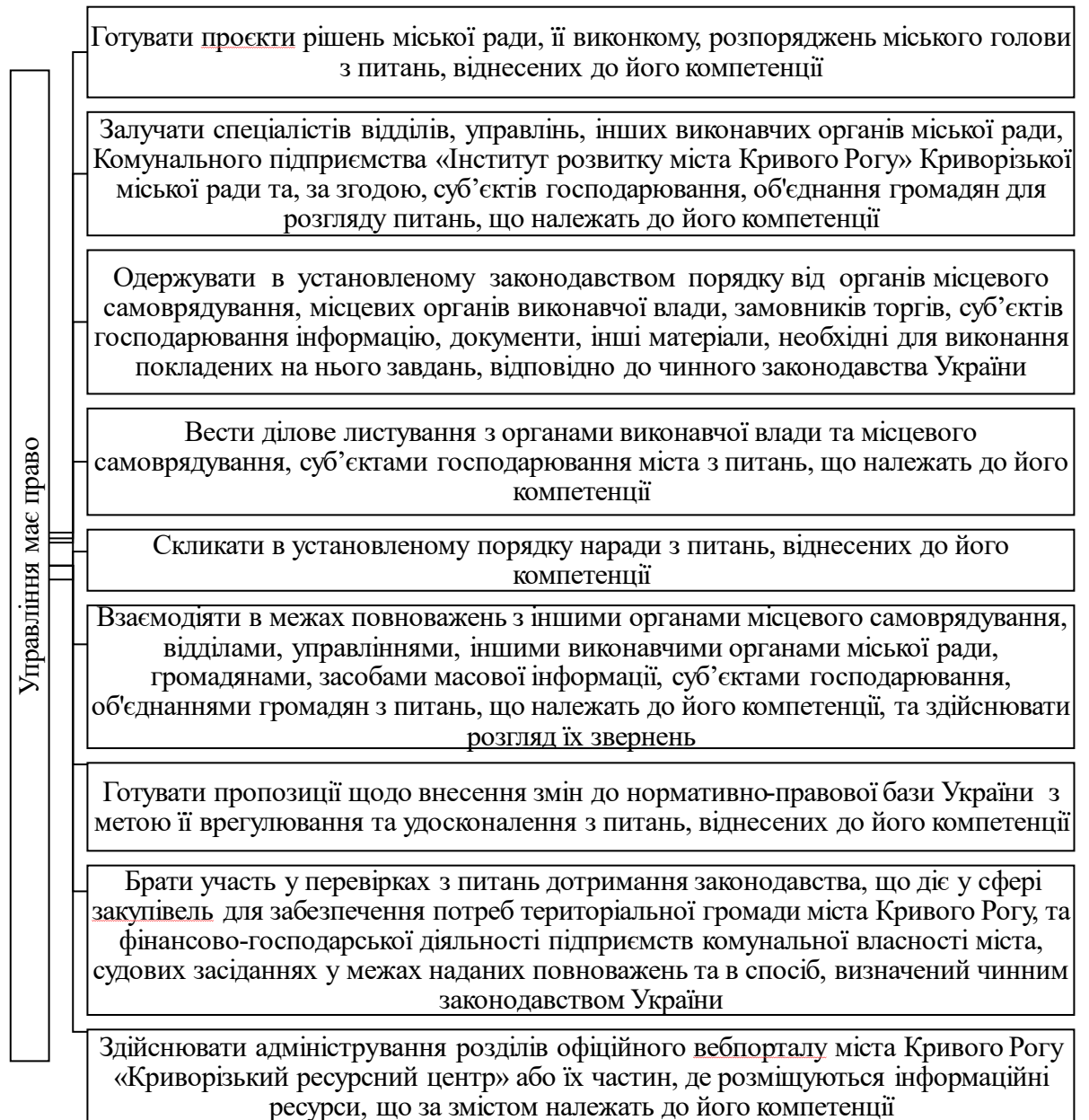

Рисунок 2.6 – Основні права управління економіки виконкому КМР

Джерело: складено на основі [49]

Звільнення та призначення на посаду працівників управління відбувається відповідно до положень ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування», шляхом конкурсного відбору або інших процедур, передбачених чинним законодавством. Начальник управління призначається міським головою, а у разі його відсутності обов'язки виконує заступник. Детальні повноваження начальника управління економіки продемонстровані на рисунку 2.7.

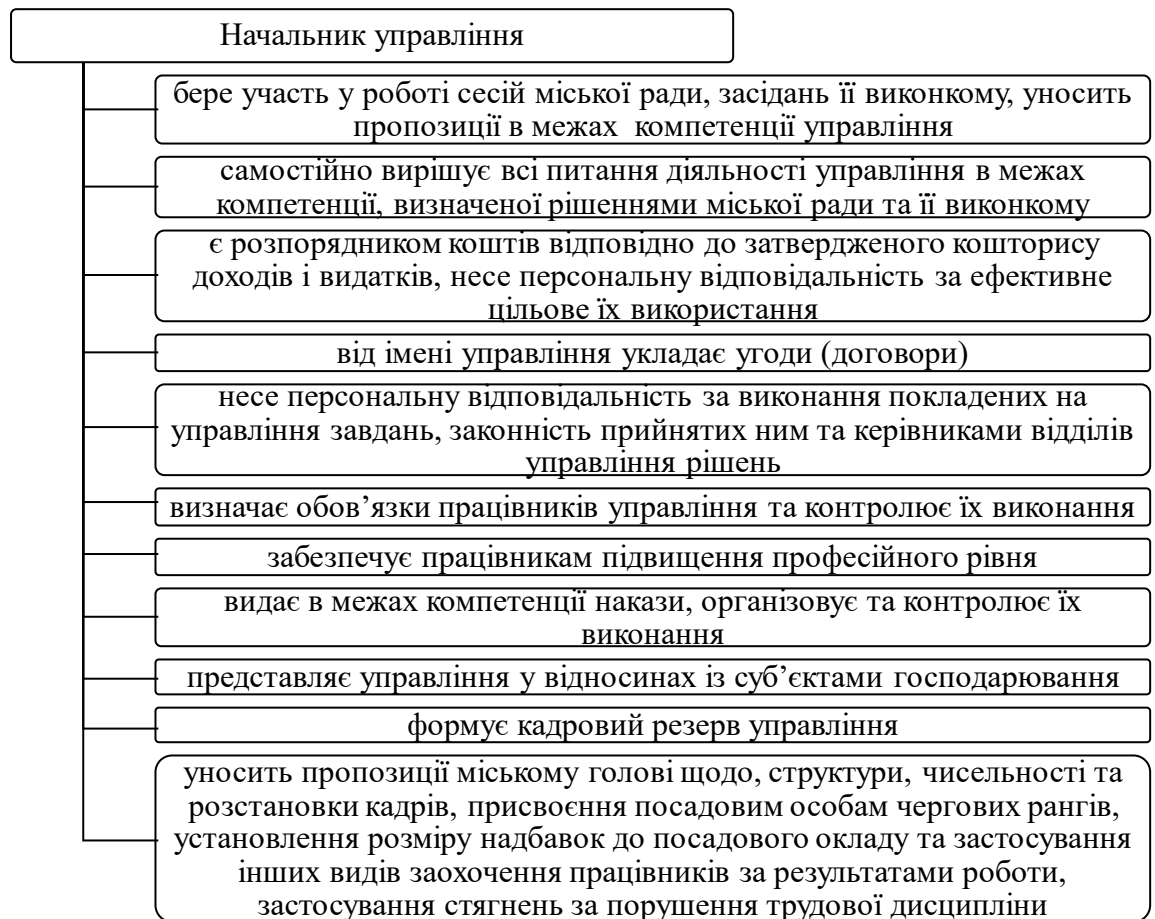

Рисунок 2.7 – Основні повноваження начальника управління економіки виконкому КМР

Джерело: складено на основі [49]

Управління економіки функціонує спираючись на затверджені та перспективні місячні календарні плани роботи виконавчого комітету КМР, схвалені рішеннями міського голови та виконкому.

Утримання управління здійснюється за рахунок коштів міського бюджету. Штатна чисельність і фонд заробітної плати визначаються в межах затверджених показників міським головою. Працівники виконують свої обов'язки згідно з посадовими інструкціями.

Отже, було розглянуто основні положення, що регламентують діяльність Криворізької міської ради, її виконавчого комітету та управління економіки. Визначено ключові функції, завдання та роль управління економіки у реалізації місцевої соціально-економічної політики.

2.2 Аналіз якості механізмів реалізації соціальної політики м. Кривого Рогу

Програма соціальної підтримки населення Криворізького виконкому – це комплекс заходів, спрямованих на покращення умов життя мешканців міста, особливо вразливих категорій населення. Вона передбачає надання матеріальної допомоги, підтримку малозабезпечених, осіб з інвалідністю, багатодітних сімей, пенсіонерів, внутрішньо переміщених осіб, учасників бойових дій та інших соціально вразливих груп. Програма реалізується через фінансову, медичну, житлово-комунальну допомогу, а також соціальні послуги на місцевому рівні.

Проаналізуємо детальніше показники Програми соціальної підтримки населення та її заходи (табл. 2.1).

З огляду на таблицю 2.1, упродовж 2022–2024 років спостерігається загальна тенденція до збільшення обсягу фінансування соціальної підтримки населення. Якщо у 2022 році було використано 606,7 млн грн, то у 2023 році – вже понад 712,6 млн грн, а у 2024 – близько 940,7 млн грн. Абсолютне відхилення між 2022 та 2023 роками становить +17,46%, а між 2023 та 2024 роками – +32,0%. Така динаміка свідчить про зростання потреб у соціальній допомозі, що, ймовірно, пов'язано з впливом повномасштабної війни, погіршенням матеріального становища населення та збільшенням кількості категорій, що потребують підтримки.

Однією з найбільш профінансованих категорій є фінансування матеріальної допомоги сім'ям загиблих військовослужбовців унаслідок збройної агресії РФ. У 2022 році ця стаття складала 14,89 млн грн, у 2023 – вже 54,8 млн грн, а у 2024 – 62,47 млн грн. Це демонструє системну державну підтримку родин загиблих, які зазнали важкого удару внаслідок війни.

Більш ніж у 2,5 рази зросли компенсаційні виплати на оплату житлово-комунальних послуг. Різке зростання відбулося у 2024 році на 273,71% після незначного зростання у 2023 (1,57%). Це може бути викликано як підвищенням тарифів, так і збільшенням кількості осіб, які мають право на пільги.

Таблиця 2.1 – Аналіз динаміки виконання Програми соціальної підтримки населення за 2022-2024 роки

№	Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення, +/-		Відносне відхилення, %	
					2022-2023 рр.	2023-2024 рр.	2022-2023 рр.	2023-2024 рр.
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Надання матеріальної допомоги ветеранам Другої світової війни	1012000	846000	743000	-166000	-103000	-16,40	-12,17
2.	Надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій у Афганістані, на території інших держав, сім'ям загиблих, померлих учасників бойових дій у Афганістані та на території інших держав	10827786	10458600	9768100	-369186	-690500	-3,41	-6,60
3.	Надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій у антитерористичній операції на сході України та операції об'єднаних сил у Донецькій і Луганській областях (надалі АТО та ООС), сім'ям, дітям військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти в зоні проведення АТО та ООС або перебувають у полоні, особам з інвалідністю внаслідок війни, які брали участь в АТО та ООС	34295166	33369702	15794480	-925464	-17575222	-2,70	-52,67
4.	Надання матеріальної допомоги громадянам, постраждалим унаслідок катастрофи на Чорнобильській атомній електростанції	14494073	13828983	13535007	-665089,62	-293976,33	-4,59	-2,13
5.	Надання одноразової матеріальної допомоги реабілітованим громадянам	75000	45000	45000	-30000	0	-40,00	0,00
6.	Надання одноразової матеріальної допомоги бійцям-добровольцям в АТО та ООС	0	10000	10000	10000	0		0,00
7.	Надання матеріальної допомоги громадянам з інвалідністю	43504195	47821797	50692029	4317602	2870232	9,92	6,00

Продовження табл. 2.1.

8.	Надання матеріальної допомоги жінкам при народженні дітей	42000	7000	21000	-35000	14000	-83,33	200,00
9.	Надання матеріальної допомоги сім'ям військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних, добровольців), які загинули або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини або виконання інших обов'язків військової служби, унаслідок військової агресії РФ проти України	14893332	54791671	62474998	39898339	7683327	267,89	14,02
10.	Щомісячна компенсація витрат на оплату житлово-комунальних послуг окремим категоріям громадян	1925039	1955191	7306788	30152	5351597	1,57	273,71
11.	Забезпечення компенсації за проїзд міським комунальним авто-, електротранспортом загального користування відповідно до рішень міської ради та її виконкому	120371329	189836233	240119084	69464903,5	50282851,5	57,71	26,49
12.	Утримання Комунальних установ «Будинок милосердя «Затишок», «Будинок милосердя» Криворізької міської ради	21214234	22438045	24682482	1223810,41	2244437,62	5,77	10,00
13.	Покриття витрат закладів, установ та організацій, у приміщеннях яких в умовах воєнного стану на безоплатній основі розміщуються тимчасово переміщені особи	557514,5	2028286	3890345	1470771,39	1862059,58	263,81	91,80
14.	Запровадження та функціонування багатофункціональної електронної «Картки криворіжця»	10250	111279,2	29992,36	101029,24	-81286,88	985,65	-73,05
15.	Всього використано коштів за Програмою соціальної підтримки населення у 2022-2024 роках	606746338	71265059,27	940741300,93	105912721	228082241,7	17,46	32,00

Таке динаміка в сфері житлово-комунальних послуг свідчить про намагання пом'якшити тиск інфляції та тарифної політики на соціально вразливі верстви. Підвищення кількості пільговиків зумовило також помітне зростання статті відшкодування вартості проїзду пільговим категоріям населення.

Фінансування матеріальної допомоги особам з інвалідністю в свою чергу стабільно зростає: з 43 504 195 грн у 2022 році до 47 821 797 грн у 2023 році та до 50 692 029 грн у 2024 році. Відносне відхилення показує, що у 2023 році витрати зросли на 9,92%, а у 2024 – ще на 6%. З цього можна дійти висновку, що впроваджується послідовна політика підтримки осіб з інвалідністю – це є важливою складовою інклюзивної соціальної політики. Однак така тенденція викриває і негативний фактор, який проявляється у збільшенні запитів на допомогу та підвищенні рівня інвалідності серед населення в умовах війни.

Також варто відзначити різке зростання фінансування на покриття витрат закладів, які приймають ВПО. У 2022 витрати сягали 557 514,5 грн, у 2023 році витрати збільшились на 1 470 771,39 грн (+263,81%), а у 2024 році – ще на 1 862 059,58 грн (+91,80%). Очевидно це зростання безпосередньо пов'язане з великою кількістю внутрішньо переміщених осіб до Кривого Рогу, які потребують тимчасового розміщення та підтримки.

Досить цікава динаміка видатків на впровадження «Картки криворіжця». Після значного зростання витрат у 2023 році (на 101 029,24 грн, або +985,65%), у 2024 році відбулося різке падіння на 81 286,88 грн (-73,05%). Це може пояснюватися завершенням основного етапу впровадження картки в 2023 році. Таке різке зростання, а потім зниження, ймовірно, пов'язане з активною фазою впровадження системи у 2023 році, після чого витрати пішли на її підтримку та оновлення.

Упродовж аналізованих років спостерігається стабільне зростання видатків на утримання комунальних установ соціального спрямування – «Будинку милосердя «Затишок» та «Будинку милосердя». У 2023 році обсяг

фінансування збільшився на понад 1,2 млн грн, що на 5,77% більше від 2022 року, а в 2024 році – складав вже понад 2,2 млн грн (+10%). Така динаміка є може свідчити про поступове розширення потреб цих установ. З початком повномасштабної війни соціальні заклади дедалі частіше стають місцем прихистку для людей, що втратили житло або залишилися без догляду, отже, могло зрости фактичне навантаження на установи. Загальна інфляція також сприяла збільшенню вартості утримання кожного підопічного. Однак, це зростання виглядає виправданим, адже забезпечує безперервність надання допомоги найбільш вразливим категоріям громадян – людям похилого віку, особам з інвалідністю та тим, хто опинився у складних життєвих обставинах.

На противагу зростаючій динаміці низка статей характеризується скороченням видатків. Наприклад, допомога учасникам бойових дій в Афганістані зменшилася майже на 10% за два роки. Відносне відхилення становить -3,41% у 2023 році порівняно з 2022 роком та -6,60% у 2024 році порівняно з 2023 роком. Це може бути пов'язано зі скороченням чисельності учасників воєн у Афганістані, Іраку тощо. Крім того, сучасні пріоритети соціальної політики, ймовірно, змістили акценти в бік учасників нинішніх бойових дій, зокрема АТО/ООС. Аналогічно, витрати на підтримку ветеранів Другої світової війни скоротилися. У 2022 році на було виділено 1 012 000 грн, у 2023 році сума сягала 846 000 грн, а у 2024 році 744 000 грн. Основною причиною такого скорочення, ймовірно, є природне зменшення кількості живих ветеранів Другої світової війни. Водночас, незважаючи на зменшення чисельності цієї категорії, відмова від допомоги є неможливою, оскільки ці особи мають надзвичайно важливе історичне та моральне значення.

Підтримка громадян, постраждалих унаслідок катастрофи на Чорнобильській атомній електростанції щороку знижувалася на кілька відсотків. Відносне відхилення показує -4,59% у 2023 році порівняно з 2022 роком та -2,13% у 2024 році порівняно з 2023 роком. Це ймовірно, зумовлено потребою стабілізації ситуації, зменшенням кількості постраждалих або переходом частини послуг на державний рівень.

Дещо непослідовною виглядає динаміка матеріальної допомоги при народженні дитини: у 2022 році було передбачено 24 тис. грн, у 2023 – лише 7 тис., а у 2024 – вже 21 тис. грн. Це може бути пов'язано з нестабільністю народжуваності у воєнний період або зміною підходів до оцінки важливості підтримки сімей із дітьми. Ймовірно, у 2023 році відбулося скорочення через загальне зниження доходів бюджету та невизначеність, однак згодом ситуацію було частково виправлено.

Виплати реабілітованим громадянам демонструють чітку тенденцію до скорочення. У 2022 році на цю статтю було виділено 75 тис. грн, однак вже у 2023 році фінансування зменшилося до 45 тис. грн, тобто скоротилося на 40%. Ця сума залишилась незмінною і в 2024 році, що свідчить про збереження мінімального рівня підтримки для цієї категорії. Натомість у 2023 році вперше з'являється окрема стаття витрат на виплату одноразової матеріальної допомоги бійцям-добровольцям, які брали участь в АТО та ООС. Це свідчить про зміну підходів до соціального захисту та визнання важливості добровольчого руху. Видатки у 2023 році становили 10 тис. грн, і в 2024 році ця сума залишилася на тому ж рівні, що говорить про стабілізацію механізму підтримки. Динаміка цих двох статей демонструє мінімальну підтримку «старих» категорій соціального захисту та поетапне включення нових, пов'язаних з реаліями воєнного часу.

Підсумовуючи аналіз таблиці, можна зазначити, що в період з 2022 по 2024 роки соціальна політика Кривого Рогу поступово трансформувалася в напрямку гнучкого реагування на виклики війни. Спостерігається загальне збільшення видатків на соціальну підтримку населення Кривого Рогу. Особливо помітно зростання фінансування у 2024 році, що пов'язане з розширенням спектру соціальних послуг та підвищенням допомоги в умовах війни та економічної нестабільності.

Для більшого розуміння результативності Програми соціальної підтримки населення за 2022-2024 роки доцільно розглянути її структуру (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Аналіз структури виконання Програми соціальної підтримки населення за 2022-2024 роки

№	Показник	2022		2023		2024		Відхилення питомої ваги, %	
		Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	2022- 2023	2023- 2024
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Надання матеріальної допомоги ветеранам Другої світової війни	1012000	0,38	846000	0,22	743000	0,17	-0,16	-0,05
2	Надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій у Афганістані, на території інших держав, сім'ям загиблих, померлих учасників бойових дій у Афганістані та на території інших держав	10827786	4,11	10458600	2,77	9768100	2,28	-1,34	-0,49
3	Надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій у антитерористичній операції на сході України та операції об'єднаних сил у Донецькій і Луганській областях (надалі АТО та ООС), сім'ям, дітям військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти в зоні проведення АТО та ООС або перебувають у полоні, особам з інвалідністю внаслідок війни, які брали участь в АТО та ООС	34295166	13,03	33369702	8,84	15794480	3,68	-4,19	-5,16
4	Надання матеріальної допомоги громадянам, постраждалим унаслідок катастрофи на Чорнобильській атомній електростанції	14494073	5,51	13828983,4	3,66	13535007	3,15	-1,84	-0,51
5	Надання одноразової матеріальної допомоги реабілітованим громадянам	75000	0,03	45000	0,01	45000	0,01	-0,02	-0,00
6	Надання одноразової матеріальної допомоги бійцям-добровольцям в АТО та ООС	0	0,00	10000	0,00	10000	0,00	0,00	0,00
7	Надання матеріальної допомоги громадянам з	43504195	16,53	47821797	12,67	50692029	11,81	-3,86	-0,85
8	Надання матеріальної допомоги жінкам при народженні дітей	42000	0,02	7000	0,00	21000	0,00	-0,01	0,00

Продовження табл. 2.2.

9	Надання матеріальної допомоги сім'ям військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних, добровольців), які загинули або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини або виконання інших обов'язків військової служби, унаслідок військової агресії РФ проти України	14893332	5,66	54791671	14,51	62474998	14,56	8,85	0,05
10	Щомісячна компенсація витрат на оплату житлово-комунальних послуг окремим категоріям громадян	1925039	0,73	1955191	0,52	7306788	1,70	-0,21	1,18
11	Забезпечення компенсації за проїзд міським комунальним авто-, електротранспортом загального користування відповідно до рішень міської ради та її виконкому	120371329	45,73	189836233	50,28	240119084	55,96	4,55	5,68
12	Утримання Комунальних установ «Будинок милосердя «Затишок», «Будинок милосердя» Криворізької міської ради	21214234	8,06	22438044,8	5,94	24682482,4	5,75	-2,12	-0,19
13	Покриття витрат закладів, установ та організацій, у приміщеннях яких в умовах воєнного стану на безоплатній основі розміщуються тимчасово переміщені особи	557514,5	0,21	2028285,9	0,54	3890345,47	0,91	0,33	0,37
14	Запровадження та функціонування багатофункціональної електронної «Картки криворіжця»	10250	0,00	111279,24	0,03	29992,36	0,00	0,03	-0,02
15	Всього по аналізованим показникам	263221919	100	377547787	100	429112306	100	0,00	0,00

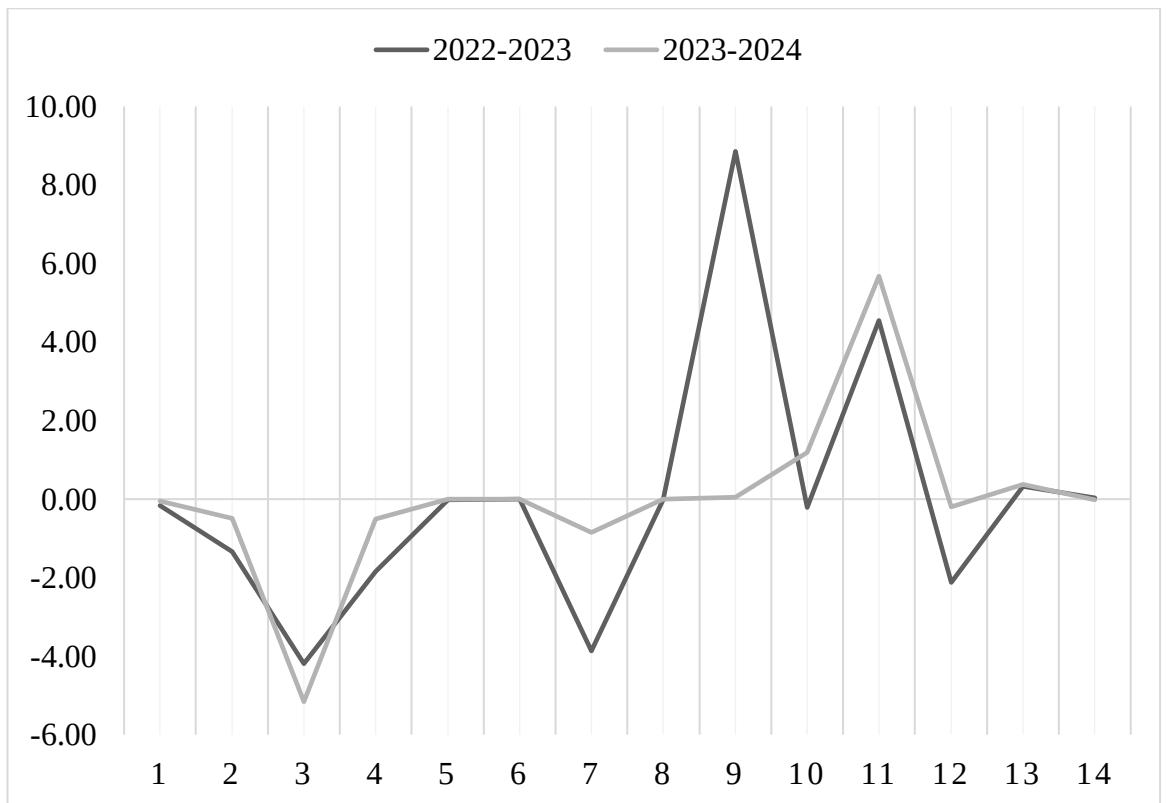

Рисунок 2.8 – Відхилення питомої ваги за аналізований період

Відхилення питомої ваги згідно з даними таблиці подано на рисунку 2.8, де нижня нумерована вісь відповідає порядковому номеру кожного показника з таблиці 2.2.

Згідно таблиці 2.2 найбільша частка коштів у структурі витрат протягом усього аналізованого періоду спрямовується на забезпечення компенсації за проїзд міським комунальним транспортом загального користування. Суттєве збільшення частки в структурі витрат демонструє також стаття «Надання матеріальної допомоги сім'ям військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних, добровольців), які загинули або померли внаслідок поранень». Її питома вага зросла з 5,66% у 2022 році до 14,51% у 2023 році, а в 2024 році збереглись на майже ідентичному рівні – 14,56%. Це свідчить про посилення підтримки сімей загиблих захисників України, що є обґрунтованим з огляду на повномасштабну війну та необхідність соціального забезпечення родин, які втратили годувальника.

Натомість найменшу підтримку, отримали реабілітовані громадяни, на

виплати яким у 2022 році передбачалось лише 0,028%, у 2023 - 0,012%, а у 2024 0,010%. Бійці-добровольці АТО та ООС також отримують відносно незначну частку – 0,003% у 2023 та 0,002% у 2024 році. Враховуючи роль добровольців у захисті держави, ці обсяги виглядають недостатніми та потребують перегляду з боку ОМС.

Окремо варто відзначити значне збільшення підтримки для покриття витрат на проживання тимчасово переміщених осіб, питома вага якої зросла з 0,21% у 2022 до 0,91% у 2024 році. Це свідчить про актуальність питання внутрішнього переміщення та зростання обсягів допомоги ВПО.

Зменшення питомої ваги спостерігається за низкою традиційних напрямів підтримки, таких як надання допомоги ветеранам Другої світової війни, чорнобильцям, учасникам бойових дій в Афганістані, а також учасникам АТО/ООС. Наприклад, витрати на допомогу останній категорії зменшились з 13,03% у 2022 році до 3,68% у 2024 році. Це може свідчити як про перерозподіл ресурсів на користь актуальніших напрямів, так і про зменшення кількості отримувачів.

Більше показників та порівняння запланованого бюджету з фактично використаним наведено в Дод. Є.

Загалом, аналіз структури демонструє зміщення акцентів фінансування у бік масових та стратегічно важливих напрямів – транспорту, підтримки сімей загиблих військових, утримання комунальних установ, тоді як менш чисельні або вузькі категорії громадян поступово втрачають частку в загальному обсязі видатків. Це може бути обумовлено як реальними соціальними потребами, так і фінансовими можливостями бюджету громади в умовах війни. Такий підхід є раціональним в умовах обмежених фінансових можливостей, однак потребує постійного перегляду з урахуванням нових викликів

2.3 Шляхи підвищення ефективності механізмів реалізації соціальної політики на місцевому рівні

Неможливо ігнорувати той факт, що запровадження воєнного стану лише посилює наявні проблеми у соціальній сфері, а їхнє розв’язання стало критично важливим напрямом державної політики. Формування соціальної політики в Україні відбувалося під впливом радянської моделі, яка створила передумови для накопичення системних проблем. Інституційно ця політика й досі залишається орієнтованою на радянську модель – з великою кількістю пільг і дотацій, які часто не враховують реальні економічні можливості та не мають чіткої адресності. Інституційні чинники, що обмежують ефективну реалізацію соціальної політики, можна згрупувати у чотири ключові блоки (рис. 2.9).

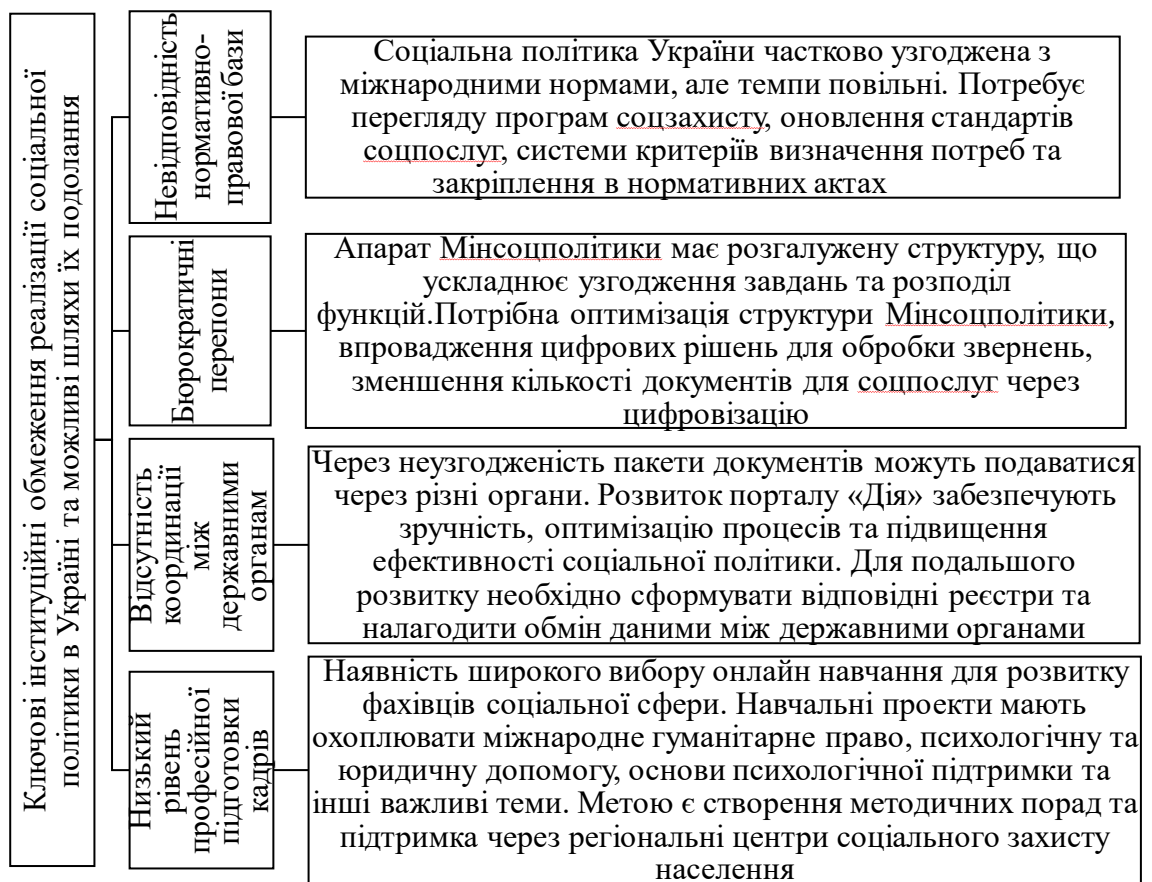

Рисунок 2.9 – Ключові інституційні обмеження, щодо реалізації соціальної політики та можливі шляхи їх подолання

Джерело: складено на основі [7]

Розглядаючи та аналізуючи, наведені обмеження соціальної політики можна виділити основні групи загроз, що ускладнюють її впровадження в умовах воєнного стану (рис. 2.10).

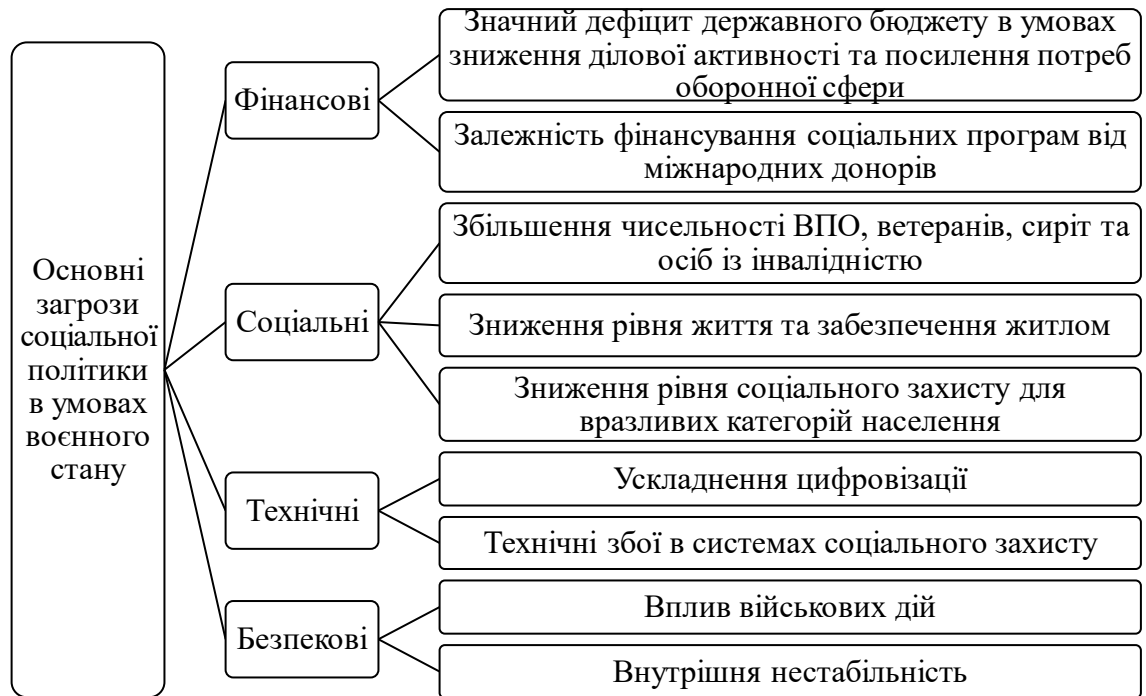

Рисунок 2.10 – Основні загрози соціальної політики в умовах воєнного стану

Джерело: складено на основі [7]

Корупційні бар'єри також залишаються серйозною перешкодою в соціальній сфері. За даними The Global Economy, індекс контролю над корупцією в Україні коливався і з 2020 до 2022 року демонстрував помірно позитивні зрушення. Попри це, корупційні прояви й надалі фіксуються на різних рівнях, що негативно впливає на довіру громадян, ефективність розподілу бюджетних ресурсів та загальну результативність реалізації соціальної політики [7].

Реалізація соціальної політики в нинішніх умовах ускладнена низкою бар'єрів, які обмежують досягнення її цілей і ефективне надання соціальних гарантій. Причини цього криються як у негативному впливі воєнних подій, так і в багаторічних системних недоліках. [7]. Повномасштабна війна РФ проти України, що розпочалася у 2022 році докорінно змінила звичні умови

функціонування системи публічного управління. Однією із найбільш чутливих до цих змін стала соціальна політика, яка потребує радикального переосмислення та адаптації. Масові переміщення населення, погіршення демографічної ситуації, посилення соціальної вразливості, виклики у сфері захисту ветеранів та інтеграції цифрових інструментів у систему надання послуг – це потребує негайного реагування з боку органів державної влади та місцевого самоврядування [8].

Актуальною стала проблема соціальної реабілітації – як важливий напрям впровадження ефективної соціальної політики на будь-якому рівні. На рисунку 2.11 подано основні напрями реабілітації, які є необхідними для всебічного відновлення осіб, постраждалих унаслідок військової агресії з боку РФ.

Рисунок 2.11 – Основні види реабілітації для відновлення постраждалих унаслідок війни

Джерело: складено на основі [74]

Військові дії спричинили серйозні соціальні потрясіння та істотно збільшили кількість вразливих категорій населення – зокрема, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю та постраждалих від бойових дій. У цьому контексті соціальна політика має виходити за межі матеріальної підтримки, включаючи комплекс заходів із психологічної допомоги, професійної адаптації, інтеграції в громаду та правової підтримки [74].

Соціальна реабілітація, як і будь-яка масштабна програма, вимагає системного й багатокomпонентного підходу. Вона повинна інтегрувати інструменти психологічної підтримки, соціальної роботи, професійної реінтеграції, освіти та медичної допомоги. У цьому контексті особливої ваги набуває концепція резилієнтності – здатності людини пристосовуватися та відновлюватися після травмуючих подій [74].

На рисунку нижче представлено різновиди реабілітаційної роботи із зазначенням цільових груп та можливих програм, що сприяють ефективній адаптації та поступовому відновленню особистості (рис. 2.12).

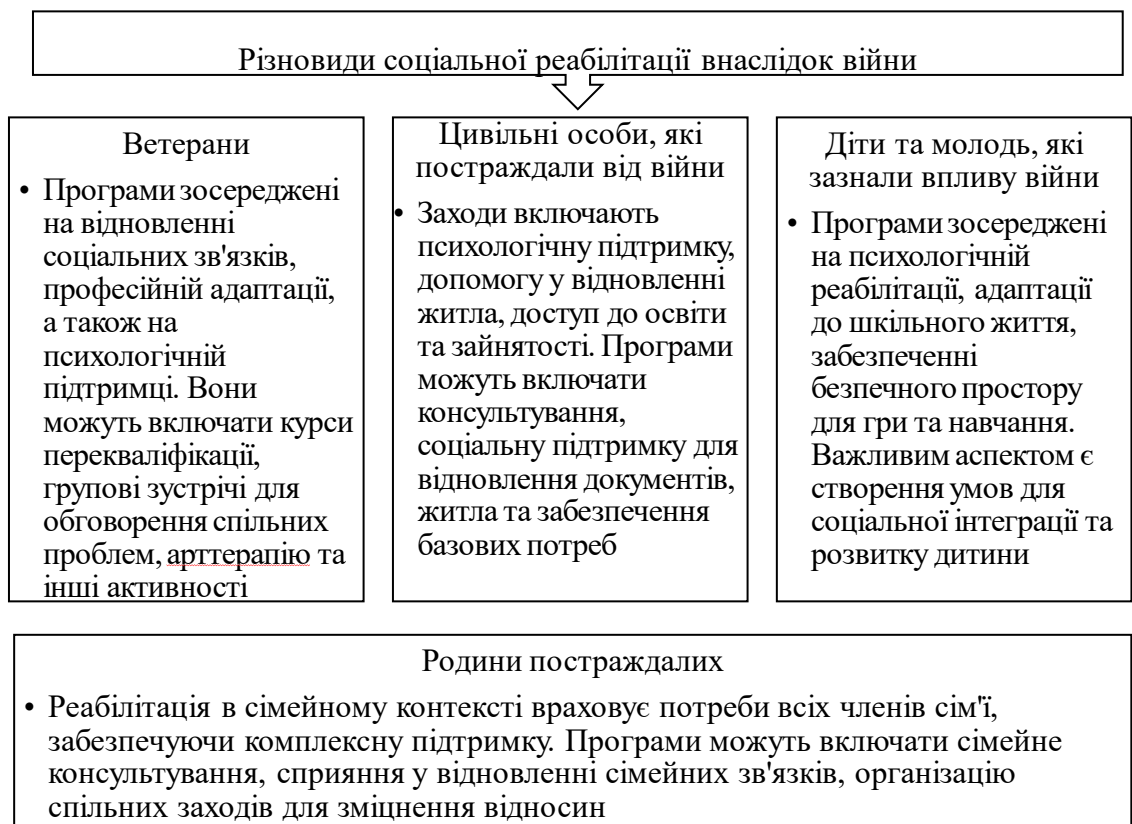

Рисунок 2.12 – Види соціальної реабілітації

Джерело: складено на основі [74]

Соціальна реабілітація передбачає гнучке реагування на потреби різних груп населення. Серед найбільш соціально вразливих – внутрішньо переміщені особи (ВПО) вони стали новим фокусом соціальної політики. За даними Міністерства соціальної політики, станом на початок 2024 року в Україні зареєстровано близько 5 мільйонів ВПО [30].

Більшість з них втратили житло, роботу та доступ до базових послуг. Це створило значне навантаження на соціальні служби, особливо у приймаючих громадах, які не мали подібного досвіду роботи в таких умовах. Громади змушені були оперативно формувати нові механізми підтримки, адаптувати інфраструктуру, бюджетні програми та співпрацювати з міжнародними гуманітарними організаціями для подолання кризових ситуацій [10].

Різноманітні соціальні опитування виокремлюють певну ієрархію основних потреб внутрішньо переміщених осіб (рис. 2.13).

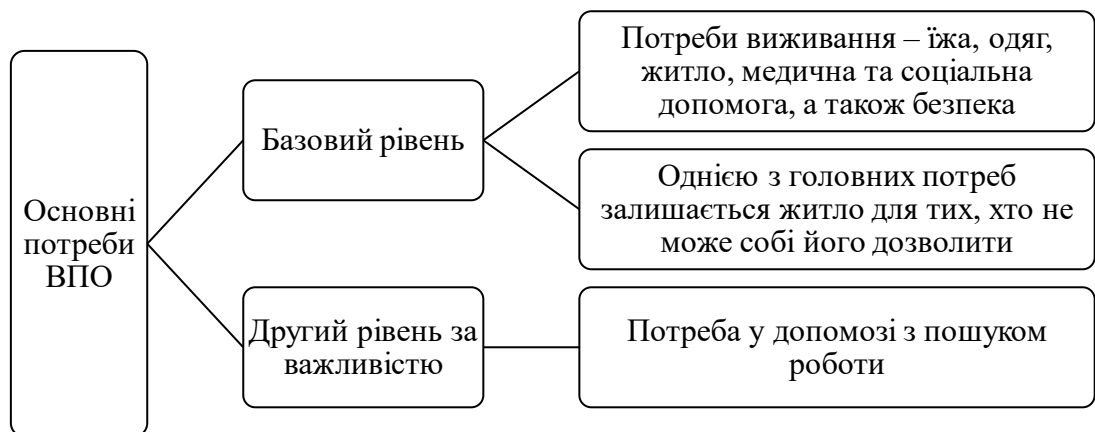

Рисунок 2.13 – Основні потреби ВПО

Джерело: складено на основі [13]

Важливим кроком у соціальній підтримці постраждалих від війни з РФ стало створення програми з відновлення втраченого житла та майна. Проте, питання працевлаштування залишається критичним: лише 46% постраждалих знайшли роботу. Більшість із них зіштовхуються з браком вакансій та низькою оплатою праці, що негативно впливає на їхній добробут і не дозволяє повною мірою адаптуватися в новому середовищі [13].

Серед ВПО вирізняються різноманітні соціально-демографічні групи, кожна з яких має свої унікальні потреби та стикається з окремими викликами (рис. 2.14).

Діти	• потребують безпечного середовища для розвитку, доступу до освіти, психологічної підтримки та дозвілля
Жінки	• особливо матері з малолітніми дітьми, часто мають потребу в житлі, соціальних послугах та можливостях для працевлаштування, з урахуванням догляду за дитиною
Люди похилого віку	• стикаються з труднощами через погіршення здоров'я, обмежену мобільність і потребу в постійному догляді
Особи з інвалідністю	• потребують доступного житла, медичного супроводу, реабілітаційних послуг і спеціалізованої підтримки

Рисунок 2.14 – Соціально-демографічні групи ВПО

Джерело: складено на основі [13]

Неможливо оминати увагою виклики у сфері захисту ветеранів та соціальної підтримки молоді. Наразі кількість українців зі статусом учасника бойових дій перевищує мільйон і продовжує збільшуватися. Ветерани потребують багатогранної допомоги: медичної, соціальної, професійної та психологічної [70].

Соціальний захист ветеранів в Україні охоплює два напрями (рис. 2.15)

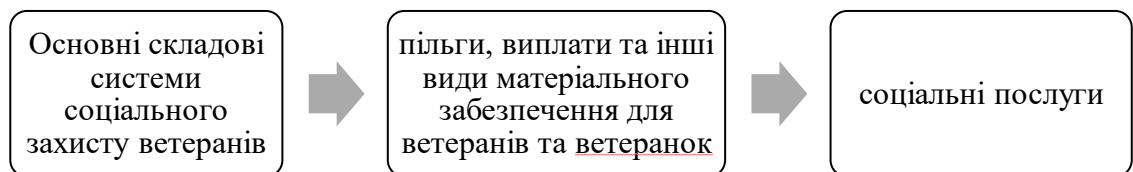

Рисунок 2.15 – Основні складові системи соціального захисту ветеранів

Джерело: складено на основі [71]

Суспільству важливо розуміти, що після закінчення участі у бойових діях захисники повертатимуться у громади та звертатимуться по соціальні послуги і допомогу саме у громадах. Однак рівень спроможності громад значно варіюється. Доступність соціальних послуг значною мірою залежить

від поінформованості ветеранів та зрозумілих механізмів їх отримання. За відсутності чіткого маршруту отримання допомоги ці послуги можуть залишатися формальними і недоступними для тих, хто їх потребує [71]. Нижче на рисунку 2.16 розглянемо заходи для соціального захисту ветеранів.

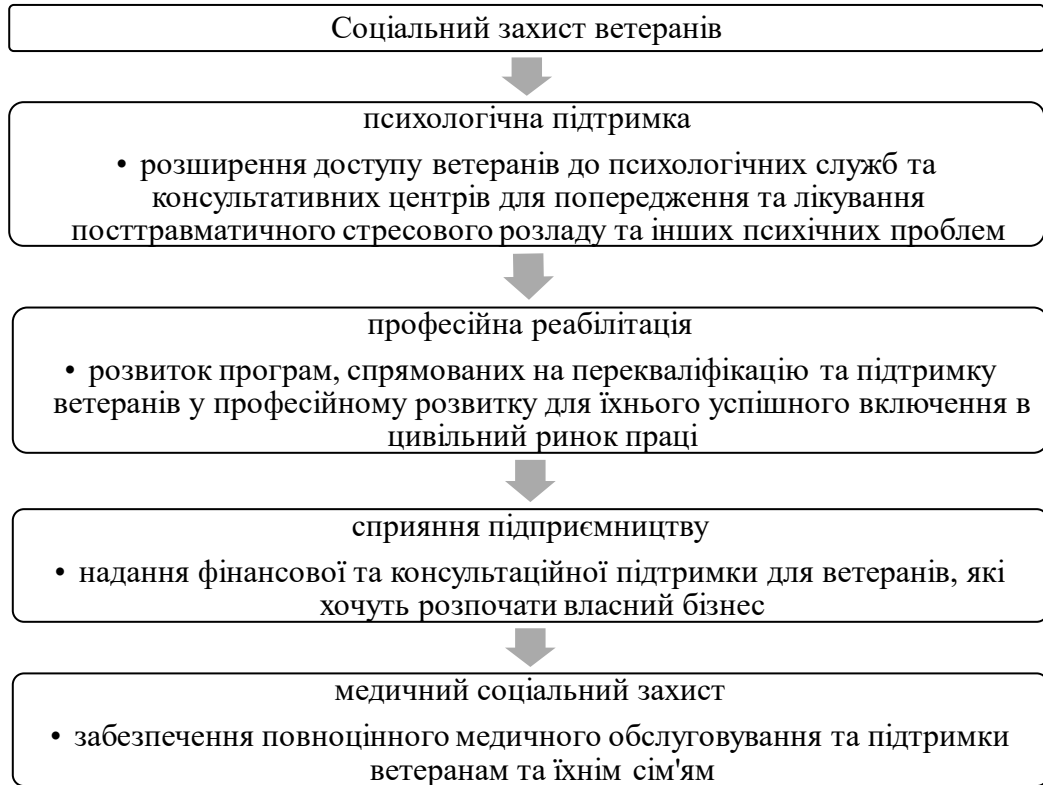

Рисунок 2.16 – Основні складові системи соціального захисту ветеранів

Джерело: складено на основі [14]

Що стосується молоді, то за даними ПРООН, є однією з найбільш постраждалих категорій через втрату орієнтирів та демотивацію [15]. Соціальний захист молоді – це стратегічна інвестиція в майбутнє країни, адже без активної участі молоді жодна країна не може стабільно розвиватися. Соціальна безпека молоді – являє собою ключ до довгострокової стійкості держави. Основною перешкодою для забезпечення соціальної безпеки молоді в Україні є відсутність впевненості у завтрашньому дні, що зумовлено низьким рівнем загальної безпеки [9].

Головні проблеми молоді під час війни продемонстровано на рисунку 2.17.

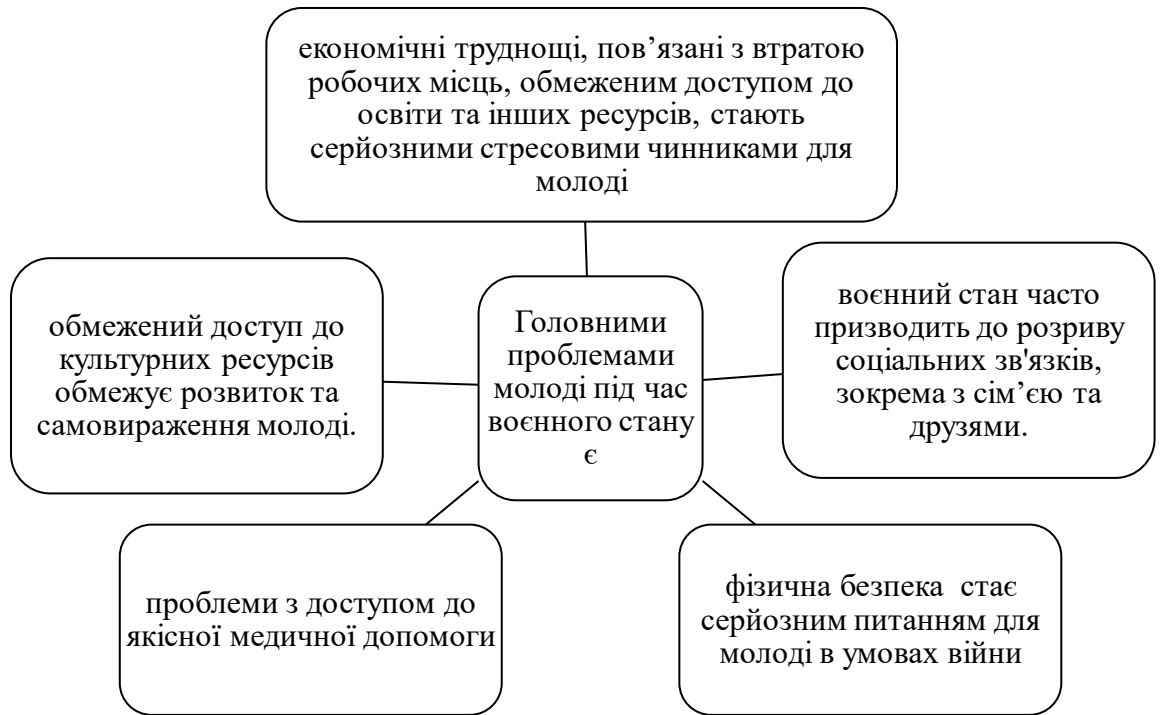

Рисунок 2.17 – Головні проблеми молоді під час війни

Джерело: складено на основі [9]

З огляду на сучасні виклики, державна соціальна політика має зосереджуватись на формування цілісних механізмів підтримки як для молоді, так і для ветеранів.

Воєнний стан різко загострив і такі соціальні проблеми, як руйнування соціальних зв'язків, зростання бідності, безробіття. За оцінками експертів, значна частина населення перебуває у стані затяжного стресу, що супроводжується різноманітними психоемоційними розладами, зокрема ПТСР [2]. Тому надзвичайно важливою є побудова інтегрованої системи психосоціальної допомоги, яка має стати невід'ємною складовою сучасного публічного управління у соціальній сфері.

У нинішніх умовах значну частину соціальних ініціатив фінансово підтримують міжнародні партнери, вони відіграють важливу роль у стабілізації соціальної сфери [70]. Нижче представлено огляд ключових міжнародних організацій та їхніх програм допомоги постраждалим українцям (рис. 2. 18).

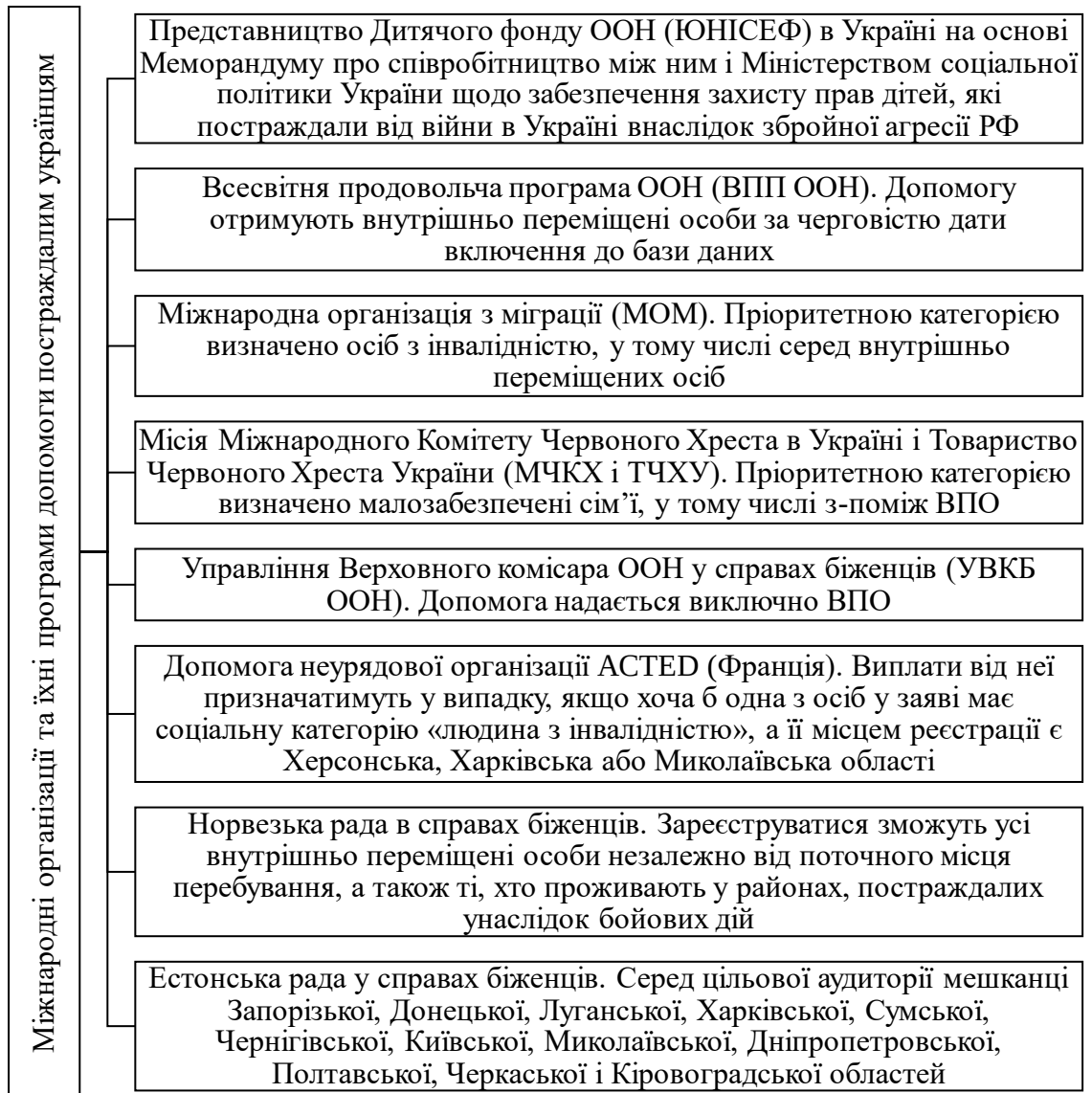

Рисунок 2.18 – Міжнародні організації та їхні програми допомоги постраждалим українцям

Джерело: складено на основі [26]

Незважаючи на активну міжнародну підтримку, обсяги наявних ресурсів не відповідають зростаючим потребам населення, і Україна не може повністю забезпечити соціальний захист лише за рахунок зовнішньої допомоги.

Зауважимо, що внаслідок децентралізаційної реформи, яка активно впроваджувалася в Україні до початку повномасштабної війни, громади отримали більшу відповідальність у сфері соціального захисту. Саме ОМС стали першими відповідальними за реагування на соціальні виклики. Проте

їхня інституційна спроможність виявилася нерівномірною: деякі громади демонструють високий рівень ефективності, тоді як інші потребують додаткової підтримки [16]. Звітні дані вказують на необхідність створення системи оцінки потенціалу громад та створення мережі підтримки для тих, хто цього потребує [10].

Поширення цифрових рішень у сфері соціальної підтримки є надзвичайно важливою складовою соціальної політики, адже забезпечує доступність та адресність послуг. Україна країна з досить високим рівнем цифровізації, навіть в умовах війни впровадила ефективні онлайн-інструменти – зокрема платформу «Допомога», електронну реєстрацію ВПО та електронні черги. Ці рішення частково розвантажили соціальні служби та зробити послуги більш інклюзивними [10].

У контексті війни особливо важливо забезпечити ефективну реалізацію соціальної політики. Для цього необхідно розробляти та впроваджувати цілісні стратегії, що враховують потреби різних вразливих категорій населення. Сучасне суспільство стикається з викликом організації дієвої системи соціального захисту, тому симбіоз підходів у цій сфері є важливою умовою формування справедливого й підтримуючого середовища для кожного громадянина [14]. У таблиці нижче подано основні шляхи вдосконалення реалізації соціальної політики за різними категоріями громадян (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Напрямки та шляхи покращення механізмів реалізації соціальної політики

Напрямок соціальної політики	Шляхи вдосконалення
Оптимізація соціального захисту ВПО [71]	Координація проектів міжнародної допомоги та створення механізму звітності про використання коштів. Створення спеціального механізму, який звітуватиме про надходження, планування та цільове використання коштів фінансової допомоги. Гармонізація бюджетного законодавства України для забезпечення прозорості та ефективності використання фінансів. Запровадження пільг для організацій, що працевлаштовують вимушених переселенців.

Напрямок соціалітики	Шляхи вдосконалення
Підвищення соціальної безпеки молоді [9]	Розробка економічних заходів щодо працевлаштування молоді та розвитку молодіжного підприємництва. Соціальна інтеграція через програми, спрямовані на підтримку молоді шляхом забезпечення доступу до психологічної та психіатричної допомоги. Розвиток програм навчання та підтримки для тих, хто втратив можливість отримувати традиційну освіту через воєнні обставини чи за станом здоров'я. Забезпечення інформаційної безпеки, шляхом проведення заходів, спрямованих на підвищення рівня кіберграмотності серед молоді, вміння визначати достовірність інформації та захищати себе від інформаційних маніпуляцій. Можливості участі молоді в управлінні. Це сприятиме побудові діалогу та взаєморозуміння між різними верствами суспільства.
Соціальний захист ветеранів [33], [71]	Впроваджувати комплексні, орієнтовані на потреби ветерана послуги (психологічну підтримку, реабілітацію (медичну та соціальну), перенавчання та сприяння працевлаштуванню). Максимально спростити доступ до отримання послуг, виплат та документів. Забезпечити тісну співпрацю між усіма залученими міністерствами, ОМС та громадськими організаціями для уникнення дублювання функцій та створення цілісної системи підтримки. Забезпечити адресність та індивідуальний підхід у сфері соціального забезпечення.
Подолання системних бар'єрів [7]	Усунення бюрократичних та законодавчих перепон, підвищення професійного рівня соціальних працівників. Підвищення координації між державними органами.
Зміцнення соцзахисту та рівності [74]	Розробка та впровадження заходів на зменшення соціальної нерівності, бідності та підвищення економічної безпеки працездатного населення. Реалізація програм соціальної реабілітації постраждалих осіб і спільнот.
Децентралізація соціальних послуг [74]	Подальша передача повноважень на місцевий рівень для врахування регіональних особливостей та ефективної відповіді на потреби населення за постійним моніторингом результатів.
Розвиток ДПП [74], [33]	Залучення бізнесу до реалізації соціальних проектів. Впровадження різноманітних пільг для мотивації до працевлаштування незахищених категорій населення.
Професійний розвиток кадрів [7]	Навчання соціальних працівників роботі з травмованими особами, інноваційним підходам.
Розробка та впровадження комплексних стратегій [14]	Формування стратегій соціального захисту, орієнтованих на всі вразливі групи населення, що відповідають сучасним викликам і сприяють формуванню справедливого середовища.
Оптимізація цифрових рішень [10], [74]	Створення національного цифрового порталу для об'єднання інформації про всі соціальні послуги, доступної для громадян. Розширення впровадження цифрових платформ, як «Допомога», електронна реєстрація ВПО, електронні черги – для підвищення адресності та інклюзивності соціальних послуг.

Отже, вдосконалення механізмів реалізації соціальної політики на потребує багатокомпонентного підходу, що включає децентралізацію повноважень, цифровізацію адміністративних процесів, посилення кадрового потенціалу, активну взаємодію з громадським сектором, оновлення нормативно-правової бази, а також забезпечення прозорості, адресності та інклюзивності соціальних послуг для гарантування гідного рівня життя населення й стабільного розвитку держави.

Отже, соціально політика за своє суттю є цілеспрямованою діяльністю держави та органів місцевого самоврядування, яка спрямовується на забезпечення соціальної справедливості, гідного рівня життя населення, подолання соціальних ризиків і нерівності. Її зміст охоплює надзвичайно широкий спектр функцій, основними серед них виділяють: регуляторну, розподільчу, захисну, стабілізаційну та гуманістичну, вони покликані забезпечувати сталий розвиток суспільства.

Соціальна політика реалізується на кількох рівнях – національному, регіональному та місцевому і охоплює ключові напрями, зокрема соціальний захист, охорону здоров'я, освіту, зайнятість, забезпечення житлом тощо. Її реалізація базується на сукупності загальноприйнятих принципів, серед яких провідними є принципи соціальної справедливості, солідарності, субсидіарності, адресності, ефективності, правової визначеності та прозорості. Вони визначають загальні орієнтири для формування і реалізації державної політики у соціальній сфері, сприяють досягненню соціальної справедливості, рівності, узгодженню інтересів різних груп населення, а також забезпечують прозорість, підзвітність і цілеспрямованість дій держави. Завдяки дотриманню принципів соціальна політика стає більш стійкою, результативною та орієнтованою на потреби громадян.

Розгляд різноманітних моделей соціальної політики дозволяє проаналізувати особливості кожної, визначити позитивні і негативні сторони, вони можуть відрізнятися рівнем державного втручання, ступенем соціального захисту, орієнтацією на індивідуальну чи колективну відповідальність тощо. В Україні формується змішана модель соціальної політики з ознаками європейського типу, хоча повністю її реалізувати заважають економічні, політичні та інституційні чинники.

Сучасна соціальна політика передбачає використання широкого спектру інструментів – фінансових, правових, організаційних та інформаційних –

використання яких дозволяють адаптувати механізми реалізації до різних умов зокрема кризових. Ефективне впровадження соціальної політики можливе лише за умов тісної взаємодії всіх суб'єктів держави, громадянського суспільства, бізнесу та міжнародних партнерів і їх співпраця обов'язково має бути підкріплена дієвим механізмом моніторингу для контролю та оцінювання результативності заходів.

Критичний аналіз наукових праць з питань ефективності механізмів реалізації соціальної політики підтверджує визначення, що реалізація заходів соціальної політики – покликана забезпечувати громадян максимальним рівнем добробуту виходячи з наявних ресурсів.

З часом пріоритети соціальних заходів змінюються відповідно до суспільних потреб, тому механізм реалізації політики має бути гнучким. Для більшої гнучкості і можливості швидкої реформації механізм реалізації соціальної політики складатися з взаємопов'язаних підсистем. Серед них: фінансово-економічний, який часто страждає від неефективного розподілу ресурсів, політичний, що формує загальнодержавні цілі, нормативно-правовий, який закріплює правові засади реалізації політики, організаційний, що координує діяльність суб'єктів політики, інформаційний, що забезпечує обмін даними та доступ до інформації та загальний забезпечувальний механізм, який об'єднує всі вищезгадані складові.

Основою ефективної реалізації соціальної політики є комплексний розвиток, соціальні гарантії, залучення ресурсів та створення відповідної інфраструктури. Науковці наголошують, що новітні підходи, як-от інтегроване та інклюзивне управління, є ключовими для підвищення ефективності – зокрема, через можливість залучення громадськості, забезпечення рівного доступу до послуг та адресне спрямування допомоги. Прозорість, відповідальність, використання цифрових технологій та прогнозування дозволяють адаптувати механізми до викликів, особливо в умовах війни, забезпечуючи їхню результативність та сталість. Слід підкреслити, що в умовах соціальних трансформацій, зокрема зумовлених

війною в Україні, соціальна політика набуває ще більшого значення як інструмент зміцнення соціальної єдності, захисту найуразливіших верств населення та гарантії стабільного розвитку держави тому ефективність її реалізації надзвичайно важлива.

Як і будь яка державна політика, соціальна також підкріплена законодавством. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики в Україні має значну кількість правових актів – від Конституції України до спеціалізованих законів, постанов та міжнародно-правових угод, ратифікованих Україною. Конституція закладає основні принципи та напрями соціального захисту громадян, а низка законів, зокрема «Про соціальні послуги», «Про прожитковий мінімум», «Про державні соціальні стандарти та гарантії», забезпечує деталізацію механізмів надання соціальної підтримки, встановлення соціальних норм і стандартів, а також формування державної політики у цій сфері.

Законодавча база соціальної політики, слідом за впровадженням заходів, має постійно адаптується до змін у суспільстві та економіці, відповідаючи на виклики часу. Завдяки цьому Україна матиме можливість створювати умови для сталого підвищення рівня життя населення.

Огляд соціальної політики на місцевому рівні виявив, що Криворізька міська рада разом із виконавчим комітетом та структурним підрозділом – управлінням економіки – утворюють взаємопов'язану систему місцевого самоврядування, спрямовану на реалізацію соціально-економічної політики міста. Виконавчий комітет КМР, діючи на підставі Конституції України, законів та рішень міської ради, забезпечує практичне втілення стратегічних напрямів розвитку, координує діяльність усіх виконавчих органів, підприємств і комунальних установ.

Управління економіки, як самостійний структурний підрозділ виконкому, відіграє ключову роль у плануванні, аналізі та впровадженні економічних програм, що сприяють стабільності та сталому розвитку міської економіки. Його діяльність також регламентована низкою нормативно-

правових актів, що забезпечує прозорість, ефективність і законність управлінських процесів.

Таким чином, скоординована робота виконавчого комітету та управління економіки сприяє належному виконанню функцій місцевого самоврядування. Це підтверджує важливість подальшого вдосконалення організаційної структури та механізмів управління для забезпечення ефективного управління та реалізації державної політики на місцевому рівні.

Детальне вивчення Програми соціальної підтримки населення Криворізького виконкому доводить, що Програма є комплексом заходів, які спрямовані на підтримку громадян. За останні роки спостерігається суттєве збільшення фінансування цієї програми, що відображає зростання потреб населення, викликаних насамперед наслідками війни, погіршенням матеріального становища та збільшенням кількості тих, хто потребує допомоги.

Зокрема, значна увага приділяється підтримці сімей загиблих військовослужбовців, що свідчить про системний характер державної підтримки родин, які зазнали найбільших втрат через військову агресію. Паралельно відбувається зростання компенсаційних виплат на оплату житлово-комунальних послуг, що пояснюється не лише підвищенням тарифів, а й збільшенням кількості осіб, які мають право на пільги. Цей напрямок є важливим для пом'якшення фінансового тиску на найбільш вразливі верстви населення.

Фінансування допомоги особам з інвалідністю демонструє послідовну та стабільну підтримку, що є складовою інклюзивної соціальної політики міста. Однак зростання таких видатків також відображає збільшення запитів на допомогу, що пов'язано з негативними наслідками війни. Аналогічно, витрати на підтримку внутрішньо переміщених осіб суттєво зросли, що зумовлено масовим переміщенням громадян та потребою у створенні тимчасових умов для їхнього проживання.

Утримання соціальних установ, таких як «Будинок милосердя», теж

отримує стабільне фінансування, що є важливим для забезпечення безперервності соціальної підтримки найбільш уразливих громадян, зокрема людей похилого віку та осіб з інвалідністю.

Однак, деякі напрями підтримки, як-от допомога ветеранам минулих воєн, зазнають поступового скорочення фінансування. Є й певні негативні тенденції до скорочення матеріальної допомоги при народженні дитини та фінансування допомоги реабілітованим громадянам. Це потребує уваги та корекції, адже видатки на ці категорії мають бути стабільними, враховуючи потреби та роль цих категорій.

Загалом, соціальна підтримка населення в Кривому Розі демонструє позитивну динаміку, спрямовану на швидке реагування на нові виклики спричинені війною. Але необхідно продовжувати роботу над її удосконаленням, щоб ефективно забезпечувати захист і підтримку всіх категорій громадян у складних сучасних умовах.

Запровадження воєнного стану значно загостило вже існуючі проблеми в соціальній сфері, і це стало критично важливим для державної політики. Так як соціальна політика України досі базується на радянській моделі з великою кількістю пільг і дотацій, часто постає проблема невідповідності реальним економічним можливостям і проблемами з адресністю допомоги.

Воєнні дії обтяжили соціальну політику збільшивши кількість вразливих категорій: ветеранів, внутрішньо переміщених осіб (ВПО), людей з інвалідністю. Потреби цих груп виходять за межі матеріальної допомоги, і постає потреба у психологічній підтримці, професійній адаптації та правовій допомозі.

Особливо гостро стоїть питання соціальної реабілітації, яка повинна бути комплексною аспекти суспільного життя та ВПО яких зараз близько 5 мільйонів осіб. Громади змушені оперативно адаптуватися до кризових ситуацій і працювати не маючи відповідного досвіду.

Децентралізація, ще до повномасштабного вторгнення РФ, надала

громадам відповідальність за соціальний захист, але їхній рівень спроможності дуже різний, що потребує підтримки та оцінки потенціалу.

Значну кількість соціальних потреб вдається покрити завдяки міжнародній допомозі. Міжнародні організації надають Україні допомогу, що включає: захист дітей, продовольство, підтримку ВПО та осіб з інвалідністю, медичну та фінансову допомогу, а також сприяння реєстрації та облаштуванню постраждалих. Але отриманих ресурсів все одно недостатньо для покриття всіх потреб.

Для підвищення ефективності реалізації соціальної політики в умовах війни необхідно посилити координацію та прозорість розподілу міжнародної допомоги, створивши чіткі механізми контролю за використанням ресурсів і впровадивши єдині реєстри отримувачів допомоги, що дозволить уникнути дублювань і зловживань.

Важливо розвивати комплексну підтримку внутрішньо переміщених осіб і ветеранів, забезпечуючи їх житлом, медичною та психологічною допомогою, а також програмами професійної перепідготовки та працевлаштування для адаптації до нових умов.

Соціальна інтеграція молоді потребує психологічної підтримки для тих кому це потрібно та створення програм розвитку навичок, мотивації, підтримки молодіжних ініціатив.

Одним із ключових напрямів є цифровізація соціальних послуг, яка передбачає розширення електронних платформ для швидкого і зручного доступу населення до допомоги, а також інтеграцію цифрових інструментів у роботу місцевих громад для підвищення прозорості та оперативності. Підвищення спроможності органів місцевого самоврядування шляхом навчання та забезпечення ресурсами дозволить оперативно реагувати на потреби населення і планувати соціальну роботу більш ефективно.

Усі ці заходи спрямовані на створення більш гнучкої, адресної і стійкої системи соціальної політики, здатної ефективно працювати в умовах війни та подальшого відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bondarenko S., Buhas N. SOCIAL POLICY OF THE STATE AS A BASIS FOR ENSURING SOCIAL DEVELOPMENT. Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok. 2021. No. 2. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.2.40> (date of access: 27.05.2025).
2. Khoroshev M. I. The efficiency of the social protection system in Ukraine during the wartime / M. I. Khoroshev // Business Inform. – 2024. – Vol. 10, No. 561. – P. 268–277. – URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-268-277>
3. MAKAROVA O. Innovative Aspects of Multi-Subject Governance in Social Protection. Demography and social economy. 2024. No. 4. P. 77–92. URL: <https://doi.org/10.15407/dse2023.04.077> (date of access: 02.04.2025).
4. Mykolaiets O. O. Methodological concepts of state regulation in the formation of state social policy. Public administration and customs administration. 2020. No. 1. P. 56–59. URL: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-1.11> (date of access: 05.04.2025).
5. Romanovska Y., Strapachuk L., Makarenko M. STATE SOCIAL POLICY OF UKRAINE. Ekonomika ta derzhava. 2022. No. 2. P. 129. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.2.129> (date of access: 08.03.2025).
6. Ternopilska V., Bakulina O. CURRENT SOCIAL POLICY ISSUES IN UKRAINE. Eastern Europe: economy, business and management. 2020. No. 1(24). URL: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.24-28> (date of access: 08.03.2025).
7. Verkhovod I. Current challenges and threats to the implementation of social policy under the conditions of marital state. Scientific notes. 2024. No. 36. P. 8–18. URL: https://doi.org/10.33111/vz_kneu.36.24.03.01.005.011 (date of access: 25.05.2025).
8. Архипенко С., Дорошенко В. Соціальна політика в умовах війни: виклики для публічного управління / С. Архипенко, В. Дорошенко // II Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю

«Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ», 30 травня 2025 р., Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2025.

9. Ачкасова О., Полянська А., Семенов А. ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ МОЛОДІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ. Економіка та суспільство. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-71> (дата звернення: 25.05.2025).

10. Безпаленко О. В. Вектори соціальної політики для України в умовах викликів війни. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2022. № 4. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-07-04>

11. Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.2.40> (дата звернення: 08.03.2025).

12. Вітер І. І. Соціальна політика Австралії на початку ХХ сторіччя // Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти (частина І) : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 25–26 трав. 2020 р.). Львів, 2020. С. 5–7. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/4841/1/Sotsialna%20polityka%20Avstralii%20na.pdf>

13. Внутрішні вимушені переміщення: обсяги, проблеми та способи їх вирішення. National Institute for Strategic Studies. URL: <https://niss.gov.ua/en/node/5096> (дата звернення: 26.03.2024)

14. Волошин В. Сучасні тенденції в управлінні соціальним захистом ветеранів, людей похилого віку та інших уразливих груп населення // Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. – 2023. – С. 447. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/hybrid-threats-23-11-2023.pdf>

15. Вплив війни на молодь в Україні – 2024. UNDP. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini->

2024

16. Дубель М. Тенденції соціальної політики українців умовах повномасштабної війни. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. 2024. Т. 30. С. 231–237. URL: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2024.30.38>.

17. Європейська соціальна хартія (переглянута) : Хартія Ради Європи від 03.05.1996 : станом на 7 верес. 2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення: 01.04.2025).

18. Європейський кодекс соціального забезпечення : Кодекс Ради Європи від 16.04.1964 № ETS N 48 : станом на 6 листоп. 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329#Text (дата звернення: 01.04.2025).

19. Кирилко Н., Тимошенко В. Теоретичні аспекти здійснення соціальної політики в Україні // Становлення публічного адміністрування в Україні : матеріали XI Конференції студентів та молодих учених за міжнародною участю (м. Дніпро, 8 трав. 2020 р.). Дніпро, 2020. С. 171–174. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/2020_05_08_mup_material_stud.pdf

20. Конвенція про мінімальні норми соціального забезпечення : Конвенція Міжнар. орг. пр. від 28.06.1952 : станом на 16 берез. 2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_011#Text (дата звернення: 01.04.2025).

21. Конвенція про права дитини : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 20.11.1989 : станом на 16 листоп. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 01.04.2025).

22. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 26.03.2025).

23. Котвіцька А. А., Кубарева І. В. Соціальна політика. Фармацевтична енциклопедія. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/7581/socialna-politika> (дата звернення: 08.03.2025).

24. Кудлаєнко С. В. Соціальна політика: моделі, пріоритети, механізми реалізації : монографія. Хмельницький : Хмельн. : ХНУ, 2018. 342

с. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/items/4425af18-5d8f-40c9-9b26-da214be93999> (дата звернення: 08.03.2025).

25. Кудлаєнко С. В. Структурні елементи механізмів реалізації соціальної політики. Вісник хмельницького національного університету. економічні науки. 2019. № 1. С. 169–173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2019_1_33 (дата звернення: 08.03.2025).

26. Літинська В.А. Особливості соціальної політики в умовах воєнного стану. Економіка України. 2023. № 1. С. 61—73. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.01.061>

27. Медяник В. А. Поняття державної соціальної політики: адміністративно-правовий аспект. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3. С. 528–530. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/128> (дата звернення: 08.03.2025).

28. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966 : станом на 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 01.04.2025).

29. Міністерство соціальної політики України. Соціальні послуги - Міністерство соціальної політики України. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Socialni-poslugi.html> (дата звернення: 30.03.2025).

30. На виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам спрямовано з початку року понад 6,2 мільярдів гривень. Міністерство соціальної політики України - МСП. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/na-vyplaty-dopomohy-na-prozhyvannya-vnutrishno-peremishchenym-osobam-spryamovano-z-pochatku-roku-ponad-62-milyardiv-hryven>

31. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-vr#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

32. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон

України від 19.11.1992 № 2801-XII : станом на 27 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

33. Павлова О. Особливості соціальної політики в умовах воєнного стану в Україні. *Grani*. 2023. Т. 26, № 6. С. 122–126. URL: <https://doi.org/10.15421/1723139> (дата звернення: 25.05.2025).

34. Приходько І. П., Шпортюк Н. Л. Формування та реалізація державної соціальної політики в умовах глобальних викликів. *Public administration and regional development*. 2022. № 18. С. 1122–1140. URL: <https://doi.org/10.34132/pard2022.18.07> (дата звернення: 15.03.2025).

35. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI : станом на 3 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

36. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР : станом на 24 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

37. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 № 2017-III : станом на 26 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (дата звернення: 30.03.2025).

38. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

39. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01.06.2000 № 1768-III : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

40. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю : Закон України від 16.11.2000 № 2109-III : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

41. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального

захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 № 2342-IV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

42. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII : станом на 5 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

43. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII : станом на 19 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

44. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV : станом на 19 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

45. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

46. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

47. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 № 1533-III : станом на 19 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

48. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

49. Про затвердження Положення про управління економіки виконкому міської ради в новій редакції. Система обліку доступу до публічної інформації. URL: https://so.kr.gov.ua/ua/treezas_so/pg/3159277777_d1/ (дата звернення:

20.05.2025).

50. Про затвердження Регламенту виконавчого комітету Криворізької міської ради в новій редакції. Система обліку доступу до публічної інформації. URL: https://so.kr.gov.ua/ua/treezas_so/pg/398867777_d2/tpviewr/3/ (дата звернення: 20.05.2025).

51. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

52. Про оздоровлення та відпочинок дітей : Закон України від 04.09.2008 № 375-VI : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-17#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

53. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР : станом на 3 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-вр#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

54. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей : Закон України від 02.06.2005 № 2623-IV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

55. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 № 875-XII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

56. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні : Закон України від 16.12.1993 № 3721-XII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

57. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

58. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 05.11.1991 № 1788-XII : станом на 14 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

59. Про прожитковий мінімум : Закон України від 15.07.1999 № 966-XIV : станом на 20 січ. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text> (дата звернення: 30.03.2025).

60. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 № 1489-III : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

61. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI : станом на 26 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

62. Про соціальний захист дітей війни : Закон України від 18.11.2004 № 2195-IV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2195-15#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

63. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII : станом на 9 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 30.03.2025).

64. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 26.03.2025).

65. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

66. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991 № 796-XII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

67. Рибчинський Є. Ю. Механізми реалізації соціальної політики

держави в контексті сучасних інтеграційних процесів : дис. ... канд. наук : 25.00.02. Київ, 2021. 236. URL: https://uacademic.info/ua/document/0421U102691?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 15.03.2025).

68. Руденко О. І. Класифікація механізмів реалізації державної соціальної політики. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2023. № 10. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-10-02-21> (дата звернення: 15.03.2025).

69. Сазонець О. М., Сазонець І. Л. Міжнародний бізнес і логістика : понят.-термінол. слов. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. 288 с. URL: <http://dgu.com.ua/handle/123456789/225> (дата звернення: 08.03.2025).

70. Соціальний захист ветеранів в умовах війни: аналітичний звіт. – URL: https://legal100.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/doslidzhennya_soczzahyst_2024-1.pdf

71. Соціальні послуги для ветеранів та ветеранок у громадах: виклики та потреби | Cedoss. URL: https://cedos.org.ua/researches/soczialni-poslugy-dlya-veteraniv-ta-veteranok-u-gromadah-vyklyky-ta-potreby/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.05.2025).

72. Тюленєва Ю. В. Особливості державної соціальної політики в Україні. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2019. № 24. С. 40–45. URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/197914> (дата звернення: 08.03.2025).

73. Чанишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 11. С. 80–85. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.11.13> (дата звернення: 08.03.2025).

74. Шапошникова І. В. Соціальна реабілітація в умовах війни: світовий досвід та проблеми України. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. № 12. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-07-02> (дата звернення: 25.05.2025).

75. Ярошенко А. О., Семигіна Т. В., Сухицька Н. В. Історія та теорія соціальної політики України : навч. посіб. / ред. А. Ярошенко. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоман., 2018. 289 с. URL: <https://surl.gd/oqvlrt> (дата звернення: 08.03.2025).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

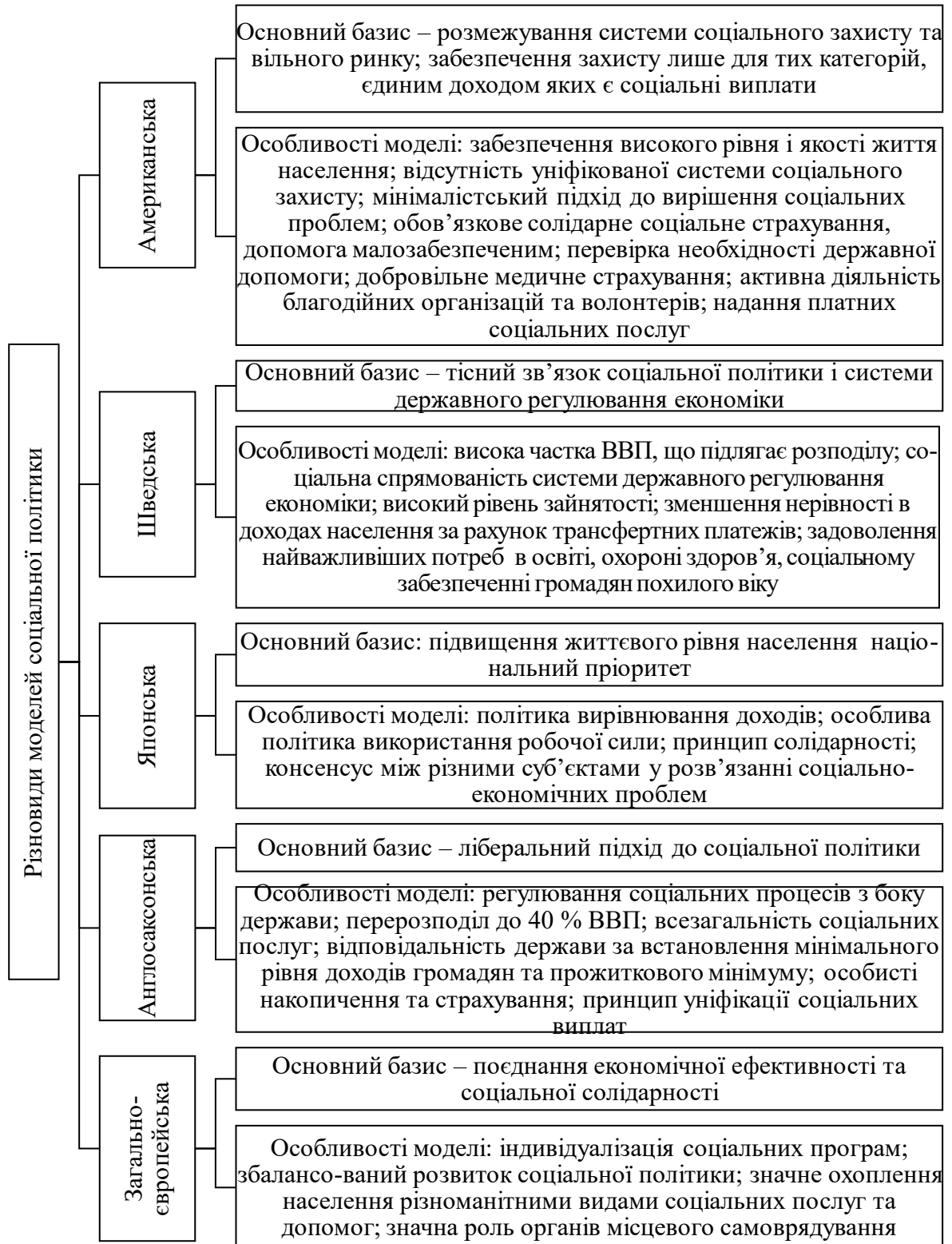

Рисунок А – Характеристика моделей соціальної політики,

виходячи з територіального принципу поділу

Джерело: побудовано за [24]

Додаток Б

Таблиця Б – Нормативно-правова база, що регулює питання соціальної політики

Нормативно-правовий документ	Характеристика
Конституція України від 28 червня 1996 року [22].	Основний Закон України
Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII [64].	Цей Закон визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг, спрямованих на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.
Про прожитковий мінімум Закон України від 15.07.1999 № 966-XIV [59]	Цей Закон відповідно до статті 46 Конституції України дає визначення прожитковому мінімуму, закладає правову основу для його встановлення, затвердження та врахування при реалізації державою конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень.
Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії Закон України від 05.10.2000 № 2017-III [37]	Цей Закон визначає правові засади формування та застосування державних соціальних стандартів і нормативів, спрямованих на реалізацію закріплених Конституцією України та законами України основних соціальних гарантій.
Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII [63]	Цей Закон відповідно до Конституції України визначає основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, встановлює єдину систему їх соціального та правового захисту, гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей в економічній, соціальній, політичній сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни та регулює відносини у цій галузі.
Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття Закон України від 02.03.2000 № 1533-III [47]	Цей Закон, розроблений відповідно до Конституції України та Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, визначає правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
Про пенсійне забезпечення Закон України від 05.11.1991 № 1788-XII [58]	Цей Закон відповідно до Конституції України гарантує всім непрацездатним громадянам України право на матеріальне забезпечення за рахунок суспільних фондів споживання шляхом надання трудових і соціальних пенсій.
Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV [45]	Цей Закон, розроблений відповідно до Конституції України та Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, визначає принципи,

Нормативно-правовий документ	Характеристика
	засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду, що формуються за рахунок страхових внесків роботодавців, бюджетних та інших джерел, передбачених цим Законом, а також регулює порядок формування Накопичувального пенсійного фонду та фінансування за рахунок його коштів видатків на оплату договорів страхування довічних пенсій або одноразових виплат застрахованим особам, членам їхніх сімей та іншим особам, передбаченим цим Законом.
Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV [46]	Цей Закон відповідно до Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначає правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування, гарантії працюючим громадянам щодо їх соціального захисту у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю та пологами, у разі нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, охорони їхнього життя та здоров'я.
Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні Закон України від 16.12.1993 № 3721-XII [56]	Цей Закон визначає основні засади державної політики щодо ветеранів праці, інших громадян похилого віку і спрямований на формування в суспільстві гуманного, шанобливого ставлення до них і забезпечення їх активного довголіття.
Про соціальний захист дітей війни Закон України від 18.11.2004 № 2195-IV [62]	Цей Закон установлює правовий статус дітей війни і визначає основи їх соціального захисту та гарантує їх соціальну захищеність шляхом надання пільг і державної соціальної підтримки.
Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI [51]	Цей Закон визначає правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, умови та порядок його нарахування і сплати та повноваження органу, що здійснює його збір та ведення обліку.
Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування Закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР [31]	Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі - Основи) відповідно до Конституції України визначають принципи та загальні правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян в Україні.
Про державну допомогу сім'ям з дітьми Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII [38]	Цей Закон відповідно до Конституції України встановлює гарантований державою рівень матеріальної підтримки сімей з дітьми шляхом надання державної грошової допомоги з

Нормативно-правовий документ	Характеристика
	урахуванням складу сім'ї, її доходів та віку дітей і спрямований на забезпечення пріоритету державної допомоги сім'ям з дітьми у загальній системі соціального захисту населення.
Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям Закон України від 01.06.2000 № 1768-III [39]	Цей Закон спрямований на реалізацію конституційних гарантій права громадян на соціальний захист - забезпечення рівня життя не нижчого від прожиткового мінімуму шляхом надання грошової допомоги найменш соціально захищеним сім'ям і сприяння їх економічній самостійності.
Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю Закон України від 16.11.2000 № 2109-III [40]	Цей Закон відповідно до Конституції України гарантує особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю право на матеріальне забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України та їх соціальну захищеність шляхом встановлення державної соціальної допомоги на рівні прожиткового мінімуму.
Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII [65]	Цей Закон визначає правовий статус ветеранів війни, забезпечує створення належних умов для їх життєзабезпечення, сприяє формуванню в суспільстві шанобливого ставлення до них.
Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи Закон України від 28.02.1991 № 796-XII [66]	Цей Закон визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я та створює єдиний порядок визначення категорій зон радіоактивно забруднених територій, умов проживання і трудової діяльності на них, соціального захисту потерпілого населення.
Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні Закон України від 21.03.1991 № 875-XII [55]	Цей Закон визначає основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні і гарантує їм рівні з усіма іншими громадянами можливості для участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства, створення необхідних умов, які дають можливість особам з інвалідністю ефективно реалізувати права та свободи людини і громадянина та вести повноцінний спосіб життя згідно з індивідуальними можливостями, здібностями і інтересами.
Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей Закон України від 02.06.2005 № 2623-IV [54]	Цей Закон визначає загальні засади соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей, забезпечує правове регулювання відносин у суспільстві, які спрямовані на реалізацію бездомними особами і безпритульними дітьми прав і свобод, передбачених Конституцією та законодавством України, створює умови для діяльності громадських та благодійних організацій, що працюють у сфері соціального захисту населення.

Нормативно-правовий документ	Характеристика
Про відпустки Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР [36]	Цей Закон встановлює державні гарантії права на відпустки працівників, визначає умови, тривалість і порядок надання їх працівникам для відновлення працездатності, зміцнення здоров'я, а також для виховання дітей, задоволення власних життєво важливих потреб та інтересів, всебічного розвитку особи.
Про зайнятість населення Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI [48]	Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття.
Про соціальний діалог в Україні Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI [61]	Цей Закон визначає правові засади організації та порядку ведення соціального діалогу в Україні з метою вироблення та реалізації державної соціальної і економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин та забезпечення підвищення рівня і якості життя громадян, соціальної стабільності в суспільстві.
Про охорону дитинства Закон України від 26.04.2001 № 2402-III [57]	Цей Закон визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет, що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України, ефективності внутрішньої політики держави, і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні встановлює основні засади державної політики у цій сфері, що ґрунтуються на забезпеченні найкращих інтересів дитини.
Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування Закон України від 13.01.2005 № 2342-IV [41]	Цей Закон визначає правові, організаційні, соціальні засади та гарантії державної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, і є складовою частиною законодавства про охорону дитинства.
Про оздоровлення та відпочинок дітей Закон України від 04.09.2008 № 375-VI [52]	Цей Закон визначає основні засади державної політики у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, повноваження органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, правові, фінансові та організаційні засади утворення і діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, права, обов'язки та відповідальність усіх учасників процесу.
Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР [53]	Виходячи з Конституції України та Конвенції ООН про права дитини цей Закон визначає правові основи діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей, на які покладається здійснення соціального

Нормативно-правовий документ	Характеристика
	захисту і профілактики правопорушень серед осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку.
Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII [42]	Цей Закон відповідно до Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлює гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб.
Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII [43]	Цей Закон, має на меті визначити особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях України.
Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року №3671-VI [35].	Цей Закон визначає порядок регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, втрати та позбавлення цього статусу, а також встановлення правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового захисту і яким надано тимчасовий захист в Україні.
Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 року №2866-IV [44]	Метою цього Закону є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України.
Про психіатричну допомогу Закон України від 22.02.2000 № 1489-III [60]	Цей Закон визначає правові та організаційні засади забезпечення громадян психіатричною допомогою виходячи із пріоритету прав і свобод людини і громадянина, встановлює обов'язки органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з організації надання психіатричної допомоги та правового і соціального захисту, навчання осіб, які страждають на психічні розлади, регламентує права та обов'язки фахівців, інших працівників, які беруть участь у наданні психіатричної допомоги, здійсненні соціального захисту та навчання осіб, які страждають на психічні розлади.
Основи законодавства України про охорону здоров'я Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII [32]	Основи законодавства України про охорону здоров'я визначають правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини у цій сфері з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, високої

Нормативно-правовий документ	Характеристика
	працездатності і довголітнього активного життя громадян, усунення факторів, що шкідливо впливають на їх здоров'я, попередження і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення спадковості.
Європейська соціальна хартія (переглянута) Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 03.05.1996 [17]	Метою Європейської соціальної хартії (переглянутої) є гарантування та захист основних соціальних і економічних прав людини в Європі. Вона спрямована на підвищення рівня життя, забезпечення соціального добробуту, рівності можливостей і захисту вразливих категорій населення, таких як діти, люди з інвалідністю та працівники/
Європейський кодекс соціального забезпечення Рада Європи; Кодекс, Міжнародний документ, Класифікація від 16.04.1964 № ETS N 48 [18]	Встановлює мінімальні стандарти соціального забезпечення в Європі, зокрема пенсійне забезпечення, страхування від безробіття, допомогу на випадок хвороби тощо.
Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 [28]	Гарантує право на працю, освіту, соціальне забезпечення, охорону здоров'я та належний життєвий рівень для всіх людей.
Конвенція про права дитини ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 20.11.1989 [21]	Забезпечує права дітей на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист, а також захист від експлуатації та насильства.
Конвенція про мінімальні норми соціального забезпечення Міжнародна організація праці; Конвенція, Міжнародний документ, Класифікація від 28.06.1952 [20]	Визначає базові стандарти у сфері соціального забезпечення, включаючи пенсії, медичне страхування, допомогу у зв'язку з безробіттям, материнством та інвалідністю.

ДОДАТОК В

Таблиця В – Перелік Державних стандартів соціальних послуг

№ з/п	Назва стандарту	Наказ та реєстрація в Мін'юсті
1.	Державний стандарт денного догляду	Наказ Мінсоцполітики від 30.07.2013 № 452, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 9 серпня 2013 р. за № 1363/23895
2.	Державний стандарт догляду вдома;	Наказ Мінсоцполітики від 13.11.2013 № 760 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22 листопада 2013 р. за № 1990/24522
3.	Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності;	Наказ Мінсоцполітики від 29.02.2016 № 198, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 23 березня 2016 р. за № 432/28562
4.	Державний стандарт паліативного догляду;	Наказ Мінсоцполітики від 29.01.2016 № 58, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 лютого 2016 р. за № 247/28377
5.	Державний стандарт соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб;	Наказ Мінсоцполітики від 19.09.2013 № 596, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 вересня 2013 р. за № 1671/24203
6.	Стандарт надання послуг із соціальної інтеграції та реінтеграції осіб, які постраждали від торгівлі людьми;	Наказ Мінсоцполітики від 30.07.2013 № 458, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 5 серпня 2013 р. за № 1327/23859
7.	Стандарт надання соціальних послуг із соціальної інтеграції та реінтеграції дітей, які постраждали від торгівлі людьми;	Наказ Мінсоцполітики від 30.07.2013 № 458, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 5 серпня 2013 р. за № 1327/23859
8.	Державний стандарт соціальної послуги соціальної інтеграції випускників інтернатних закладів (установ) ;	Наказ Мінсоцполітики від 26.09.2016 № 1067, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 19 жовтня 2016 р. за № 1367/29497
9.	Державний стандарт соціальної послуги консультування;	Наказ Мінсоцполітики від 02.07.2015 № 678, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 липня 2015 р. за № 866/27311
10.	Державний стандарт соціальної послуги кризового та екстреного втручання;	Наказ Мінсоцполітики від 01.07.2016 № 716 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20 липня 2016 р. за № 990/29120
11.	Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;	Наказ Мінсоцполітики від 07.06.2017 № 956, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30 червня 2017 р. за № 806/30674
12.	Державний стандарт підтриманого проживання бездомних осіб	Наказ Мінсоцполітики від 03.04.2015 № 372, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22 квітня 2015 р. за № 458/26903
13.	Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації);	Наказ Мінсоцполітики від 17.08.2016 № 892 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12 вересня 2016 р. за № 1243/29373
14.	Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів;	Наказ Мінсоцполітики від 30.12.2015 № 1261, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22 січня 2016 р. за № 127/28257
15.	Державний стандарт надання притулку бездомним особам;	Наказ Мінсоцполітики від 13.08.2013 № 495, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22 серпня 2013 р. за № 1447/23979
16.	Державний стандарт соціальної адаптації;	Наказ Мінсоцполітики від 18.05.2015 № 514 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 червня 2015 р. за № 665/27110

№ з/п	Назва стандарту	Наказ та реєстрація в Мін'юсті
17.	Державний стандарт соціальної послуги профілактики;	Наказ Мінсоцполітики від 10.09.2015 № 912 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29 вересня 2015 р. за № 1155/27600
18.	Стандарт надання послуг із соціальної профілактики торгівлі людьми;	Наказ Мінсоцполітики від 30.07.2013 № 458, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 5 серпня 2013 р. за № 1327/23859
19.	Державний стандарт соціального супроводу сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування;	Наказ Мінсоцполітики від 11.08.2017 № 1307 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 вересня 2017 р. за № 1089/30957
20.	Державний стандарт соціальної послуги соціального супроводу при працевлаштуванні та на робочому місці;	Наказ Мінсоцполітики від 21.09.2016 № 1044 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 жовтня 2016 р. за № 1359/29489
21.	Державний стандарт соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах;	Наказ Мінсоцполітики від 31.03.2016 № 318 зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22 квітня 2016 р. за № 621/28751
22.	Державний стандарт соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями.	Наказ Мінсоцполітики від 17.12.2018 № 1901, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18 січня 2019 р. за № 66/33037
23.	Державний стандарт соціальної послуги соціально-психологічної реабілітації осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	Наказ Мінсоцполітики від 01.10.2020 № 677, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 04 грудня 2020 р. за № 1218/35501
24.	Державний стандарт соціальної послуги тимчасового відпочинку для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю”	Наказ Мінсоцполітики від 19.01.2021 № 13, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20 квітня 2021 року за № 534/36156
25.	Державний стандарт соціальної послуги натуральної допомоги	наказ Мінсоцполітики від 25.03.2021 року № 147, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29 квітня 2021 року за № 589/36211;
26.	Державний стандарт соціальної послуги догляду та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних	наказ Мінсоцполітики від 09 березня 2021 р. № 115, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29 червня 2021р. за № 856/36478;
27.	Державний стандарт соціальної послуги жестової мови	наказ Мінсоцполітики від 06 травня 2021 р № 220, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 18 червня 2021 р. за № 819/36441
28.	Державний стандарт соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання	наказ Мінсоцполітики від 23 грудня 2021 року № 718, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.01 2022 р. за № 72/37408

Джерело: побудовано за [29]

ДОДАТОК Г

Стаття 8. Державні соціальні нормативи у сфері надання соціальних послуг.
•Визначається перелік, види та обсяги соціальних послуг, які надаються за рахунок державного та місцевого бюджетів і страхових фондів; норми та нормативи надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах; показники якості соціальних послуг
Стаття 9. Державні соціальні нормативи у сфері житлово-комунального обслуговування
•Належить: гранична норма витрат на управління житлом, оплату комунальних послуг, передбачених Законом України «Про житлово-комунальні послуги», залежно від отримуваного доходу; соціальна норма житла та соціальні нормативи користування комунальними послугами, з оплати яких держава надає пільги та встановлює субсидії громадянам; показники якості управління багатоквартирним будинком і надання комунальних послуг
Стаття 10. Державні соціальні нормативи у сферах транспортного обслуговування та електронних комунікацій
•Включають: норми забезпечення транспортом загального користування; показники якості транспортного обслуговування; соціальні норми забезпеченості населення електронними комунікаційними послугами, з оплати яких держава надає пільги громадянам
Стаття 11. Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я
•Передбачають: перелік та обсяг гарантованого рівня медичної допомоги громадянам у державних і комунальних закладах охорони здоров'я; нормативи надання медичної допомоги, що включають обсяг діагностичних, лікувальних та профілактичних процедур; показники якості надання медичної допомоги; нормативи пільгового забезпечення окремих категорій населення лікарськими засобами та іншими спеціальними засобами; нормативи забезпечення стаціонарною медичною допомогою; нормативи забезпечення медикаментами державних і комунальних закладів охорони здоров'я; нормативи санаторно-курортного забезпечення; нормативи забезпечення харчуванням у державних і комунальних закладах охорони здоров'я
Стаття 12. Державні соціальні нормативи у сфері забезпечення навчальними закладами
•Визначають: перелік та обсяг послуг, що надаються державними і комунальними закладами дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти; нормативи граничного наповнювання класів, груп та співвідношення вихованців, учнів, студентів і педагогічних працівників у навчальних закладах; норми матеріального забезпечення навчальних закладів та додаткових видів соціального і матеріального забезпечення учнів
Стаття 13. Державні соціальні нормативи у сфері культури
•Соціальні нормативи у сфері культури: мінімальні стандарти забезпечення населення культурними послугами, визначені відповідно до Закону України «Про культуру»; нормативи забезпечення населення закладами культури та закладами освіти сфери культури, що надають доступ до базового набору культурних послуг. Нормативи забезпечення населення закладами культури та закладами освіти сфери культури, що надають доступ до базового набору культурних послуг, є частиною вимог до ресурсного забезпечення базового набору культурних послуг
Стаття 14. Державні соціальні нормативи надання послуг у сфері фізичної культури і спорту
•Включають: перелік, мінімальні нормативи витрат (фінансування) та обсяг надання послуг у сфері фізичної культури і спорту, у тому числі безоплатних та пільгових послуг; показники доступності та якості надання послуг у сфері фізичної культури і спорту, зокрема безоплатних та пільгових, у тому числі для осіб з інвалідністю; нормативи забезпечення населення закладами фізичної культури і спорту та спортивними спорудами, зокрема з можливістю доступу до них осіб з інвалідністю.
Стаття 15. Державні соціальні нормативи у сфері побутового обслуговування, торгівлі та громадського харчування
•Охоплюють: нормативи забезпечення населення побутовими послугами; показники якості надання побутових послуг; нормативи забезпечення торговельною площею та місцями у закладах громадського харчування; показники якості та безпеки товарів і послуг підприємств громадського харчування

Рисунок Г – Державні соціальні нормативи у різних сферах суспільного життя

Джерело: побудовано за [37]

Додаток Д

Додаток
до рішення міської ради
26.08.2016 № 812

ПОЛОЖЕННЯ **про виконавчий комітет Криворізької міської ради**

1. Загальні положення

1.1. Виконавчий комітет Криворізької міської ради (надалі – виконавчий комітет міської ради) є виконавчим органом міської ради, який утворюється нею на строк її повноважень для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими законодавчими актами України й реєструється в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» та нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність неприбуткової організації.

1.2. Після закінчення повноважень міського голови, міської ради її виконавчий комітет здійснює повноваження до формування нового складу.

1.3. Виконавчий комітет міської ради є юридичною особою, має печатки зі своїм найменуванням із зображенням Державного герба України та без зображення герба, штампи, бланки зі своїм найменуванням та іншими реквізитами юридичної особи, рахунки в органах Державної казначейської служби, установах банків України згідно з Бюджетним кодексом України. Може від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав, бути позивачем і відповідачем у суді та мати інші повноваження в межах, визначених чинним законодавством України.

1.4. Кількісний склад виконавчого комітету міської ради визначається міською радою. Персональний склад виконавчого комітету міської ради затверджується міською радою за пропозицією міського голови.

1.5. Виконавчий комітет міської ради утворюється в складі міського голови, заступників міського голови, керуючого справами виконавчого комітету міської ради, керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів міської ради, інших осіб.

1.6. До складу виконавчого комітету міської ради входить за посадою секретар міської ради; депутати Криворізької міської ради не можуть входити до складу виконавчого комітету.

1.7. Очолює виконавчий комітет міської ради міський голова.

1.8. Особи, які входять до складу виконавчого комітету міської ради, крім тих, хто працює у виконавчих органах ради на постійній основі, на час засідань виконавчого комітету, а також для здійснення повноважень у інших випадках, передбачених законодавством України, звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням їм середнього заробітку за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з виконанням обов'язків члена виконавчого комітету міської ради, коштом міського бюджету.

1.9. На осіб, які входять до складу виконавчого комітету міської ради й працюють у ньому на постійній основі, поширюються вимоги щодо обмеження сумісності їх діяльності з іншою роботою (діяльністю), установлені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» для міського голови.

1.10. Виконавчому комітету забороняється розподіл отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів виконкому, працівників (крім оплати їх праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб.

1.11. Виконавчий комітет має право передачі активів одній або кільком виключно неприбутковим організаціям відповідного виду чи зарахування до доходу бюджету в разі припинення юридичної особи (у разі ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення).

1.12. Виконавчий комітет міської ради є підзвітним і підконтрольним міській раді, а з питань здійснення ним повноважень органів виконавчої влади – підконтрольним відповідним органам виконавчої влади.

2. Повноваження виконавчого комітету міської ради

2.1. Виконавчий комітет міської ради може розглядати й вирішувати питання, віднесені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів міської ради.

2.2. Виконавчий комітет міської ради уповноважений вирішувати питання:

2.2.1 у сфері соціально-економічного й культурного розвитку, планування та обліку;

2.2.2 у галузі бюджету, фінансів і цін;

2.2.3 участі в здійсненні державної регуляторної політики в межах та в спосіб, установлені Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»;

2.2.4 організаційного забезпечення надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через Центр надання адміністративних послуг «Муніципальний центр послуг м. Кривого Рогу»;

2.2.5 управління комунальною власністю;

2.2.6 у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування,

громадського харчування, транспорту та зв'язку;
2.2.7 у галузі будівництва;
2.2.8 у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту;
2.2.9 у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища;
2.2.10 у сфері соціального захисту населення;
2.2.11 у галузі зовнішньоекономічної діяльності;
2.2.12 у галузі оборонної роботи;
2.2.13 адміністративно-територіального устрою;
2.2.14 щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
2.2.15 у сфері надання безоплатної первинної правової допомоги;
2.2.16 відзначення нагородами виконкому Криворізької міської ради, державними нагородами України.
2.3. Виконавчий комітет міської ради координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів міської ради, підприємств, установ і організацій, що належать до комунальної власності територіальної громади міста Кривого Рогу, заслуховує звіти про роботу їх керівників.
2.4. Виконавчий комітет міської ради попередньо розглядає проекти місцевих програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань, місцевого бюджету.
2.5. Міська рада може ухвалити рішення про розмежування повноважень між її виконавчим комітетом, відділами, управліннями, іншими виконавчими органами ради та міським головою в межах повноважень, наданих Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчим органам міських рад.
2.6. Виконавчий комітет міської ради, крім повноважень, передбачених Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», здійснює й інші повноваження, передбачені вимогами чинного законодавства України, рішеннями міської ради.

3. Організація роботи виконавчого комітету міської ради

3.1. Принцип та порядок діяльності виконавчого комітету міської ради визначається Регламентом виконавчого комітету Криворізької міської ради.
3.2. Основною формою роботи виконавчого комітету міської ради є його засідання.
3.3. Засідання виконавчого комітету міської ради скликаються міським головою, а в разі його відсутності чи неможливості здійснення ним цієї функції – посадовою особою, яка відповідно до розпорядження міського голови виконує його обов'язки. Засідання є правомочними, якщо в них бере участь більше половини від загального складу виконавчого комітету міської ради.

4. Відділи, управління та інші виконавчі органи міської ради

4.1. Міська рада у межах затверджених нею структури й загальної чисельності створює відділи, управління та інші виконавчі органи для здійснення повноважень, що належать до відання виконавчих органів міських рад.
4.2. Організаційні засади реалізації повноважень виконавчих органів міської ради щодо здійснення державної регуляторної політики визначаються Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».
4.3. Відділи, управління та інші виконавчі органи міської ради є підзвітними й підконтрольними міській раді, підпорядкованими її виконавчому комітету, міському голові.
4.4. Керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів міської ради призначаються на посади й звільняються з посад міським головою, а у випадках, передбачених законом, – за погодженням з відповідними органами виконавчої влади.
4.5. Положення про відділи, управління та інші виконавчі органи міської ради затверджуються міською радою.

Секретар міської ради

С.Маляренко

Додаток Е

Таблиця Е – Структура виконавчих органів Криворізької міської ради

Структура виконавчих органів Криворізької міської ради	
№ з/п	Назва виконавчих органів Криворізької міської ради
1	Апарат міської ради і виконкому та його підрозділи:
1.1	Апарат міської ради і виконкому
1.2	відділ взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи;
1.3	відділ внутрішнього аудиту;
1.4	відділ з питань захисту прав споживачів;
1.5	сектор режимно-секретної та мобілізаційної роботи
2	Департамент адміністративних послуг
3	Департамент освіти і науки
4	Департамент регулювання містобудівної діяльності та земельних відносин
5	Департамент розвитку інфраструктури міста
6	Департамент соціальної політики
7	Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту
8	Департамент фінансів
9	Управління бухгалтерського обліку, планування та звітності
10	Управління екології
11	Управління економіки
12	Управління інформаційно-комунікаційних технологій
13	Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення
14	Управління з питань реєстрації
15	Управління капітального будівництва
16	Управління комунальної власності міста
17	Управління культури
18	Управління організаційно-протокольної роботи
19	Управління охорони здоров'я
20	Управління по роботі зі зверненнями громадян
21	Управління преси, інформаційної діяльності та внутрішньої політики
22	Управління розвитку підприємництва
23	Юридичне управління
24	Адміністративно-господарчий відділ
25	Архівний відділ
26	Відділ з питань державного архітектурно-будівельного контролю
27	Відділ з питань енергоменеджменту та впровадження енергозберігаючих технологій
28	Управління транспорту та телекомунікацій
29	Інспекція з благоустрою
30	Кадрова служба
31	Служба у справах дітей
32	Відділ з питань реклами

Додаток Є

Таблиця Є – Перелік основних заходів Програми соціальної підтримки за 2022-2024 рр.

Зміст заходу програми	2022		2023		2024	
	Передбачено в бюджеті з урахуванням змін	Фактичне виконання	Передбачено в бюджеті з урахуванням змін	Фактичне виконання	Передбачено в бюджеті з урахуванням змін	Фактичне виконання
Надання матеріальної допомоги ветеранам Другої світової війни	1 029 000,00	1 012 000,00	852 000,00	846 000,00	743 000,00	743 000,00
Надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій у Афганістані, на території інших держав, сім'ям загиблих, померлих учасників бойових дій у Афганістані та на території інших держав	11 043 144,00	10 827 786,00	11 039 144,00	10 458 600,00	9 768 100,00	9 768 100,00
Надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій у антитерористичній операції на сході України та операції об'єднаних сил у Донецькій і Луганській областях (надалі АТО та ООС), сім'ям, дітям військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти в зоні проведення АТО та ООС або перебувають у полоні, особам з інвалідністю внаслідок війни, які брали участь в АТО та ООС	42 179 901,00	34 295 166,00	35 248 353,00	33 369 702,00		
Надання матеріальної допомоги сім'ям, дітям працівників органів Міністерств внутрішніх справ і надзвичай-них ситуацій України, які загинули під час виконання службових обов'язків, колишнім працівникам з інвалід-ністю Міністерства внутрішніх справ України	236 200,00	228 500,00	233 800,00	210 000,00	186 700,00	186 700,00
Надання матеріальної допомоги громадянам, постраждалим унаслідок катастрофи на ЧАЕС	14 951 385,00	14 494 072,99	15 203 578,00	13 828 983,37	13 535 008,00	13 535 007,04
Надання одноразової матеріальної допомоги реабілітованим громадянам	75 000,00	75 000,00	45 000,00	45 000,00	45 000,00	45 000,00
Надання одноразової матеріальної допомоги бійцям-добровольцям в АТО та ООС	60 000,00	0,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00

Надання матеріальної допомоги мешканцям міста на лікування, поховання, громадянам, які опинилися в скрутному матеріальному становищі	18 520 860,00	18 516 538,00	20 615 297,00	20 610 548,00	23 398 630,00	23 396 350,00
Надання матеріальної допомоги громадянам з інвалідністю	45 577 746,00	43 504 195,00	51 058 523,00	47 821 797,00	50 692 029,00	50 692 029,00
Надання матеріальної допомоги жінкам при народженні дітей	42 000,00	42 000,00	7 000,00	7 000,00	21 000,00	21 000,00
Надання матеріальної допомоги окремим категоріям дітей	2 324 168,00	1 688 192,00	1 515 168,00	1 334 000,00	1 352 000,00	1 352 000,00
Надання матеріальної допомоги за рахунок обласного бюджету	7 922 200,00	7 922 200,00	9 606 200,00	9 606 200,00	7 260 825,00	7 260 825,00
Надання матеріальної допомоги сім'ям військово-службовців (резервістів, військовозобов'язаних, добровольців), які загинули або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини або виконання інших обов'язків військової служби, унаслідок військової агресії Російської Федерації проти України	24 360 000,00	14 893 332,00	54 800 048,00	54 791 671,00	64 165 000,00	62 474 998,00
Фінансова підтримка Криворізької міської організації ветеранів	803 483,00	803 482,66	849 242,00	849 241,72	958 000,00	958 000,00
Фінансова підтримка Криворізької міської організації ветеранів війни в Афганістані	102 759,00	44 626,00	102 759,00	102 759,00	110 960,00	80 380,00
Фінансова підтримка Громадської організації «Всеукраїнська асоціація учасників бойових дій та ветеранів антитерористичної операції»	178 327,00	0,00	178 327,00	0,00		
Фінансова підтримка Громадської організації «ОБ'ЄДНАННЯ СОЛДАТСЬКИХ МАТЕРІВ ТА РОДИН ЗАХИСНИКІВ, ЗАХИСНИЦЬ КРИВОРІЗЬКОЇ»					42 520,00	0,00
Фінансова підтримка Громадської організації «Об'єднання ветеранів війни, учасників АТО/ООС «Кривбас. Нескорені»	700 000,00	54 717,00				
Фінансова підтримка Громадської організації «Набат Кривбас»	700 000,00	700 000,00	700 000,00	700 000,00		

Фінансова підтримка Громадської організації «Криворізька асоціація учасників бойових дій та учасників АТО»	340 790,00	40 331,81	340 790,00	0,00		
Фінансова підтримка Громадської організації «Об'єднання солдатських матерів Криворіжжя та ветеранів АТО/ООС»	65 610,00	0,00	65 610,00	0,00		
Фінансова підтримка Громадської організації «Асоціація сімей загиблих в АТО міста Кривого Рогу»	60 000,00	0,00	60 000,00	0,00	60 000,00	0,00
Щомісячна компенсація витрат на оплату житлово-комунальних послуг окремим категоріям громадян	2 064 768,00	1 925 039,00	1 991 706,00	1 955 191,00	7 306 788,00	7 293 847,00
Часткове відшкодування Комунальному підприємству «Сансервіс» витрат на житлово-комунальні послуги для внутрішньо переміщених осіб, які проживають у будинках модульного типу	2 100 232,00	1 466 348,17	1 634 212,00	1 391 380,51	2 001 556,00	2 001 555,76
Часткова компенсація вартості послуг з постачання теплової енергії, водопостачання та водовідведення, управління або утримання багатоквартирного будинку окремим категоріям мешканців міста	102 298 000,00	92 500,00				
Надання пільг та компенсаційних виплат громадянам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною	130 128,00	112 987,60	180 922,00	163 812,16	248 602,00	221 696,06
Забезпечення компенсації за проїзд міським комунальним авто-, електротранспортом загального користування відповідно до рішень міської ради та її виконкому	122 415 200,00	120 371 329,00	191 893 737,00	189 836 232,50		
Видатки на касове обслуговування Програми	49 784,00	23 102,29	48 800,00	36 274,66	64 200,00	58 045,44
Забезпечення транспортних перевезень	747 139,00	547 391,63	1 920 375,00	1 268 848,47	2 021 200,00	1 862 595,00
Видатки, пов'язані з виконанням заходів Програми (витрати на висвітлення діяльності департаменту соціальної політики виконкому Криворізької міської ради в джерелах масової інформації, судові збори та інші)	198 446,00	115 100,86	166 446,00	80 377,11	183 518,00	165 880,13
Забезпечення проведення заходів до пам'ятних дат і подій соціального спрямування	237 360,00	220 625,60	190 820,00	63 919,80	186 450,00	74 187,50
Забезпечення безкоштовним харчуванням працівників	90 878 585,00	64 430 681,88	26 090 468,73;	15 021 519,64;	12 157 542,00	10 490 104,74

правоохоронних органів, військовослужбовців Збройних сил України, задіяних у виконанні завдань територіального захисту міста Кривого Рогу, евакуйованих мешканців, у тому числі з інших територіальних громад, придбання медикаментів, товарів (посуд, пальне, миючі засоби, польові кухні на випадок виникнення надзвичайних ситуацій тощо), пов'язаних з наданням та організацією харчування, забезпеченням умов проживання			4 190 415,43	4 190 415,43		
Забезпечення продуктами харчування цивільного населення, у тому числі інших територіальних громад, з урахуванням супутніх витрат, пов'язаних з транспортуванням, охороною місць складування та ін., згідно з порядками, затвердженими відповідними рішеннями виконкому міської ради; придбання предметів та матеріалів для облаштування місць тимчасового перебування внутрішньо переміщених (евакуйованих) осіб	187 930 800,00	186 710 539,47	106 565 850,00; 3 586 730,00	103 723 821,70; 3 586 667,70	195 535 041,00	195 418 817,33
Оплата поховання та супутніх послуг на поховання військовослужбовців, загиблих або померлих унаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, які проходили службу у військових частинах, розташованих у Кривому Розі, за життя не були зареєстровані в місті й призивалися на військову службу районними територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки Кривого Рогу	500 000,00	214 060,00	180 000,00	40 650,00	200 000,00	20 189,00
Утримання Комунальних установ «Будинок милосердя «Затишок», «Будинок милосердя» Криворізької міської ради	21 668 450,00	21 214 234,40	22 584 078,66	22 438 044,81	24 893 367,00	24 682 482,43
Покриття витрат закладів, установ та організацій, у приміщеннях яких в умовах воєнного стану на безоплатній основі розміщуються тимчасово переміщені особи	708 748,33	557 514,50	3 684 404,53	2 028 285,89	4 592 267,05	3 890 345,47
Відшкодування за надані послуги зв'язку пільговим	6 580,00	290,39	1 854,00	1 853,88	2 435,00	10,90

категоріям громадян						
Запровадження та функціонування багатофункціональної електронної «Картки криворіжця»	11 700,00	10 250,00	336 613,00	111 279,24	30 000,00	29 992,36
Покриття витрат закладів, установ та організацій, у приміщеннях яких в умовах воєнного стану на безоплатній основі розміщуються тимчасово переміщені особи	196 200,01	196 200,01	2 441 670,05	2 441 670,05	1 646 379,54	1 583 568,06
Утримання Комунальних установ «Будинок милосердя «Затишок», «Будинок милосердя» Криворізької міської ради (За рахунок спеціального фонду бюджету Криворізької міської територіальної громади)	5 519 828,45	5 070 376,38	9 159 617,21	8 519 091,33	7 620 148,73	7 028 040,73
Забезпечення безкоштовним харчуванням працівників правоохоронних органів, військовослужбовців Збройних сил України, задіяних у виконанні завдань територіального захисту міста Кривого Рогу, евакуйованих мешканців, у тому числі з інших територіальних громад, придбання медикаментів, товарів (посуд, пальне, миючі засоби, польові кухні на випадок виникнення надзвичайних ситуацій тощо), пов'язаних з наданням та організацією харчування, забезпеченням умов проживання	49 858 336,62	49 858 336,62	17 947 297,04	17 947 297,04	9 454 215,76	9 454 215,76
Усього за Програмою	765 806 639,41	606 746 338,26	768 079 346,79	712 659 059,27	948 796 618,91	940 741 300,93